DE NEPHRISIS ET LITHIASIS, SEV DE RENVM, ET VESICÆ

calculi definitione, causis, signis, prædictione, præcautione & curatione. Ex Hippocrate, Dioscoride, Galeno, Auicenna, Ætio, & Paulo Ægineta, aliisque celeberrimis medicis, collectis.

Per Ioannem Ferrandum seniorem medicum Pictauiensem.

Secunda editio.

PARISIIS,

Apud MICHAELEM SONNIVM, via Iacobæa sub signo scuti Basiliensis.

1601.

[illegible]

I. FERRANDVS

SENIOR MEDICVS pictauiensis, Francisco Auberto ęquia mantissimo Regio consiliario necnō Pictauiensi Præsidi prudentissimo, S.

TVA, (tuorúmque studiorum & gestorum illustratio) vir spectatissime, me vocat, vt in tuæ valetudinis curationem incumbens, & præsertim Nephritici affectus, quo sæpius in hunc vsque

diem, diuexari solitus es, adhibitis etiam in consilium, præclarißimis huiusce loci medicis, diligentiúsque ab Hippocrate, Dioscoride, Galeno, Auicenna, AEtio, & Paulo AEgineta, ex aliisque veterum & neotericorum medicorum monumentis colligi possunt particulatim, in hoc libello describã, tibíque tanquam gratissimum munus offeram, vt in his collectaneis, furtiuisque nostris laboribus tanquam floribus, tibi conuenientissimis nonnunquã voluptueris, velutque in cæna lautissima, & cibis delicatissimis referta, viuas, téque ipsum delectes. Quod si gratum hoc

nostrum munusculum habeas, maiore certè in posterum donaberis. In his autem colligendis & describendis veterum scriptis intelligas velim, nos primum definitiones nephritici affectus persequi, tum causas eiusdem, & signa, quibus dictum affectum cognoscimus, & postremò præcautionem & curationem, non ex veterum modo medicorum scriptis, collect. sed etiam neotericorum, veluti ex his ipsis, qui à multis annis in curatione nostrorum ægrorum obseruare potuimus. Interim bene vale, méque in obsequentissimum habeas.

DE NEPHRISIS ET LITHIASIS, SEV RENVM ET vesicæ Calculi definitione.

Galenus li. finitionum ascript.

NEPHRISIS, est Renum phlegmone, cũ dolore vehementi, quãdoque vero, & vrinæ difficili transitu, in qua fibrosa quædam, vel arenosa cum sanguine modico excernunt.

Lithiasis. i. calcularis morbus est calculi generatio in vesica, per quam vrinæ excretio prohibetur.

etiam, lithiasis in oculis morbus exteriori palpebrarũ parte.

Serapio & Anthonius gaynerius ca.1. De calculosa passione.

Lapis materialiter, nihil aliud est, quam arenularum coadunatio, & dehinc ipsarum adherentia, & tandem coadunatio seu coaceruatio.

De nephrisis & Lithiasis, seu de Calculi Renum & vesicæ causis. Cap. 2.

Hippocr. in 6. lib. Epidemorum & Galenus in commento primo.

Calculi in Renibus fiunt, assato atque arefacto in Renum cauitatibus, tum crasso, tum vitioso humore in porosam Renum substantiam concreto. Et hoc tempore siue obstructio fuerit in ipsis, siue moderata phlegmone, grauitatis magis quam doloris sensus efficitur,

quod Renes ipsi ita vt iecur, tenuissimis participent neruis.

Hippocrates de natura humana & Gal. in eundem.

Corpus quod adolescit augetur, atque ad vim progreditur, & ad violentiam incedit, calidum esse est necessum. Itaque multi pueri præsertim qui admodum voraces sunt, plurimum cumulant succum (qui propriè crudus appellatur) à quo calculi facile generantur. Cum ea quidem materia, ex qua calculus generatur accedente calore tãquam effectrice causa.

De pueris.

Hippocrates aphoris. 26. lib. 3. & Gal. in eundem.

Calculus autem est morbus puerorum qui ob edacitatem, non paucos crudos humore coaceruant, quibus pars craſ-

De pueris & senibus.

ſior vna cum vrinis ad veſicā perueniens, fit lapidum generationis materia. Accedit altera cauſa vehementia caliditatis. Et ſenes autem aceruant quidem humorem crudū, non propter edacitatem vt pueri, ſed propter potentiæ concoquentis imbecillitatem, non tamen calorem fortem habēt, qui ex materia craſſa vaporem reſoluens, lapidem generet.

Hippoc. de internis affect.

Hic morbus fit à pituita quam Rē ſuſcipit in ſe ipſum, nec rurſus dimittit. Sed cum in ipſo, in tophum concalluerit, fiunt ex ea tenues lapilli velut arena.

Hippoc. de Aere, aquis, & locis.

Fit etiam pueris ex lactis nimio vſu calculus. Præſertim ſi non ſalubre id fuerit, ſed valde

calidum & biliosum, ventremque percalfaciens & vesicam. Quare dũ vrina aduritur, calculi affectus. Et sanè censeo melius esse, pueris vinum quã aquosissimum dare, minus enim venas adurit & resiccat. Muliebribus enim pudendis non similiter contingit.

Pueris vinum ministrãdum.

Hippoc. li. 4. De morbis.

De pueris

Cæterũ calculi morbi principium, à lacte oboritur, vbi puer lac impurum sugit. Lac autem in nutrice impurum fit, si pituitosis cibis ac potibus & alimentis impuris vtatur. Si verò nutrix, non sana fuerit, sed biliosa aut aquosa, aut sanguinea, aut pituitosa, lac etiã malum puero generatur. Sic profectò pituita in vesica dum est veluti fex, glutinum fit. Fex autẽ subsidet ac densatur, & soli-

da fit velut ferrum. Rursum solida facta, sursum deorsum volutatur, & feriens vesicã dolorẽ inducit, etsi vehementer feriat, ac vlceret aliquid de ipsa aufertur. Verũ id quod insuper affertur adhuc magis, quam id quod arenosum decessit, concretionem efficit, atque tali modo fit lapis pueris, de lacte in vesica. Etsi puero anxietas aliqua ab hoc oboriatur, alias atque alias vbi merere vult, vrinæ meatum apprehendit: At si puero iam adulto lapis gignatur dolor non adest ipsi, priusquam sibi cibum deligat.

Hippocr. aphoris. 31. lib. 3.

Senibus Renum passiones. Galenus in commento dicti Aphorismi. Adhæc cum vires sunt imbecillæ. Renes sæpius obstruuntur, & lapides in his

Hippoc. in sexto Epidemorum.

Post mictum concretio puris, namque calidiores. Galenus in commēto dicti textus. Calculos pueris in vesica procreari dicit, ob vrinæ crassitudinem, porrò vrinas crassissimas à pueris reddi, & ab omnibus ante nos medicis concessum est. Igitur vrinarum crassitudo, creandorum calculorum, prima potissimáque causa est.

Hippoc. de AEre aquis & locis.

Quod crassissimum ac turbidissimum coaceruatur, concrescit, primum quidem parū, deinde maius fit, dū eam voluitur ab vrina quicquid crassum compactumque fuerit, ad se ipsum adaptat, atque sic augescit, & cum vrinam emittit, ad vesicæ stomachū allabitur,

ratio. Quod vitium cur non omnibus contingit, ſatis patet. Quippe incredibile non eſt, quibuſdam, vel denſos admodum eſſe Renes, vel perangusta venarum in iocinore ora, quibuſdam contra eſſe habita, horum dignotio nulla planè certa eſt. Sed percunctandum aſſiduè, ab eo qui iam dicto modo eſt cibatus, nū quis grauitatis ſenſus in dextris precordiis, & circa Renes ſit. Quod ſi quid tale aliquādo ſēſerit protinus, cappari ex oximelite, in principio cibationis donec conſtiterit grauitas, dabitur. *Cappa-ris ex oxi melite.*

Gal. in li. de Cura lapidum.

Ea verò ex quibus generan-
ır calculi ſunt, permiſtio in ci-
o, & intromiſſio cibi ſuper
ſiduū cibi & labor poſt co-

meſtionem.

Gal. De ſuccorum bonitate & vitio.

Maximè autem ad ſucci mali, morborumque generationem, facit cruditas aſſidua, ſiue ea boni, ſiue mali ſucci cibos ſequitur. Liquet tamen deteriorem eſſe in mali ſucci cibis, qui cum bipartiti ſint, in his qui ſuccum gignunt tenuē, morbi fiunt acuti. In his verò qui craſſum ſuccum coaceruant, articulares morbi, podagræ, nephritideſque fiunt.

Gal. de facul. aliment.

Calculos ſolent gignere, edulia craſſa craſſi ſucci, maximè cum homines calidiores plus iuſto fuerint, ſiue ob naturalem intemperiem, ſiue ob alium quendam affectum ipſis poſtea innatum, non tamen

pro caloris modo, meatuum transitus latos habeant.

Gal.in eodem.

Igitur cibi ij. omnes boni sunt succi & multi alimenti, ita eos qui ipsis assiduè vtuntur lędunt, obstructiones in hepate parientes, & in renibus, calculum gignantes.

Gal.li.3.de aliment facult.

Vbi succorum crassities, cum ardenti calore iungitur, calculi generantur.

Gal.li.1.de locorum affect. notitia.

Obstruitur meatus, vel à lapide, vel grumo, vel crasso lẽtóque humore, igitur hæc omnia distinguere oportet, non solum ex præsentibus accidẽtibus, sed etiam ex iis quę pręterierunt.

Gal.de compo.med.secundũ genera.

Nam quemadmodum in externis rebus, permulta corpora, quæ ignem contingunt, ab ipso torrentur, atque rursus ab aqua emolliuntur. Ita in particulis inflammatis ex humore ipso à calfacientibus & exiccantibus acerrimè desiccato, relinquitur quidpiam crassum & viscidum, nimirum omni tenui discusso, atque hac sanè ratione, in morbis articularibus pori gignuntur, nec secus per nephritidas calculi.

Gal. de Renum affect.

Satietates & cruditates, hũc morbũ nõ solum exacerbant, sed etiam pariunt vbi nullus erat. Quapropter nihil feruens est ingerendum, quod renes & vesicam possit calfacere.

Gal. de Aliment. facult. li. 3. ca. 17.

Casei, maior enim noxa, ex

ſucci ipſius prauitate & calore ardẽti accidit, quam craſſorum tenuatio conferre queat, quando ad calculorum hic ſuccus non nimis eſt noxius. Oſtendimus enim calculos in illis corporibus naſci, in quibus ſuccorum craſſities cum ardenti calore eſt coniuncta, fugiendus eſt igitur caſeus.

Gal. lib. 5. De ſanitate tuenda.

Calculos in calidioribus generant, cibi craſſi ſucci.

Gal. de Aliment. facultatibus.

Cæterum edulium, quod ex multa triticea farina lacti miſta conſtat, ſcito ex iis eſſe quæ intus obſtruũt. Cum enim humor crudus lentorem aſſumpſit, & tranſitus per renes quibuſdam ſunt natura anguſti, ibi quod craſſiſſimũ eſt, ac maxi-

mè lentum, diutius moratum, πῶρον. i. tophum promptè gignit, confert tamen id maximè ipsorum temperamentum, quando ipsorum calor acris fuerit, & veluti igneus.

Auicenna lib.3.fen.18.tra.2.ca.18.

Lapidis generatio non compleretur, nisi ex materia patiête, & virtute agente. Materia est humiditas crassa, viscosa, phlegmatis, aut saniei, aut sanguinis aggregati in apostemate, & hoc est raro.

Ferrandus. 2. Iunij. 1567. illustrissimus vir Carolus Tiercelin dominus à Rupe cenomana maioris ordinis Regij eques. Cum diem extremum obiisset, corpore eius dissecto, in scapula sinistra, tumorem insignem habere repertus est partibus internis, qui nouacu-

la apertus, lapidem quadratũ durissimúmque continebat, qui à sanguine coagulato ex lanceæ ictu genitus fuit. Chirurgus qui secuit dictum virũ vocatur vulgò le nauré, apud Pictauos chirurgiam faciens. Dictus dominus erat annorum 86. natus.

Auicenna in eodem capite.

Cingere vel stringere dorsum cũ cingulo in quo est moneta absconsa, facit incurrere apostemata & lapides.

AEtius tetra.3.ser.3.

Causæ autem generationis calculorum sunt assiduę cruditates, vnde materiæ incoctæ & crudę multitudo congregatur & ardor circa renes & vesicam exoritur, qui humores adassans eos cogit: & in lapidẽ indurat admodũ tophorũ,

qui in aquis reperiuntur, quæ in æris balneorũ vasis coquuntur. Consistunt autem lapides in renibus, iuxta ventriculos ipsorum, aut parui, aut maiores & aliquando quidem paucio-res, nonnunquam autem plures, & magnitudine, & forma, & colore, & asperitate, & multitudine inter se differentes.

Paulus AEgineta li. 3.

Materiata quidem gignendis calculis: crassus & terrestris humor habetur. Effectrix verò, flagrans renum aut vesicæ ardor.

Anthonius gaynerius in sua praxi.

Duæ causæ generationis lapidis sunt vna ex agentis parte se tenet, vt est caliditas excessiua, quanuis etiam frigiditas excessiua, ad lapidis generationem

nem effectíue concurrere possit. Altera, ex parte materiæ, quam viscosam esse necesse est in vesica, quamuis membrum de se frigidum sit & exangue, tamen materia ibi retenta, si non à proprio, à circunstantium saltem calore membrorum, & præcipuè stomachi & hepatis.

Idem in eodem.

Retentionis triplex assignatur causa, materiæ viscositas, viarum oppilatio seu strictura, & expulsiuæ debilitas, & hæc vltima per excessiuam caliditatem, plurimum adiuuatur. In prima calculosæ passionis causæ sunt omnia illa quæ renum seu vrinæ viarum, calorem superincendere queunt, meatúsque illos angustare. Quæ ad materiam multiplicandam iu-

üant, quandoque extrinſece, quandoque intrinſece. Extrinſece exceſſiua aëris caliditas & ſiccitas, balnea calida & ſicca, tam naturalia, quam artificialia intenſa frigiditas potens vias coarctare. Exercitium forte atque ſuperfluũ, maximè poſt cibum ſaltare equum duri portatus, equitare, ad pilam ludere, longa ſuper pedes ſtatio, nimia quies expulſiuam pigritans, ſomnus ſuperflu⁹. Supine in lecto molli quieſcere & dormire, nimia vigilia, ingens ira, ſuperfluus coitus, & maximè poſt cibum, eſt de præcipuis huiuſcemodi morbi cauſis. Idem quoque facit ventrem cingulo, aut diploide nimium ſtringere, fames lõga, repletio nimia.

Dionyſius fontanonus in ſua praxi.

Veſicæ calculus aliquando, in renibus in ipſam veſicam deſcēdit, ibíque ob craſſitiem retinetur, & temporis progreſſu augetur aliis humoribus craſſis ac lentis, qui ſe illis in veſica coniungunt induratis, pueris, frequentiùs in veſica generatur, ob craſſitiem vrinę ipſorum, & calorem fortem, voraces enim ſunt, cibis vtcū-que oblatis vtentes, ſiue ſint vtiles, ſiue noxij, ſæpe etiam priore cibo non cocto, alium ingerentes, hora cibum ſumē-di, neque certa, neque ordinate ſeruata, perpetuo præterea mouentur.

Iacobus Hollerius in ſua praxi, ſcholi. cap. 45.

Aceruātur calculi, vſu lactis,

casei, vinorum crassorum, aquarum limosarum, alimenti crassi succi & viscidi. Crassities materiæ intelligitur ex corticibus, veluti, ceparum: quibus lapides integuntur, & ex cõpacta substantia, & duritie à compacto humore facta. Fit enim à superueniẽte calore, induratio, coctio, quasique assatio, vt in lateribus ex luto factis, quæ neque calore neque frigore liquantur. Ponunt autem triplicem in vesica lapidem generari, ex arena, sed raro, vnde fit tophus. Ex lapide, iam in renibus concreto, & ex fece vrinæ.

De Nephrisis & Lithiasis seu Renum & vesicæ calculi, signis. Cap. 3.

Hippocrates lib. 4. De morbis.

Cæterùm morbus, signa

quinque habet. Nam vbi meiere vult, dolorem habet, & vrina paulatim fluit, velut in vrinę stillicidio, & est sub cruēta nimirum vesica à lapide exulcerata, & vesica inflammata est, verùm hoc signum inconspicuū est, indicat tamen summa pars præputij, quandoque mingit arenosa.

Hippoc. li.6. De morbis Vulgar.

Puerorū epilepsiæ, vna cùm pubertate quibusdam mutationes habēt, & alias in renem dolor grauis vbi cibo impleti sunt, vomunt pituitam, cum verò dolores abundauerint, æruginosa, & leuiores quidem fiunt, liberātur verò cum cibis euacuati sunt, arenulæque ruffæ subsident, & cruentum meiunt, femoris quod è directo est, stupor, quiescere non con-

fert. Vide caput de præcautione & curatione. Galenus in cõmento primo dicti textus. Dolores verò in renibus maximè fieri ait, cum cibo replentur. Cæterùm ὀπτός. i. cibus duo significat apud Hippocratem, sermo in vtroque significans verus est, siue de cibis intelligas qui ingeruntur, ex quibus colligitur sanguinis copia, siue de cibi excrementis quæ intestina continent. Et alibi Galenus in eodem commento calculis per renum regiones transeuntibus excitari seuissimos dolores. Reliquo autem tempore perinde ac si pondus aliquod ei loco incumberet.

Hippocrates de Aëre, aquis & locis.

Quare pueri calculosi fricant ac trahunt pudenda: videtur

enim ipſis cauſa mictionis de loco eſſe. Signa autem ſunt in his qui hæc ipſa patiuntur, vrinam ſplendidiſſimam calculoſi mingunt, ad ſimilitudinem ſeri, eo quòd id quod eſt craſſiſſimum ac bilioſiſſimũ iſthic manet, & coaceruatur, ac concreſcit, & pleríque ſanè hoc contrahunt.

Hippocratis aphoriſ. 79. li. 4.

Quibuſcunque in vrinis arenoſa ſubſiſtunt, his veſica, laborat calculo.

Braſſanola in commento dicti aphoriſm. Sicuti eſt ſeniorum morbus renum lapis, ita puerorũ veſicę calculus. Aliud ſignum eſt præ omnibus certiſſimum, quod tamen nullus antiquorum poſuit, Ferrãdus. Raſis li. 9. ad Almanſorem ca. 14. ſect. 2. tale ſignum notauit.

Aetius tetrabibli 3. ſer. 3.non prætermiſit tale ſignum.Is qui veſicæ calculo laborat, quãdo mingit,ſemper,aut parum,aut multum,egerit,ſaltem deſiderio egerendi tenetur.

Hippocrates aphoriſ.75 li.4.

Si ſanguinem aut pus mingat, aut renum, aut veſicæ exulcerationem ſignificat. Galenus in commento dicti aphoriſmi . Exulcerantur autem renes in partehis,qui in renib⁹ lapidẽ habẽt, meatus vrinarij, quando à lapide aliquo acuto, aut admodum aſpero in ipſis interſepto excoriantur.

Ferrandus , quamplurimos tractauit qui talia patiebantur, inter quos chariſſimũ habuit generum ſuum à chartis medicum meritiſſimum,quem cum è viuis exceſsiſſet ſecare fecit,

lapidésque quamplurimos in cauitatibus renum inuenit, ſicuti etiam in ſubſtātia renum: plures enim reperti ſunt, lõgi, aſperi, cornuti, nigri, qui quoties laborabat, aut equitabat, vellicabant renum ſubſtantiã, vnde ſanguinolẽtam meiebat vrinam, & quando quietus manebat, puram & limpidam meiebat.

Hippocrat. in prænotionibus.

Renum dolor repentinus, cum vrinæ ſuppreſsione, aut calculorum, aut vrinarum craſſarum, mictionem ſignificat.

Hippocrat. de Internis affect.

Quatuor morbi in renibus fiunt, à calculo autẽ ſequentia patiuntur ægri: Dolor acutus incidit in renem, & in lumbos. & in teſtem ſecundum renem ſitum, & frequenter mingit, &

adstringit paulatim, ac supprimitur vrina; cũ vrina procedit arena. & vbi per vrinæ meatũ exit arena, dolorem fortem in meatu exhibet. Cum autem per vrinã ipsam eiecerit dolor remittit. Posteà vero in eisdẽ doloribus versatur. Cùm autẽ mingit, etiam præ dolore colem fricat, vulgus autem medicorum, quod non intelligit morbum, vbi videt arenam, putat vesicam calculo laborare, at non vesica, sed ren lapide laborat.

Galenus De renum affectus dignotione & curatione.

Signorum alia sunt vt ita dicam, sciẽtialia, alia artificialia, alia, propria. Proprium signũ est, cum arenæ in matula subsident, tunc planè ostenditur, lapidẽ in renibus esse, signúm-

que hoc conſtans & proprium, commune cum lotium quod excernitur, ſanguinolentū eſt, ſignum id eſſe cōmune poterit, vel quod vaſorū apertio, ſit, vel ruptio, vel erroſio, vel imbecillitas, vel dilatio. 2. Si ſanguis eſt aquoſus, manifeſtū eſt certúmque lapidem conſiſtere. Si ſanguis qui excernitur ſit craſſus, manifeſtū eſt ipſius craſſitudinē violenta coactione, in lapidem eſſe abituram contra ſignum lapidis ex ſtupore cruris, quod à rene ſecūdum lumbum porrigitur poteris cognoſcere quis ren laboret. Nam ſi dextrum crus ſtupor occupabit, dexter ren occupat, ſin leuum, ſiniſter.

Galeno attributus liber de dinamidiis.

In veſica qui naſcitur Calcu-

lus, ſequentia habet ſigna, pleni videntur, & cibo ſaturi, frequentes ſentiuntur inflationes ventris, & ſtrepitus, videntúrque oſcitare, nec oſcitant, ſed totum os diducunt, ſequitur totius corporis ſtupor, ſomnus grauis: quaſi maiori corporis ſit, vrina liuida fit, & vix egeritur, intumeſcunt etiam pudenda & inde calculoſi fiunt.

Auicenna li.3.fen.18.tract.1.c.4.

Renum caliditas ſignificatur ex tinctura vrinæ, ſicut ſua rubedine, & ſua citrinitate, deinde ex pinguedinis totius priuatione & caliditate tactus, ſiti nimia, multo coeundi deſiderio, diabete calida. Signa vlcerũ renum cũ calculo, ſunt. Quod egrediuntur in vrina ſanies, partes capilloſæ & fruſta

rubea carnosa, & in locis renũ quandoque sentit habens ea dolorem, & quandoque antecedit ea mictus sanguinis, aut dolor eradicationis lapidis, Et differentia quidem inter vlcera renum & vesicæ, est quod vlcera renum sunt cum difficultate vrinæ.

Aetius tetrabibli.3. Ser.3.

Accedit ægris dolor loci, tumore foris nusquam apparente, nisi inflammatio per lapillos producitur, spinæ ęgre flecti potest, & totum corpus ad motum pigrum est, crura torpent, & maximè crus reni affecto propinquum, vrinæ circa obturationis principium paucæ aquosæ minguntur, posteà verò perfecta earum suppressio contingit, † aluusque nihil excernit, verùm prom- *† Vide brassanolam*

ca. 3. De calculi signis. ptitudines multas ad egerendum facit. Excernitur aliquãdo sanguis propter violentiã calculorũ præsertim asperiorum. Cæterum vbi lapis fuerit è renibus emotus & ad vesicã delatus, vrinæ multę prodeũt, arenosam substantiam habentes, & aluus similiter egerit. Sensum autem æger percipit veluti calculo è renibus ad vesicam transeunte.

Paulus AEgineta li. 3. ca. 45.

Commune quidem colica ægritudine renúmque laborantibus, intra primordia statim cohiberi summóque cruciatu opprimi, cibum fastidire cum cruditate, & intestinorũ torminibus torqueri, peculiare verò colicis hæc omnia magis intensa ac diuturniora sunt, nephriticis autem minus.

Colicus autem cruciatus, cũ plurimum in dextris illibus vexans, ad ſtomachum vſque iecur item & lienem pertinet, olet omnino nihil, immò ne flatus quidem per inferna trāſmittitur, nephriticis autē grauis in renibus dolor tanquam pallus fixus hæret, inſtar paxilli adacti referens. Et ex aduerſo teſticulus dolore afficitur, femur cùm coxendice torpeſcit, aluus quidem minus adſtricta, ſed ſua ſponte rariuſcule reſpondet: Clyſteribus verò iniectis, bilioſum certè recrementum cum ſtrepitu deiicitur, lotium autem exiguum ac ſabuloſum magis redditur, meatúſq; vrinarij cōſtringuntur, hæc, indicia calculos in renibus eſſe teſtantur, quæ viris

adultis maximè eueniũt, pueris verò in vesica, & his arguũtur notis, vrinę cruditas & in albedinẽ languescens cùm sabuloso sedimine, pruriunt verenda, eàque subinde contrectant & arrigunt, identidemque in lotium vrgentur, & vrina distillat.

Idem Paulus Aegineta li.6.ca.60.

Lotiũ aqueum est, sabulosum quod in eo subsidet: tentigine penis continenter pruriunt. Proinde illis absque ratione, modo relaxatur, modo arrigit, quoniam irritati, præsertim pueri frequenter illum demulcẽt & contrectant. Cum calculus in ceruicem incidit, extemplo vrinę suppressio fit.

Iacobus Hollerius in sua praxi.

Dolor fixus, in renibus grauitas, vrinæ initio tenues pri-

mùm quidē cum arenis & exiguę asperitatis, deinde cū multo sabulo crassiores excernuntur: signa lapidis in pueris sunt, vrinę aqueæ similes lactis sero, sedimentū arenosum, & tētio virgæ, alioqui non conueniēs illi ætati cū factū: est, difficultas meiendi, vrina subcruenta, dolor in eius excretione, pruritus in præputio ex motu lapidis, & arenę vel etiā lapilli parui ex attritu: certissimū signū, si meiēdo egerūt aliquid, & egerēdi cupiditate tenentur, cū sedēt repētè, vel sedēdo, concutiunt vehementer alterū pedē, dolorē sentiunt in ima parte pudendi: nonnulli iubēt ad certiorē distinctionē ægrū equitare, saltare, exercerique vehemētiùs, inde exhiberi lapidē cōminuentia & subsidē-

tia in vrina inſpici, in qua, ſi tribus aut quatuor diebus puluis appareat, lapidem durum, ſi lapidem fruſta & quaſi arenæ, tophum. Si nihil horum appareat, lapidem proculdubiò non eſſe, ſed cauendum ne exercendo, in ardorem vrinæ incidat.

Raſes in nonum ad almanſorem Ca. de lapidis curatione.

Cũ æger virgã ſæpe fricat, & manu tractat ipſã, ipſa quoque frequẽter erigitur, & ſubtiliatur, & vrina difficulter & cum dolore egreditur, in qua ægritudine fortaſſe & longaõ exit, lapis in veſica eſſe ſignificatur. Si autẽ æger cum difficultate megẽdi ſentit, vehementem dolorem in renibus, & in inguinibus, & nauſeam,

&c ventris constrictionem, lapis in renibus esse monstratur.

Philonius li. 5. ca.18.

Signa quæ signant in vesica, sunt pruritus in canali virgæ, & in pectine cum erectione virgæ in pueritia, & adest dolor in interiori parte illorum vsque ad pectinem.

Si autem lapis est in renibus dolor est in albratim.i. osse lato ipsius dorsi, & in renibus adest ei dolor similis dolori colico, & si mouentur, & ambulent magis affliguntur, & si stent, quieti, in dolore minus molestantur, & adest nausea, & ventris constipatio, & eructatio, & vrina in principio tenuis & aquosa cum magno desiderio. Et postquam lapis descendit ad canalem vesicæ,

facimus diſtinctionē eius, per ſubſtantiam, & colorē & quātitatem eius. Per ſubſtantiam, quia lapis veſicę eſt durior, quā lapis renum, & magis planus, & rotundus & calloſus: per colorē, quia lapis renū eſt rubeus, & lapis veſicæ eſt albus, vel ad cineritium colorem trahētis: per quantitatem, quia lapis in veſica generatus. eſt maior, quia locus vbi generatur, eſt amplior.

Dionyſius fontanonus in ſua praxi.

Signa, grauis dolor aculeíque infixi ſenſum præbēs, nullo foris apparente tumore, calculum in renibus cōcomitari ſolet, vomitus, & nauſea. vrgent, crus eiuſdem lateris cum rene patiente ſtupet, vrina circa obſtructionis principium aquoſa.

Circa initia generationis lapidis in vesica, vrina aquæ similis est, in eáque subsident sabulosa quædam. Vbi iã genitus est, vrina alba est, tenuis sine sedimine vllo, grauitasque in perineo & pectine, vesicæ laborantes calculo, crebro pruriunt, pudendáque scalpũt vel laxa, vel præter rationem intensa. Calculus autẽ nonnũquã in vesicæ ceruicẽ incidit, repentéque vrina supprimitur.

De Calculi prædictione. Cap. 4.

Hippocrates in prædictionibus.

Morbi hi ante pubertatem non fiunt, maxime nephritis. Verum ab anno decimoquarto, vsque ad quadragesimum secundũ annum. Natura morborum omnis generis tunc ferax. Rursus ab hac ætate, vs-

que ad annos ſexaginta tres non fiunt ſtrumæ, neque lapis in veſica, niſi prius exiſtat, neque nephritis, niſi ex alia ætate comitetur.

Idem in eodem.

Tremores ſenioribus, in febre fiunt, atque ſic comparentes, fortaſſis calculos per vrinam eiiciunt.

Idem Hippocr. in eodem.

Calculoſi ita figurati, vt lapis ad vrinarium meatum non illabitur, facile mingunt.

Idem in eodem.

Soporoſi in principiis euadentes, cum capitis lumborum, colli, præcordij, dolore, vigilantes, non phrenitici ſunt.

Idem in eodem.

In bilioſis, vrinæ interceptio, breui occidit.

Hippocr. li. 6. de morbis popularibus.

Renum paſſiones non vidi ſanatas poſt quinquageſimum annum.

Hippocr. li. 5. de morbis popul.

Famula Dyſſeridis in Lariſſa quum iuuencula eſſet, vbi venere vteretur, fortiter circum circa dolebat, alias ſine dolore erat, concepit autem nunquam. Et cum ſexaginta annorum eſſet, dolebat à meridie velut ex partu. Hæc cum ante meridiem, porrum multum edidiſſet. Poſtquam dolor corripuit priores omnes excedens, exurgens, aſperum quiddam in ore vteri deprehendit. Poſtea cum ipſa animi deliquium decideret, alia mulier immiſſa manu expreſſit lapidem aſperum magnitu-

dine verticilli fusi, & sana tuncstatim & postea erat.

Hippocr.li.3,aphor.sect.31.

Senibus, spirandi difficultates,&c.nephritides.

Hippocr.li. 2 prognosticorum. prognost. 74.

Morbus tamen iste, potissimum tentat pueros à septimo in decimum quartum annum, Gal. in commento dicti textus. Calculus autem, proprius est morbus puerorum & maximè vesicæ, ob immodicum & intempestiuum ciborum vsum, vesica non sufficiente alitioni & augmento, antequam igitur coquatur, alimentum ipsum trahunt ad se venæ, inde plurimum in vrinis ipsorum subsidet.

Hippocr.aphoris. 6.li.6

Renum affectiones, & quæ circa

circa vesicã cõsistunt operosè sanantur in senibus. Gal. in commento dicti textus, in senibus vix sanantur.i.multo negotio ac longo tempore, quæ in renibus & vesica sunt vitia, quoniam earum partium opus indesinens est, quiete autem opus est, si quid sanari debeat. *Hippocrates aphoris.34.35.36.li.7.*

Quibus in vrinis bullæ superstant, renum affectiones significant, & morbum fore longũ. Quib⁹ pingue est quod superstat, aceruatim, his renum affectiones eásque acutas significat. Quibus verò nephreticis, ex renibus affectis, prædicta signa accidunt, doloresque circa musculos spinales fiunt, si quidẽ circa externos locos fiant, etiam abscessus extrinsecus futuros expe-

cta.

Gal.in cōmento, bullæ fiunt circumextento humore ſpiritui flatuoſo, ſolet autem hoc magis accidere, quando humor aliquid tenacitatis habet.

Hippocr. li.2. De morbis.

Moſcho laboranti, fortiter calculo, in ſuperna palpebra ordeolum obortum eſt, magis ad aurem, deinde intro exulceratum eſt.

Hippocrates lib. de morbis vulgar. commento 4. ex Gal.

Quibus renes aut veſica, progignendis calculis obnoxij ſunt, aquā ſtatim à coctione, antequam refrigeretur, ne bibant, vt partes terræ fundū petant, & leues ſuperfluitent.

Gal. lib. 1. ca. 11. de ſanitate tuenda.

Turpe eſt calculo virum robuſtum laborare. Quonā pa-

ćto turpe non ſit, qui optima natura ſit præditus, hunc ob podagram, ab aliis geſtari, aut calculo iam cruciatum, & colo, & vlcere in veſica ex cibis mali ſucci contracto, doloribus contabeſcere, hæc omnia, vel intemperantiæ, vel ignorantiæ, vel vtrique imputent.

Gal. libro 6. De ſanitate tuenda. ca. 7.

Si verò longo tempore vitioſum ſuccum augeri ſinas, grauis quidpiam incidet. Quo fit vt alij diutini, à quibus tota vita ſe explicare nequeunt, cuius generis mala ſunt, & podagra, & calculus, at veſicæ calculus, non ætatis lapſu, vt comitialis, ſed manuum opera duntaxat curari poteſt.

Gal. De Renum affect. dignotione & curatione.

Ren dexter, sinistro sublimior, ne interoperandum alter trahat, alter retrahat.

Gal. li. de dinamidiis, Gal. ascriptus.

Nephriticorum pulsus, lassus, vrina in his si russa fuerit, non bonum significat, si cruda in peius protrahit, vrina in his spissa, & color velut sperma hominis, mortem significat. vrina vinosa, augmentum doloris significat.

Gal. in commento 2. li. 6. Epidemiorum ca. 50.

Renes potissimum torqueri dolore, dum ægri, cibis repleti sunt.

Gal. commento 1 li. 6. Epid. ca. 5.

Renum dolores, vomitus soluit.

Renum affectuum sunt comites, arenulæ russæ, qualis color in sandaracha cernitur.

Auicenna li.3.fen.18.tract.1.ca.2.

Cùm vides habentes dolores in renibus, mingere vrinã viſcoſam, tunc ſcias, quod illud in doloribus horum, propter illud quod attrahunt de materiis malis & generant quandoque lapidem, & reſoluuntur eorum ægritudines, per vrinam craſſam reſidentẽ, & ille qui mingit vrinam, in qua eſt ſpuma plurima fortis tunc ægritudo eſt in renibus, & ſimiliter eſt in illo qui habet ſedimen carnoſum, & capilloſum & orobium digeſtum, quoniam digeſtio eſt ante renes, veruntamen cum digeſtio eſt vehemens validè, & cum ea permixtio ex aliis rebus, arbitrare quod ægritudo eſt in veſica, & ſi digeſtio fuerit infra illã, vel minor illa, tũc

Spuma in vrina.

epi. Dioclis ad Antigonum.

Si quis morbus ventrē occupaturus est his signis presagiri potest, maximè quando vesicæ malum imminet, post etiam exiguum cibum plenitas infestare videtur inflationes, eructuationes, somni graues, lotia lurida, & egerrimè manantia, & circa pudenda tumores, & c.

Qui verò dictas notas, negligenter præterierit, hos morbos expectet, hydropem, lienis magnitudinem, hepatis dolorem, Calculi renum affectionem, lotij stillicidium.

Idē Paulus Aegineta li. 6. ca. 60.

Ex iis porrò calculus exciditur, pueri quidem vsque ad decimum quartū annum propter corporis mollitudinem nullo negotio curantur. Senes

contra, quoniã corpus ipſorum rebelle, curationem nunquam fermè admittunt, mediæ autem horum ætates, etiã medio inter hoc, quædam inter hæc modo ſe habent. Rurſum qui grandioribus calculis laborant, quia inflammationibus ſuſtinendis aſſueti ſunt, faciliùs malo ſubtrahuntur: qui exilioribus, difficilius ad ſanitatem perducuntur, contrarias ob cauſas.

Antonius gaignerius.

Et in illo in quo eſt ſedimẽ arenoſum in quo eſt vrina, nõ aggregatur lapis, quoniã materia non eſt retenta.

Et ſcias quod lapis renum & veſicæ, eſt ex eis quæ hæreditantur.

Philonius li. 5 ſuæ praxis. ca. 25.

In vlceribus veſicæ, & viarũ

dine verticilli fusi, & sana tuncstatim & postea erat.

Hippocr.li.3,aphor.sect.31.

Senibus, spirandi difficultates, &c. nephritides.

Hippocr.li. 2 prognosticorum. prognost. 74.

Morbus tamen iste, potissimum tentat pueros à septimo in decimum quartum annum, Gal. in commento dicti textus. Calculus autem, proprius est morbus puerorum & maximè vesicæ, ob immodicum & intempestiuum ciborum vsum, vesica non sufficiente alitioni & augmento, antequam igitur coquatur, alimentum ipsum trahunt ad se venæ, inde plurimum in vrinis ipsorum subsidet.

Hippocr.aphoris. 6.li.6

Renum affectiones, & quæ circa

circa vesicā cōsistunt operosè sanantur in senibus. Gal. in commento dicti textus, in senibus vix sanantur .i. multo negotio ac longo tempore, quæ in renibus & vesica sunt vitia, quoniam earum partium opus indesinens est, quiete autem opus est, si quid sanari debeat. *Hippocrates aphoris.34.35.36.li.7.*

Quibus in vrinis bullæ superstant, renum affectiones significant, & morbum fore longū. Quib⁹ pingue est quod superstat, aceruatim, his renum affectiones eásque acutas significat. Quibus verò nephreticis, ex renibus affectis, prædicta signa accidunt, doloresque circa musculos spinales fiunt, si quidē circa externos locos fiant, etiam abscessus extrinsecus futuros expe-

cta.

Gal.in cõmento, bullæ fiunt circumextento humore spiritui flatuoso, solet autem hoc magis accidere, quando humor aliquid tenacitatis habet.

Hippocr. li.2. De morbis.

Moscho laboranti, fortiter calculo, in superna palpebra ordeolum obortum est, magis ad aurem, deinde intro exulceratum est.

Hippocrates lib. de morbis vulgar. commento 4.ex Gal.

Quibus renes aut vesica, progignendis calculis obnoxij sunt, aquã statim à coctione, antequam refrigeretur, ne bibant, vt partes terræ fundũ petant, & leues superfluitent.

Gal. lib.1. ca.11. de sanitate tuenda.

Turpe est calculo virum robustum laborare. Quonã pa-

cto turpe non sit, qui optima natura sit prædditus, hunc ob podagram, ab aliis gestari, aut calculo iam cruciatum, & colo, & vlcere in vesica ex cibis mali succi contracto, doloribus contabescere, hæc omnia, vel intemperantiæ, vel ignorantiæ, vel vtrique imputent.

Gal. libro 6. De sanitate tuenda. ca. 7.

Si verò longo tempore vitiosum succum augeri sinas, grauis quidpiam incidet. Quo fit vt alij diutini, à quibus tota vita se explicare nequeunt, cuius generis mala sunt, & podagra, & calculus, at vesicæ calculus, non ætatis lapsu, vt comitialis, sed manuum opera duntaxat curari potest.

Gal. De Renum affect. dignotione & curatione.

Ren dexter, ſiniſtro ſublimior, ne interoperandum alter trahat, alter retrahat.

Gal. li. de dinamidiis, Gal. aſcriptus.

Nephriticorum pulſus, laſſus, vrina in his ſi ruffa fuerit, non bonum ſignificat, ſi cruda in peius protrahit, vrina in his ſpiſſa, & color velut ſperma hominis, mortem ſignificat. vrina vinoſa, augmentum doloris ſignificat.

Gal. in commento 2. li. 6. Epidemorum ca. 50.

Renes potiſſimum torqueri dolore, dum ægri, cibis repleti ſunt.

Gal. commento 1 li. 6. Epid. ca. 5.

Renum dolores, vomitus ſoluit.

Renum affectuum ſunt comites, arenulæ ruffæ, qualis color in ſandaracha cernitur.

Auicenna li.3.fen.18.tract.1.ca.2.

Cùm vides habentes dolores in renibus, mingere vrinã viſcoſam, tunc ſcias, quod illud in doloribus horum, propter illud quod attrahunt de materiis malis & generant quandoque lapidem, & reſoluuntur eorum ægritudines, per vrinam craſſam reſidentẽ, & ille qui mingit vrinam, in qua eſt ſpuma plurima fortis *Spuma in vrina.* tunc ægritudo eſt in renibus, & ſimiliter eſt in illo qui habet ſedimen carnoſum, & capilloſum & orobium digeſtum, quoniam digeſtio eſt ante renes, veruntamen cum digeſtio eſt vehemens validè, & cum ea permixtio ex aliis rebus, arbitrare quod ægritudo eſt in veſica, & ſi digeſtio fuerit infra illã, vel minor illa, tũc

est in renib'. Et iudica quod prĩcipiũ ęgritudinis est in hepate.

Cingere, vel stringere dorsum, cũ cingulo in quo sit abscõsa moneta, facit incurrere, apostemata & lapides.

Vlcera renum sunt minoris malitiæ, quam vesicę, & quam vlcera meatuum existentium inter vtrumque &c. Nam vlcera membri neruosi, difficilioris sunt sanationis, quam membri carnosi. Fitque vlcus in meatibus, propter præsentiam materiæ cholericæ excoriationem facientis, aut propter lapidem facientem accidere excoriationem, & multoties adueniũt ex vlcerib⁹ renũ fistulę, quę nullo modo sanãtur

Et ille cui plurimum aduenit lapis renũ est pinguis. Et ille cui plurimũ est lapis vesicę, est extenuatus, & plurimũ se-

nibus aduenit lapis renū, pueris, vesicæ. Et plurimū fit inter infantiā, & pubertatis initiū. Et illud verò quoniam virtus expulsiua, in infātibus & adolescētibus, est fortis, quare expellit à superioribus membris ad inferiora.

Idē Auicēna li.3.fen.19.tra.1.ca.5.

Lapis renum est leuior, minor, trahēs ad rubedinem. ille qui est in vesica est durior, maior, valdè magis decliuus ad soliditatē & cinereitatē & albedinē, & coagulatio post mictū, & accidit vt sint in vesica duo lapides, & aliquādo plures illis, excoriantes &c. Et est assiduatio pruritus, & dolores in virga, & in radice eius, & in pectine multiplicat frictionē virgæ, & assidua fit erectio, maximè quando est puer.

Paulus Aegineta lib.1.ca.100.in

epi. Diocls ad Antigonum.

Si quis morbus ventrẽ occupaturus eſt his ſignis preſagiri poteſt, maximè quando veſicæ malum imminet, poſt etiam exiguum cibum plenitas infeſtare videtur inflationes, eructuationes, ſomni graues, lotia lurida, & egerrimè manantia, & circa pudenda tumores, & c.

Qui verò dictas notas, negligenter præterierit, hos morbos expectet, hydropem, lienis magnitudinem, hepatis dolorem, Calculi renum affectionem, lotij ſtillicidium.

Idẽ Paulus A Egineta li. 6. ca. 60.

Ex iis porrò calculus exciditur, pueri quidem vſque ad decimum quartũ añnum propter corporis mollitudinem nullo negotio curantur. Senes

contra, quoniã corpus ipsorum rebelle, curationem nunquam fermè admittunt, mediæ autem horum ætates, etiã medio inter hoc, quædam inter hæc modo se habent. Rursum qui grandioribus calculis laborant, quia inflammationibus sustinendis assueti sunt, faciliùs malo subtrahuntur: qui exilioribus, difficilius ad sanitatem perducuntur, contrarias ob causas.

Antonius gaignerius.

Et in illo in quo est sedimẽ arenosum in quo est vrina, nõ aggregatur lapis, quoniã materia non est retenta.

Et scias quod lapis renum & vesicæ, est ex eis quæ hæreditantur.

Philonius li. 5 suæ praxis. ca. 25.

In vlceribus vesicæ, & viarũ

vrinalium, adest sanies cum vrina, & est trumbosa & fætida, & dolet in illis partibus, maximè cum mingit, & maximè in capite. Licet vlcus sit in radice, & est cum stranguria, & de difficili aut nunquam curantur.

Dolor in vlceribus vesicæ, est maior quam renum.

Iacobus hollerius in scholiis de calculi curatione.

Multis in partibus corporis humani calculi generari possunt, nam in capite, in vtero mulieris, in folliculo fellis, leues nigri innatantes aqua, qui quandoque excluduntur deorsum.

Ferrandus anno domini. 1564. Secare fecit illustrem Claudiam de Montleon, illu-

ſtriſſimi viri Ioannis Chaſtaigner, Domini de Rupe poſerij, magni ordinis Regii equitis coniugẽ, & in folliculo fellis, compertus eſt lapis niger, aſp ermagnitudinis vnius nucis cũ ſuis nucamẽtis, qui ſuo põdere, folliculum lacerauerat, vt fel in capſam inteſtinorum manabat, vnde omnes partes adiacentes erant maculatæ, vna cum inteſtinorum externa ſuperficie.

In meſenterio, in pulmonibus, in articulis, Iecore, liene, ventriculo, adherent ſepe cranio, vtero, veſicæ.

Ferrandus, duo lapides albi ſatis craſſi & ampli, à iunctura brachij dextri domini de Rhouet illóque viuente nouacula fuerunt excluſi.

His diebus vnus est extractus à manus dextræ pollice, deuotissimè monialis Charrace, in cœnobio Sanctæ Crucis dicato degentis.

Hipp. li. 5. de Morbis popularibus asserit famulam Dysseridis in larissa vnum lapidem asperum magnitudinis verticilli fusi, ab vtero expressum fuisse.

Antonius Musa refert ex ano, quinque lapides exclusisse.

Ferrandus vidit generosam dominam de morthemar, vnũ grandẽ & durissimum lapidẽ deiecisse cum summo conatu. Quæ domina quam plurima anteà patiebatur tormina, & ipso lapide eiecto liberata est.

Multi è thorace expuunt.

Ferrãdus vidit ciuem castrilericẽsem, proust cognomine, plures lapillos albos duros expuisse, & tãdem atrophicus periit.

Narratur Albertum sauoranollam post obitum sectum decem calculos inuentos fuisse in vesica illius, magnitudinis oui columbæ & figura, singuli pendentes. 3. v.

Ferrandus in mense Iunij, illustris dominus de montpipeau cognominis de Rochechouart, eques magni ordinis Regis, post obitum sectus, tres lapides fuerunt comperti in vesica, magnitudinis nucis integræ cùm suis velaminibus, plani, albi, insignis duritiæ, vt silices fluuiales potius dicerentur, quam vesicales, aut ab

humano corpore excretos fuisse.

Ferrandus hoc ipso annò 1566. Secto cadauere sui generi Petri Deschartes re medica illustrati, exclusit è substantia vtriusque renis duos lapides, ab vtroque vnum, insignis magnitudinis & crassitie, multis alis seu cornibus, aut radicibus indicta renum substantia & stomachis seu ventriculis adhærentibus, cum multis lapillis pisorum magnitudinis repletis, vreteribus quamplurimis arenulis refertis & oppletis. Et in recto intestino, è regione colli vesicæ, inuēta est carnositas putris, quæ sua putrilagine vesicam ita laceraüerat, et intestinorum excrementa ante obitum, vna cum vrina reddebat ad miraculum

vſque, & forſitan antea non viſum.

Ferrandus in cadauere domini de mõtigne cognomine Lucæ apud Pictauos patroni equiamantiſſimi, qui ſuis ſcriptis & monumentis perpetuis, ſuum vſitatum gallicum prouerbium reliquit. *L'ame & l'honneur*. Quod certiſſimè credo virum à vera virtute & ſtudio viri veri finem eſſe aſſequutum iuxta ſuum dicterium & adagium, extractus eſt è veſicæ ſtomacho ſeu ventre lapis ingentis magnitudinis & ponderoſitatis vt vix credibile ſit talem lapidẽ potuiſſe in dicto ventriculo contineri &c. pendebat ℥. 13.

Iacobus Hollerius in ſcholiis ſui libri De Morborum curatione.

Quorum enim aluus fluida est, ac sana, & vesica vel vesicę os non ardet, his vrinam facilé effluere, &in vesica congregari. Quorum verò aluus ferués & feruida fuerit, in his etiam necesse est vesicā perpeti &c. Nonnulli nullum in vesica lapidem generari aiunt, quin in renibus principium acceperit, & rudimentum. Alij verò propter capacitatem sæpius in vesica generari. &c.

Multi arenas mingūt, neque calculosi sunt, non enim coguntur nisi viscido & crudo humore tāquam glutino, opus est tempore. &c.

Vrinam frequenter fluere, non est sufficiens argumētum, liberos esse calculis vreteres, cum vno clauso, per alterum reddi queat, suppressa vrina,

regurgitat. Vnde alui tumor, ſingult⁹, animi deliquia cœma dyſpnœa, cataphora &c.

Sæpe ſanguis excernitur, ob vehementiam calculi.

Calculus veſicæ curatur eodem modo, quo calculus renum. Nihilominus tamen in calculo veſicæ, fortioribus eſt medicamentis, quam renum.

Cùm verò lapis iã vlcus excitauerit, aut carnem, ſigna lapidis confundi. Omnibus tamen certiora ſigna digiti in rectum inteſtinum (cui veſica incumbit) immiſſio, & catheter, ſed quæ ſine dolore adhibentur. Suppreſſa vrina, corpore ſupino, & concuſſo, ſi prodeat lapis, meatum occludebat, neque catheteri ſemper fidendum. Mercatori cuidam, omnia calculi veſicæ ſigna

aderant. cathetere probari nõ potuit, mortuo duo magni calculi inuēti sunt, singuli ℥. ij. ſ. membrana inclusi vtrique sua, vbi cõcreuit in vesica ferè maior euadit, ob maiorem capacitatem vesicę & colluuiem. Tum non mutatione ætatis, sed sola chirurgia curatur, atque aliquando liber est, interdum hæret vesicæ nec nisi vi extrahitur.

Dionysius Fontanonus.

Calculus in Renibus hominum prouectę ætatis frequenter, in puerorum renibus rarenter gignitur, pro ratione magnitudinis ventriculorum qui sunt in renibus, calculi aut parui, aut magni gignũtur, aut plures aut pauciores, inter se, colore, forma, leuitate, aut asperitate differentes.

Qui forma rotundi ſunt, & leues, facillimè excutiuntur, alia forma prædìti difficulter, omnium difficillimè, qui oblongi & aſperi ſunt.

Ferrandus anno 1567. Secuit illuſtrem Ioannē Chaſtaigner dominum à Rupe poſerij, Et ſeptem calculos inuenit, quinque ſcilicet in veſica craſſitie ouorum palumbarum, vnum in fellis folliculo, & ſeptimum in rene dextro. Verùm non conqueſtus niſi circa ſuos vltimos dies, ſuper ardore & difficultate vrinæ.

Ferrandus eadē die 2. Iunij. 1567. in cadauere Caroli Tiercelin domini à Rupe du mayne, equitis magni ordinis Regij, necnon caput 50. militum, repertus eſt in veſica ingens calculus circundatus ingenti *Idem fo. 15. pag. 2*

humiditate putri, purum pus repreſentans plures lapilli in renibus, vnus niger in folliculo fellis oualis, ſubaſper, & paruus. Item ob lanceæ ictum & concuſſionem in latus ſiniſtrũ, remanſerat ingens tumor prę ter naturam; in cauitate cuius, inuentus eſt ingens lapis, quadratus, diuerſi coloris, ingẽtis duritiei.

Antonius muſa refert mulierem ex ano, quinque lapides excluſiſſe.

De Nephriſis & Lithiaſis, ſeu de Renum & veſicæ calculi, præcautione & curatione

Cap. 5. & 6.

Nam medicamenta præcautioni dicata competunt & curationi. Ob id hæc duo, præcautio, & curatio, in vnum caput collegi.

Hippocrates lib 6. Epidemorum.

Quiescere non conducit, sed exerceri, non repleri, iuuenes veratro purgare, poplitem incidere, vrinam mundare, tenuare, & mollire.

Exerceri no repleri, purgare poplite, secare, vrinam mundare, Tenuare, mollire.

Gal. in commento dicti textus circa finem.

Tenuare, omnibus renum vitio laborantibus vsui est. Tenuare de humoribus, mollire de membris solidis &c. Quinetiam licet veratrum non præbeatur, optima res est, humores tenues esse, & renum ipsorum mollia reddere, vt per se ipsa transire facile possint. Ab initio namque calculus in ipsis nunquam generabitur, si quis hæc diligenter obseruauerit.

Veratrũ.

Nota.

Hippoc in 6. Epidemorum commento 4.

Quibus renes aut vesica pro-

Aqua.

gignendis calculis obnoxij ſunt, Aquam coctione antequam refrigeretur, ne bibant, partes terreæ fundum petent, & leues ſuperfluitant.

Ferrandus in domibus principum & magnatum, eſt ſolitus iubere, tum crudam, tum coctam, colari. Quia defectu colaturæ, multæ aquæ ſunt noxiæ. Et coctura colaturáque innoxiæ redduntur.

Hippoc. in 6. Epidemorum.

Fit autem lapillorum cõcretio, in veſica, poſt mictum, in renibus ante mictum.

Ferrandus. Igitur cum conatu interpolatis vicibus eſt meiendum, vt quod fundum veſicæ tenet, conatu vna cum lotio excludatur, quod non fit ſi vrina affatim reddatur. Et quotieſcunque meiendi appe-

tentia virum ſollicitat, eſt meiendum, ne quod craſſum è renibus cum lotio coletur, fiſtius fundũ petat & adhæreat.

Hippocrat lib. 1. de morbis vulgaribus.

Clonigus in Abderis, erat quidem nephriticus, mingebat autem ſanguinẽ paulatim, plerumque difficulter, vexabatur etiam aluus dyſenteria, huic mane quidem dabatur lac caprinum & aquæ quinta pars, ita vt ex ambobus compoſitum, eſſent heminæ, ad veſperam autem, panis valdè aſſatus, obſonia, beta & cucumis, vinum nigrum & tenue, dabatur etiam pepo, hac verò victus ratione quum vteretur, & aluus ſubſtitit, & vrinæ puræ prodibant. Bibit autem lac, donec vrinæ reſtitutæ ſunt.

Lac caprinum aqua mixtum. Panis valdè aſſatus. Obſonia. Beta. Cucumis. Vinum tenue. Pepo.

Galenus in commento dicti textus.

Pharmaca in inflammationibus renum & vesicę vlceribúsque, mitigatoria esse debent, coniuncta tamen diureticis. Quæ verò calculosis medentur, vnicam facultatem sortiuntur, quæ secare & extergere potest cum manifesta caliditate: sunt talia ferè omnia amara.

Hippoc. de internis affect.

Scammonia. Huic cum se habuerit, & calculo in renibus sit diuexatus, eum scammoniæ succo, aut radice ipsa, fomento prius adhibito, totum corpus purgato. *Cicer album.* Postero die duobus cōgijs succi ciceris albi, sub purgato, quem sale iniecto bibendum dabis. Post hæc potibus, & cibis, & balneis, curato, & eadem quæ in vrinæ stillicidio exhibentur,

exhibentur, pharmaca dato. Quum autem dolor multum presserit, multa calida lauato, & tepefactoria, qua parte maximé dolet, adhibeto. Quum autem intumuerit, & eleuatus fuerit, sub id tempus iuxta renem secato, & extracto puræ, arenam, per vrinam cientia sanato. Si enim sectus fuerit, fugę spes est. Sin minus morbus homini commoritur.

Balneű.

Iuxtá renec. secat.

Hippoc de Natura mulierum.

Si virgo ex lapide laborarit, semen radicis Æthiopicæ in vino veteri ad dies decem dato. Deinde in aqua ad dies viginti, & bis in die multa calida lauato, Cataplasma, allium portulacam, apium, loti, cedri. Ramenta trita simul mixta subacta imponito &c. Ibi sunt quamplurima remedia scripta,

Æthiopica.

Lauare bis in die.

Allium. Portulaca.

Apium. Loti. Cedri.

nempe fotus suffitus,&c.

Hippoc. li. 6. Epidemorum cap.7.
Gal. in secundo commento.

Renibus male affectis, si humor aliquis per lotium vacuari incipiat, deriuandum ad aluum esse.

Simplicia quibus Hippoc. est vsus.

Allium,	Cucumis,
Apium	Lac
Aqua	Lotus
Æthiopica	Portulaca
Beta	Pepo
Cicer	Scammonia
Cedrus	Veratrum

Galenus lib. 6. Cap. 11. De sanitate tuenda.

At si obesus sit, quem calculus infestat, audacter huic tenuem victum iniũgito. Eadem & iis qui articulorum vitiis laborant præcepta censebis &c. Scire tamen licet, podagrica

antidota, multum distare à nephriticis, non tantum quod crassos & glutinosos succos attenuent, sed etiam quod excalfaciunt & siccent. Nam calculosis, quæ validè excalfacient, dare nullo modo conuenit. At vbi renes calculos aut tophos gignũt (totus verò habitus gracilis est) quæ inæqualis connexio, (cæteris malignitatem non cedit) hęc medicamenta & victum quæ extenuare possunt, ea tamen gracili corpori inimicissima sunt. Lac sic affectis prohibendum, asinino dempto, quod cæteris est tenuius. At vno verbo dicam mediam conuenit, inter extenuentem & impinguentẽ victum rationem. *Lac.*

Gal. lib. 5. De sanitate tuenda c. 5.

Senes vina crassa bibentes *Vina crassa.*

in calculos incidunt &c. Verùm iis vinis quæ melle condiuntur, non vetem vti senes, maximè quibus suspicio est, calculus in renibus gignendi, aut podagræ, alicuius articularisve morbus impetus futuri. Et si quid petroselini, bethonice & saxifragon, & etiam modicum spicę nardi iniiciũt.

Petroselinum, Bethonica. Saxifragon.

Gal. De succorum bonitate & vitio.

Medicamenta salubria sunt, quæ attenuandi facultate cõstant, horum officium est, angustiores vias expedire, tum abstergere, si quid ex humoribus glutinosi vasis adhæserit, humorúmque crassitiem incidere & extenuare. Cæterùm frequens horum vsus, sanguinem serosum, aut biliosum, aut atribilarium tem-

Medicament. solucul. frequẽs vsus verẽdus.

poris tractu reddiderit, si quidem solita sint medicamenta hæc vniuersa prope præter id quod attenuent & incidant, etiam vehementiùs excalfacere, à siccis autem excalfaciẽtibus solidiores partes exsiccãtur, humorésque redduntur crassi, vnde renum calculi existunt tophacei.

Gal.lib.3.Methodi medendi.

. Calculus qui in vesica est, quod toto tempore præter naturam sit, ablationem sui indicat.

Gal.li.4. Methodi medendi.

Iam per penem iniicere medicamenta in vesicam sepe necessum est : igitur illud de cathatere apponere opus non est, quod eò probe omnino vt nequeas, nisi & positum, & figuram totius vesicę, plane per

fectam habeas. Quoties in vesica & renibus vitium existit, non solùm mel ipsum, sed etiã eorum quæ vrinas mouent quippiam, vlcerum medicamentis misceri oportebit.

Gal.li.5.Methodi medendi.

Nam quæ ventriculo sunt vicina, his per comesta & bibita succuratur, quæ verò inferius sunt sita, per ea quæ iniiciuntur. Quando neque ad ea quæ vicina ventriculo sunt subire potest, quod per sedem infunditur, nec integris viribus ad inferiora pertingere quod per os ingestum sit, vnde vesicę clysteres excogitati, & si non valent, ferro vtendum.

Gal.li.7.Methodi medendi.

Renes verò, ac vesica, ac iocinoris gibba, si multo vitioso

ſunt ſucco referta, per deiectiones & pharmaca deiectoria expurgantur, ſin modo, per vrinales meatus.

Gal. in eodem li. 7. Metho. med.

At quæ in vtero & veſica vel inteſtino, venæ arteriæ ſunt cum eadem genere medicamenta, cum exulceratæ ſunt requirant, &c. Sic in veſicam per indirectum foratas fiſtulas, ſanè rariora, ex his profluuia ſanguinis fiunt, ſed tamen aliquando fiunt, & quanquam non profuſione ipſa periculoſa, at certè ob diuturnitatẽ, nõ ſine periculo. Ex veſica, ſi profluuium eſt, eſtimari debebit, ipſius profuſionis quantitas, vt videlicet, vt hanc, iam vel vt primam, vel vt ſecũdam indicationem curationis habeamus, nec tamen obiter to-

tius affectus, non habentes rationem.

Gal. li. 11. Methodi medendi.

Illud te profectò non fugit, nos singularum partium meatus qui iis ad superuacuorum sunt proprij, fluxiles reddere, intestino, ventriculo & mesenterio, & concauis iocinoris; intestinum rectum, renibus, vesicæ, iocinoris gibbis, venæ cauæ, & arteriæ magnæ, & omnibus quæ in lumbis habentur, eum qui in vrinis est delegatus, &c. At excrementa quæ cum vrinis feruntur per ea quæ vrinas mouent (diuretica Græci vocant) promouebis.

Gal. li. 13. Methodi medendi.

Quippe præceptum ad partes remotas, maximè auersionem semper faciendum, &c.

Neque cum in vesica, vel colle, vel renibus, est phlegmone cepta, pharmaca, quæ vrinam prouocent dabis, aliis quæ in renibus, vesica, pudendo, & vtero sunt afflictis, eas quæ in cruribus sunt sitæ, ac potissimũ quæ circa poplitem sunt. Sin min⁹ eas quæ iuxta maleolum sunt. Ac perpetuo quidem in omnibus quæ è directo vena est aperienda, & sanguis mittendus &c. Prima vacuationis diuersitas, pro particulari varietate & diuersitate, variatur, constátque communem indicationem, non magis esse vtilitatis, quam noxæ causam, si quidem quod vacuandum sit, id communis indicatio est, vnde autem, & quomodo, vacuatio sit facienda id æger ipse docet, locúsque. Si quidem in

Sanguinem mittere.

renibus aut vesica, phlegmone incipit laborare, quę vrinas cient, exhibe. Renes verò quod conditi sunt, tactum effugiunt. Cæterùm hos quoque facilè schirris deprehēdi, ratio docet, atque idcirco nephritidas, alias facile solubiles, alias ægrè solubiles esse. Cùm renes habeant, quæ in viscerū vtroque prædicta sunt inesse, tum substantiæ qualitatē, tum excrementorum, quæ per ea dilabuntur vitium. Quo fit vt qui crassi succi cibis vescantur, tāto magis sollicitos esse oportet, ne quis in hos incidat, maximè autem incidunt, qui ipsis phlegmone laborantibus, iis cibis vtuntur, qui crassos lentósque succos efficiunt. Quinetiam huiusmodi affectuum medicamina, inter omnes cō-

uenit ea esse, quæ dissecent, & dissoluent, & frãgunt. Quæ vtique eorum sunt genere, quæ obstructiones eruunt & detergent, cæterum viribus valentiora.

Gal. lib. decimoquarto Methodi medendi.

Ad eundem modum & calculi generantur &c. Curandi verò eius cõmunis indicatio, vt quod præter naturã in particula est, totum vacuetur, modus autem eius euacuationis proprius est, nam detergere id vbi contumaciter inhæret oportebit. Quod si quis iis quæ vehementer trahunt digerúntque medicamentis vacuare tentet, nec his quæ humectant & excalfaciant molliat, ac liquet huic paucis primis diebus „egregiè processis- *Notand.*

ſe videbitur curatio. Cæterùm quod de affectu reſtabit, id inſanabile erit. Si quidem totum quod in eo tenuium partium erat digeſto, quod reliquum eſt, veluti lapidoſa concretio linquetur.

Gal. lib. De oculis.

Medicina attenuans & incidens, nimietate caloris, lapidē frāgit, vt radix capparis, radix calamenti, vterque hellebor⁹, acetum ſcylliticum. Si enim multum habent calorem, lapidem frangere videntur.

Radix capparis Calamēthi radix hellebor⁹ acetum ſcylliticū.

Gal. de Renum affect. dignot. & curat.

Nam calida vrinam prouocantia, indurant lapidem, quæ verò virtutem tepidam habent, paulatim comminuunt lapidem, nec enim duriorem reddunt: eiuſmodi ſunt

damasonium, petroselinum politricum.

Dama-sonium polytricũ petroseli-num.

Idem in eodem.

Quæ verò vrinam mouent, calida sũt, & sicca atque acria, quamobrem secernunt quidem serosum sanguinem, sed quicquid in se crassius habet, id cogunt & compingunt, propterea iis qui morbo calculorum sunt affecti, non debẽt apponi. Hæc tamen veluti ductoribus & vectoribus, ad locum affectum vsi quandoque fuerimus, proderunt.

Galenus lib. 1. De composit. medic. secundum loca.

Cum vero impossibile sit, hæc cito ad Regionem renum peruenire ob id ipsis pharmaca vrinam cientia miscemus. Ob id medicamenta, quæ ad renum inflammatas & vlcera-

tas affectiones componuntur, mitigatoriis medicamẽtis op⁹ habent, pharmaca vrinam ciẽtia miſcendo.

Idem li.3. De medic. localium Cap. de dolore auris.

Cæterùm aurium meatus, ab obturatione liberant, etiã quæ in renibus lapides atterunt. Ex quorum numero eſt etiam cucumeris ſilueſtris radix, itémque bryoniæ &c. & omnino omnium amarorum, citra mordacitatem, nam & abſque moleſtia, expurgant hæc meatus, diſſiciuntque & diſſecant obturata.

Cucumeris ſilueſtris radix Bryoniæ.

Gal. li. 1. De morbis vulgaribus in commento textus. Clonigus in abderis erat &c.

Pharmaca in inflammationibus & vlceribus renum & veſicæ mitigatoria eſſe opor-

tet, coniuncta tamen diureticis: quæ verò calculosis medẽtur, vnicam facultatem sortiũtur, quæ secare & abstergere potest, cum manifesta caliditate sunt talia omnia ferè amara.

Gal. De theriaca ad Pisonem.

Saxifragia. Bethonica. Et saxifragia, atque bethonica, renib' multoties profuit.

Galenus De simpli. medic. facultat.

Atque renes expurgant, & ipsa quidem incidentia sunt. Verum larga humiditate non indigent. Porrò quæ callosas siue tophaceas consistentias incidere sunt idonea, & ipsa vtique admodum incidunt, sed minimum caloris possidẽt, quando quidẽ caliditas porũ exic cãdo cõtrahit, nõ incidit neque diuidit, atque minus sũt calida, cũ hoc quòd incidere valeãt, meliora quoque sũt

Asparagorum Regioru. Radices Rubi, Bethon. Polium Ochra, Vitrum vstum, Scylla ex aceto cōfecta. Ratio victus.

velut Radices asparagorum, Regiorum, & Rubi, & Bethonica, & Polium tum Ochra, & Vitrum vstum, & scylla ex aceto confecta.

Galeno attributus. De Renum affectu, dignotione, & curatione.

In præseruando, sunt maximi momenti, ciborum moderatio, & bonæ coctiones, satietates enim & cruditates, &c. Quapropter nihil est ingerendum quod renes & vesicam possit excalfacere, nec minus cauendum à cibis, qui duram substantiam habent, & qui ægrè diuiduntur, quique substantiam habent pleniorē, & qui multum nutriunt, tum qui celeriter in corpus distribuuntur ante perfectam coctionem, item qui immutant,

difficultérque descendunt, & inflant, viásque obturant aut aliter corporis adhęrescūt pertinaciùs, talibus alimentis grauatus, cruda hæc ad Iecur & renes detrudit, incoctum autem alimentum à ventriculo illuc confertim expulsum prauè excolatur, atque cum tumultu, semel atque iterum per renes transiēs, in lapides concrescit, ob renis diuturnā percussionem.

Vinum. Vinum sit tenue, admodum & album, nō valde vetus, dulcia verò & vina nigra, calculosis sunt inepta.

Aqua. Aqua in vniuersa victus ratione, sit purissima & purgata, Nā fluuiales, palustres, & omnes aquæ stagnantes, quæ segniter fluunt & non commouentur, omnes generare lapi-

dem possunt.

Victus Ratio. Victus ratio frigidis & carnosis, diæta sit plane extenuãs, in calidis & gracilibus, media sit inter extenuantia & crassè facientia.

Saturitas. Ab omnium cibariorũ saturitate, cauere conuenit, & præcipuè dulcium, & casseaceorum, & crassorum & tenaciũ, & pinguium.

Cruditas. Cruditatem aduersissimam putato. Et si quis calculosus in illã incidat, somno diutius, aut quieti prorsus indulgeat, præcordiáque propriis manibus calfaciat donec concocta omnia ritè sint, & infra subsident.

Exercitium. Locis temperatis, & in aëre puro, fiãt exercitia, ab his quibus liberum tempus est, Deãbulationes & exercitia, labo-

rãtis naturæ conueniunt, eſt enim deſidia, in primis noxia. *Iraſci.*

Iraſcantur interdum. *Aluo libera.*

Sit aluus ſoluta aſſiduè, modo ne inſtet quidpiam, cum namque probè hæc excernit, vrinæ profluent liberæ. *Sãg. miſſio.*

De ſanguine mittendo, accuratè cõſiderare debes cum tempus adeſt, ſi corpus videatur ſanguine plenum, eximendus enim, niſi euacues, cõfluet in partem imbecillã, ſed purgatione præſtiterit in his qui malis ſuccis ſunt repleti. *Nõ purgand. & phlothomand. ſimul.*

Non oportet autem vena m ſecare ſimul & purgare, ſed quia affectus renalis eſt, & materia ex qua generatur lapis eſt craſſa materiamque craſſam ſurſum reuellere promptum non eſt, magis verò ad ipſius lationem ſpectãtibus, deorſum vacuare

expeditum, ob id si valida sit virtus, venam quæ in poplite est aperiemus, vel quæ ad maleolos, sin imbecillis venam quæ est in cubito. Nam si virtute infra euacuabimus, retentrix facultas quæ est imbecillis non retinebit, sed vniuersa in præceps rapietur, & partem assiduò affluxu impetet, succis videlicet in locum imbecillũ perpetuo incumbẽtib⁹. Quapropter cum firma est victus, conuenit ex vena quæ in poplite est mittere, cũ debilis ea est, reuellere ad superiora.

Vomitus. Vomere facito frequenter à cæna, maximè eos qui inordinatè degunt, & succum crudum in superiore ventriculo multum colligunt, nisi sit quamobrem prætermittant.

Siligineus panis, plurimi est

alimenti, & qui diutissimè in corpore moratur, & efficacissimus est. *Panis.*

Medicaméta quæ renes purgent offerre conuenit, sicut quæ obstructiones aperiunt, quæ vrinas crassissimas viscosas, fætidas, multas à venis, renibus, vrinæ meatibus, atque vesica educunt, quæ numero sunt Cardui radices decoctæ. *Diuretica.* *Carduus.*

Qui namque id quod secũdum naturam est, exquisitè perspexit, celerius cognoscet. Id quod est præter naturam, neque enim prædictæ causæ solummodo medicationem variantium, sed proprij naturarũ modi, propter quos medicamenta, vel plurimum probata, sæpe nihil conducunt atque fallunt, qu'apropter ob-

seruare conuenit. Verum memorare proprietates, aliaque complura, quæ dicta nõ sunt, Non omnes qui ad sacraria medicinæ accesserunt (licet alioqui sint argutissimi) sed qui ægris semper assident, & explorabunt naturæ motus assequentur. Proinde si ob latentem aliquam & propriam causam artificiali cuiusdam coniecturæ medicamẽta non respondeant, oportebit propter vrgentem vehementiæ necessitatem, ad ea quæ veteres obseruatione tradiderunt, & quæ à tota substantia operantur descendere. Ea dico quæ experimento, & exercitatione irrationali sunt reperta, quod genus sunt, passer Troglotydes, Leporina pellis combusta, Sanguis hircinus, & alia in-

Quibus medicis fidendum.

Veterum experiẽtia.

Troglodytes.

Lepori-

finita tam simplicia quam cõ-posita, veluti Damasonio petrôselino polytrico, &c. Ferrandus caput picé auis, gallicè *Pie, ou Esiace* combustum cum vino albo & succo limonum ministratum calculos vidit excludi & deturbari enemate præcedente, ídque vidit in quamplurimis probari. Et generosus dominus de Grise, asserit quãplurimos liberasse.

na pellis. Sanguis hircinus. Damasonium.

" Si renũ affect⁹ subito, inuadit at qui laborat, sit nuper refect⁹ & cibi sint incocti, aut semicocti, vel succorum multitudine grauatum habeat. Oportetante aliam curationem, vel potius mitigationem, nisi quicquam impedimento est, Vomitum prouocare. Mox si in intestinis excrementorum superfluitates fuerint.

Vomere.

Clysterizare. per idoneos clysteres extra-
„ here, modo nihil obstet.
„ Postea si totum corpus ple-
num fuerit, considerare quis-
„ nam humor fuerit, qui ipsum
„ repleuerit. At si sanguis is est,
„ euacuationẽ instituere opor-
„ tet, cum nihil impedit, mino-
rem tamen multò quam ple-
„ nitudo desiderabat. Quid ita?
„ quoniam lapidem non planè
„ statim eximere possumus, ideo
Purgãd. post săg. missione. sanguinis copiosa vacuatio ca-
uenda. Sin quatuor humores
„ abundauerint, potiùs incidẽ-
da est vena ante purgationẽ,
„ quam purgandum, ante venę
„ sectionem. Quoniam si per
„ sanguinis missionem &c. Nã si
„ vasa sanguine repleta sint, &
purgatiuum dederis, non po-
„ terit propter corporis pleni-
„ tudinem, in corpus deferri, vt
subſtet

ſubſtet & nihil efficiat, aut ſi quicquam facitm,alefacit.

Non oportet autem venam ſecare ſimul, & purgare, ſed quia affectus renalis eſt, & materia ex qua lapis generatur eſt craſſa, Materiam craſſam ſurſum reuellere, promptum non eſt, magis verò ad ipſius lationem ſpectantibus, deorſum vacuare expeditum. Ob id, ſi valida ſit virtus, venam quæ in poplite eſt aperiemus, vel quæ ad maleolos, ſin imbecillum, venā quæ eſt in cubito. Nam ſi virtute debili infrà euacuabimus, retentrix facultas quæ eſt imbecillis non retinebit, ſed vniuerſa in præceps rapietur, & partem affluxu impetet, ſuccis videlicet in locum imbecillum perpetuo incumbentibus. Quapropter

De venæ ſectione nota.

quum firma est virtus, conuenit ex vena quæ in poplite est mittere, cum debilis ea est, ad superiora reuellere.

Proinde si te calculorum passio repente inuaserit, si cibũ nuper assumpseris, ac nauseam persentiscas totum id euomito, siue id naturaliter facias, siue ad intus, vtrocúmque modo visum fuerit tuo medico, posteà somno te committes. Cúmque in aluo aliqua indurata iam excrementa inhærere suspicatus fueris, clystere, hæc, nisi quod prohibeat vacuentur. Quod si dolor intollerabiliter affligit, in aquã calidam te dimitte. De balneo ne abutare, nam dolores mitigat, sed vires exoluit, quę morbi causam discutiũt. At si lapis defixus in rene substiterit, ace-

Vomere.

Somnum conciliare.

Clysteres præbere.

Balneare, & de balneo ne abutare.

Acetum scylliticum.

tũ,ſcilliticũquę lapidẽ ſimiliter atterunt ſimpliciter aſſumere oportet,ſicut eſt, Decoctũ radicis graminis, Adianthi, Damaſonii. Quæ ſi inefficaces videantur, iis quæ lapidem frãgunt vti poteris, quales ſunt, radices regalium aſparagorũ: bdellium ex Arabia aduectũ, ſemen altheæ, miliũ ſolis, Bethonica,Saxifraga,pullegium, Capparis Ægyptię Radix,domeſticarum ficuum ſemina. Quod ſi aliquo pacto,nec hęc quidem proficient, vtendum putarim medicamentis, quæ potenter lapidem vim habent frangendi.

Decoct. Radicis Gramini &c. *Recurre ad ſimplicia.*

Poſt prędicta& alu' ſatis excernit,iniiciẽda ſunt,quæ vias dilatare, renes laxare, calculũ deprimere, & morſ' mitigare. Vtilis ad hęc oleũ anethinũ,in

quo eliquatus ſit, gallinaceus adeps, quam recens, maximo pere verò phaſiani adeps, vel butyrum recens, vel ſimlium aliquid, vt fænugrecum & altheæ, vel ſemen in oleo decoquentes iniiciemus. Sed horum vſum frequentiùs aſſequitur, his qui exploratam habet naturalium facultatem.

Immoderata namque emollitio & laxatio, virium robur exoluit, quod ſolatur & perfectè curat vniuerſum dolorem.

Poſt vomitum autē & eneruata, confert locum qui affectus eſt, fomentis humectantibus & relaxantibus delinire, quantiſper lapis in Rene hæret, huc faciunt cucurbitulæ, quæ ſæpe lapidem, celeriter adeo transferunt, vt ſubitam huiusmali leuationem, poſſint

Cucurbitulæ.

comparare.

Quapropter supra à Renibus initium faciendũ est, procedendúmque ad omnia per obliquam ilium positionem, quo loco dolores frequenter incedunt, verùm prius partes calfacere debes.

Conducet emplastrum ex triticea farina, aut hordeacea cum lini semine, & fænugreco, & melle & oleo anethino aspergentes in ipsis cataplasmatis ebullitione, Radicem altheæ pulcherrimè tusam, cribro discretam, terebinthinámque Resinam, cum desunt feruere decoctum, aliquibúsque seminibus quæ flatus discutiunt, vt sunt anethi, apij, ligustici. *Emplastra.*

Fiet cataplasma optimum, ex lupini farina musto cocta,

chamomila &peucedano mixtis. Bonum tamen incoquere, & cataplasma lumbis & ilibus imponere &c. vel pro fomento aquam calidam in vase testaceo vel eneo imponimus.

Ferrandus vesicas porci, aut alterius vel alius quadrupedis animalis, Colatura decoctionis altheæ, parietariæ, fœnugreci & anisi, semiplenas imponit, & nonnum quam semiplenas solo oleo anethino & de scorpionibus, nonnunquam sacculos plenos prædictarum herbarũ frixarum oleis supradictis. verùm vesicę oleis præscriptis plene meliores, nõ maculantes patientis pannos, & melius situi & applicationi obediẽtes. Si dolores auxiliis præscriptis non cessent, vti aquarum dulcium lauacris.

Gal. in eodem li. De Renum affectus

dignotione & curatione.

Balnea nonnulli admiserunt, ante venæ sectionem & reliquam curationẽ, propter doloris immanitatem. Cæterùm si excessu doloris homo periclitetur, commodius stupefacientibus succurrere. Nam aliter nunquã ea vsurpes. Veruntamen si laborantis natura calidior esset, & sitis vehementior, vacuato priùs corpore, & ab excremẽtis repurgato. Si qui frigida bibere essent cõsueti, & plegmone nullum viscus laboraret, nec esset imbecille, frigidam sæpe exhibuimus copiosè, renibus ita corroboratis, è vestigio lapidem impactum, expulerunt. *Balnea.* *Stupefacientia.* *Aqua.*

Si post hæc omnia quæ diximus lapis adhuc firmiter restat, vtendum est medicamẽtis quibus conterantur lapides,

Tepida virtute ministrãda.

quæ tepidam facultatem habeant, nam calidam vrinam prouocantia, indurant lapidẽ, nam cum talis lapis cum ab intemperie & valido calore fit, ob id exhibemus, quæ virtutem tepidam obtinent. Vt qui contraria iis ſunt, à quibus lapis eſt effectus, &c. Cum lapis non conſtitit, neque magnus eſt, ſed tantum obſtructio fit, ab arenis, vel craſſis, & tenacibus ſuccis, tunc calida ſecurè porrigas, & quæ obſtructiones aperient haud veritus ne lapideſcat materia.

Potenter lapidem diuidunt, Lapis iudaicus maſculus pro renibus, femineus verò veſicæ, vitrum combuſtum, lapis cappadox, & paliuri ſemen.

Si verò craſſus ſuccus in corpore ſubeſt, & vrinarum craſ-

ſarum euacuatione ſit opus, craſſam vrinam agunt, Cardui Radix, Rubia &c.

Quod ſi frequentiùs vrinas ducere conuenit, ducent acorus paſtinaca, aſſarum animi &c.

Quod ſi vrina in deponenda vrina pigra fuerit, ipſam excitabunt, ſcordium, cameda-phne, bryonia cauliculi.

Quę verò mouendæ vrinæ habent vim, ea periculoſius lapidem pellunt, temperatura namque ſunt acri, & ob id calida & ſicca, inſupérque colligentis naturæ, & ſegregantis collectam feroſitatẽ. Sed quæ ignitas conſtitutiones non habent, rumpendo lapidi ſunt magis idonea, quia incidunt oportune, & minimĩ caliditatem obtinent.

Caliditas exſiccando, porrum colligit, non incidit aut diuidit, quapropter quæ minus calida, cum hoc quod incidendi facultatem habent, ſunt meliora.

Gal. liber aſcriptus, de cura lapidis.

Et canon cōferens in ſegregatione cauſæ huiuſmodi accidentis, per cuius aſſiduationem confido, quod ſecurabitur ab eo, eſt iſte. Dum tēpus æſtatis perſeuerat, vſque quo pertranſierit plurimum temporis autumni, & deſcēdat pluuia multa, tunc acceptio ℥ I. ſ. de Syrupo ocetoſo facto cum aceto expreſſionis vuæ acerbæ, & medietatis ſyrupo violato cum ℥ v. aquæ in qua bullierint radic. feniculi ℥ I. ſ. cubebe cōtrite ℥ I. donec cōſumpta ſit aquæ quinta pars

& colata, est conueniēter. Sanat hæc omnibus modis in omnibus quindecim diebus.

Decoctio ciceris est bona, & in decoctione eius misceatur acetum quod destruit eius caliditatem, & roboret eius incisionē & eius abstersionē &c. Et ponatur in omnibus tēporibus in aqua cibariorum factorum, & aqua ciceris nigri.

Quando erit hyems accipiatur de theriaca magna singulis decem diebus ℥. 1. cum pauca aqua & syrupo de corticibus citri. Et vtatur cibario ex oleribus vtricæ cum carne hædi in principio pastus, Cibarium olerum ex vrticis & cicla est benedictum, non repleātur comestione multum, immodi mittat de sua saturitate parum, & non laboret post

comeſtionem penitus.

Simplicia, quibus vſus eſt Gal.

Acetum ſcylliticum.
Anethum
Aqua
Adeps
Althea
Apium
Adianthon
Aſparag⁹ Regi⁹
Acorus
Ægiptia
Bdellium
Bethonica
Bryonia
Cicla
Citrum
Cubebe
Camedaphne
Carduus
Camenulla
Cucumis ſilue.
Cucumis domeſticus
Cicer
Ceſtrum
Capparis.
Calamentum
Damaſonium.
Ficus ſemina.
Fænugræcum
Feniculus.
Gramen.
Hircin⁹ ſanguis
Lapis capadox
Lapis Iudaicus
Liguſticum
Lupinus
Lini ſemen.
Leporina pellis
Lac.
Mel
Milium ſolis
Petroſelinum
Politrycum.

Passer troglodytes	Spica nardi
Peucedanum	Scordium
Pulegium	Scylla aceto confecta.
Paliurus	Vrtica
Pastinaca	Vitrum combustum
Polium	Veratrum
Rubus	Vinum.
Rubia	
Saxifragum	

Auicenna lib. 3. Fen. 18. tract. 1. Cap. 5.

Caliditas renum curatur exhibitione aquæ lactis ex quo butyrum est extractum. Nam est vehementis extinctionis Renum, & camphora est vtilis valde in cura caliditatis Renũ, & summa sitis fit frequens in hac complexione,&non conuenit prohibitio aquę frigidæ.

In eodem cap. 18.

Intentiones in curatione la-

pidís sunt, abscissio materiæ eius, & prohibitio generationis ipsius, & fractio eius, & cõmotio eius ex suo suspensorio cum medicinis quæ illud efficiunt.

Vinum album pueris.

In pueris prohibet lapidis generationem sumere album vinum, subtile permistum. Iuuantur à clysteribus leuibus.

Vomitus.

Et ex prohibitiuis eius generationis, est vomitus post cibum, & multus vsus eius.

Balneũ.

Balneum & tina fortasse faciunt ad lubricitatem eius &c. Multus vsus mollificat virtutẽ, debilitat renum virtutem.

Nõ dormiẽdum supine.

Dormire super dorsum, est ex eis quę conferũt lapidi quia talis accubitus supinus, adauget renum caliditatem, & sic lapidis generationem.

Medicinæ comminuentes

ſunt amaræ, quæ non ſunt vehementis caliditatis, & addũt in cauſam, & omne cuius inciſio eſt vehementior. Et cuius caliditas eſt minor, eſt melius.

Decoquantur folia maluæ campeſtris, & ponantur in decoctione eius, butyrũ, & mel. De qua ſumatur res plurima, lubricat enim lapidem & prouocat vrinam, lenit iter & vias, & extrahit eum cum facilitate. *Idem Auicenna li. 3. tract. 2. Fen. 18. circa finem cap. 19.*

Aſparagi & proprie campeſtris, & aqua ciceris cum oleo carthami.

Plurima balneatio in thermis ſulphureis, frãgit lapidem vt aſſerit Ruffus. *Balneũ ſulphureum.*

Ventoſa ponantur infra lapidem & locum doloris, vt at- *Ventoſæ.*

radix, Cicer, Carduus, Capillus veneris, Cortex radicis lauri, Camepitheos, Carthamus. Fimus columbinus & galli, Gumma pini Lapis Iudaic⁹, Lumbrici terreſtr. Mel, milium ſolis. Ouorum corticum cinis, Penthaphyllon, Pulegiū. Raphani ſemen, Rubi radix. Semen altheæ. Scylla Scolopendria, Scorpionum cinis & oleum, Spongiæ lapis, Sanguis hirci, Sang. leporis, Scarabei. Troglotydes, Vinum, Vitrum.¶

Aëtius terra. ſer. 3. cap. 5.

Quum lapis in renibus obturatus fuerit, & vehementiſſimos dolores intulerit. Sanguinis etiam multitudo, periculum minitantis, materias tenſione ad affectam partem auocat, ob acutos videlicet *Sāguinis miſsio.*

adhibenda, doloribus igitur paulatim aut repente irruentibus, & per arenularum cum vrinis excretionem auctis, deindéque vrinis aquosis excretis fundere oportet. Furfurũ caricarum, apij, fænugreci, & aristolochiæ, & si quidem decenter euacuentur sinere. Si verò non, etiam bis aut tertiũ infundere, atque id maximè, si venæ sectæ, aut purgationis auxilium sit relictum.

Aëtius in tetrabili quartæ, sermone quarto docet quomodo est calculus in Vtero mulieris contentus, aut in vesica, extrahitur.

Cæterùm leniendæ & laxãdæ inflammationes, id ipsum oleum anethinum facere poterit, adipe gallinaceo recenti in eo eliquato, & maximè anserino, & phasiani, aut butyro,

quæ ſi non adſint, etiam fænugrecum & altheæ radicem oleo decocto infundemus.

Inſeſſiones item in balneis aſſumendæ.

Fomenta quoque locis admota, commendant ex furfuribus.

Poſt fomenta, conueniunt *Cataplaſma.* cataplaſmata, ex farina tritici, oportet autem coaceruatim, alia ſuper cataplaſmata adferre priuſquam frigeſcant.

Idem Aëtius.

Multis enim ad lapidis eiectionem per vrinam, hæc ſola ſuffecerunt. Verum etiam ea quæ vrinam cient prębibenda dato. Vrinam autem multam ducit mei athamantici, Phu pontici, Acori, Graminis, & nardi decoctum, calami aromatici, ammi, dauci, oreoſeli-

ni, hyperci Rosmarini, azari, radicis asphodelli, radicis bryoniæ decoctum, coccus item tinctorius. Ex eis singula, eisque si multa, tum per se, tum inuicem permixta data, vrinã manifestè cient. Crassa autem lotia ducit, Radicis cardui decoctum. Radicis rabiæ, Radicis cortex capparis potata.

Exsuscitãt autem facultates ad excretionem irritando allium, camedaphne, asparagi vitis albæ, asparagus tertium scyllę decoctum, primo ac secundo diffuso. Deducunt autem ad renes, ea quæ calculos confringũt. Peucedani radix, Bryonię, Apium Radicula.

Cæterùm lapides ipsos in renibus confringunt & atterunt, sium, adianthum, bdellium, viticis semẽ exymirsines

radix, Lauri radicis cortex, Paliuri ſemen tribuli decoctum, ſaxirfagi, betonicæ, radicis graminis, Damaſonij radices, ciceris iuſculum, Radix cypperi, lithoſpermon, techolitō, à liquefaciendo lapidem dictum Lappæ ſemen, aſparagi paluſtris radices, vitrum combuſtum tritum. Altheæ ſemen & radix illius, Rumici domeſtici radix, pruni arboris gummi, ex ſpongiis marinis lapilli, vermes terreni cocti, ſingula partim decocta, partim tenuiſſime trita præbeto bibenda.

Porrò & quæ vrinam cient, ac lapidem frangunt, tunc exhibere conuenit, quum vehementes dolores remittunt.

Tranſmoto enim lapide, & ex ſede agitato, lapides quieſcunt.

Si obfirmati sunt lapides, plurimus potus vitãdus. Item ea quæ vrinam ducunt, fomẽtis autem & cataplasmatis, ac insessionibus, membra relaxãda, & venter per infusa ac incessus euacuandus. *Potus.*

Post hæc autem doloribus aliquantulum lenitis cucurbitulæ adhibentur. *Cucurbitula.*

Cæterùm si calidius ægri sit corpus, sitísque vehementer infestet, sit autem vniuersum corpus iam per venę sectionẽ, aut purgationem præeuacuatum ac nulla superfluitate abũdet, siquidem cõsueti fuerint, ad frigidæ potum, & nullum ex visceribus debile existat. Frigidam aquam frequenter & aceruatim ægro bibendam exhibuimus, & confestim corroboratis renibus, obturatum *Frigida aqua quibus cõcedenda & quomodo*

in ipſis lapidem expulerunt. In repletis autem corporibus & abundantibus ſuperfluitatibus, & in his qui viſcera debilia habent, vitare oportet frigidæ potum.

Accubitus. Accubitus obſeruandus, vbi lapis colum veſicæ occupat &c. vide textum. Ibi docetur quomodo cathetere vtendum.

Incisio. Lapis in ſummo pudendi, fortiter obturatus, ſecare ſtatuimus, vulnuſculo, ſuperne, iuxta glandis magnitudinem incuſſo.

Ferrandus, Rogerio mercatori apud Pictauos, ita factū eſt, cum felici exitu, & adhuc ſuperſtes eſt ſine noxa ſeu dolore. Nota quod inferne ſecare non expedit, quandoquidem ferè ſemper, in fiſtulam procedit &c.

Maximi

Maximi ad lapidis generationem præcauendam momēti, moderatus cibus, & bonæ coctiones existunt, Satietates enim & cruditates, non solum exasperant morbum, sed etiam cum non sit generant. Quare ægros admonere oportet. vt

Cōcoctioni studēdum.

Satietates & cruditates.

A cæna vomant, & assiduè absinthium bibant.

Vomitus.

Aqua per victum, purissimā esse & percolatam.

Aqua percolata.

Vinum tenue album, vrinā ciens, saltem fuluum.

Vinum.

Exercitamentis mediocribus vtendum est.

Exercitium.

Maligna corporis constitutio est, in qua renes lapidem generant, vniuersi verò corporis natura gracilis existit. Etenim quum lapide laborātes, pharmacis & victu indi-

geant attenuatoriis, Hæc ipsa gracilibus maximè contraria existunt, talibus media inter ea quæ impingant & attenuēt esse oportet.

Post exactum lapidem & cicatricem vlceri obductum, dieta constituenda est, ne eos renasci contingat.

Vomitus. Omnes igitur quomodocunque calculosi, à cæna assiduè vomant, Neque quicquā feruens in cibo sumant, quod renes & vesicam excalfacere possit.

Victus ratio. Cauere autem conuenit, cibaria dare substantiæ, & quæ egre manducatione atteruntur. Item ea quæ multam substantiam habent, plurimúmque similiter nutriunt, & quæ aceruatim digeruntur, antequam perfecte concoquan-

tur, grauis item qualitatis, & quæ difficulter commutantur ac ſupernatant: & egre per aluum ſubeunt ac inflant, item quæ meatus obſtruunt, aut alias diutius in corporibus inſidēt, ex huiuſmodi eum cibis venter labore fatigatus, ipſos aut crudos aut ſemicoctos, ad hepar & renes digerit, atque ita quod crudum, cumulatim allatum eſt, inepte præter quæ naturam excolatur & cum tumultu ad renes progreſſum, ſtatim coactum inſpiſſatur, ac reſiſtat. Quare omne lac præter aſininum eis incommodū eſt (hoc enim archigenes) & ſubſtantia tenuiſſimum eſt, & facultatis difficillimè diſſoluētis, igitur mirabiliter articulorū tumores & nodos (quos calloſæ duritie) modū ex viticſi Lac.

lactis vsu, pueri sustinere cogũtur leuigat & delet, vnde admonendũ duxi, vt ipsũ calculosis assidue heminæ mensura exhibeatur post matutinas deambulationes, atque id adseruãdi à lapidis generatione gratia præ omnibus fiat.

Aqua. Potus alias sit aqua calida, fontana, pura, defecata, leuis.

Vinum. Vinum autem tenue vrinam ciens, non valde vetus, dulcia enim vina, sunt calculosis nociua.

Dieta. Porrò vt compendio dicam, Omnis dieta in frigidiore corpore, præditis, exquisitè attenuatoria sit, in calidioribus verò, inter attenuatoria & impinguentia media.

Satietas. Satietatem præ omnibus vitare oportet, dulcium præsertim & ex caseo conflatorũ

ciborum.

Cruditatem eis infestissimã censere oportet in quã si quãdo incidant, impastos & absque cibo, manere oportet. Frigora magis quam æstus cauenda. Verùm temperatis locis degant, in quibus, anni tẽpora & horæ nimio feruore non infestent. *Cruditas.* *Frigus.*

Deambulationes otiosę assumantur; & exercitia moderata. Segnities enim & otium, eis nocet. *Exercitium.*

Ventrem laxum semper habere oportet, hic enim si bene subierit, puriora lotia prodibunt. *Venter mollis.*

Vnguentis vtantur quæ locos deffendere queant, ne facilè grauius oblædentur.

Epithemata etiam rubefacientia, itemque lancinantia

dropaces, & ſinapiſmi, adhibeantur.

Bibant autem quæ vrinam cient, per interualla, quædam tum ſimplicia, quædam compoſita præſcripta.

Terra ex latere veteri. Aiunt quidam terram ex latere vetere tritam cum vermibus, terrenis, & pectini craſſitius illitam, preparare vt lapis in veſica aut renibus per lotiũ eiiciatur.

Simplicia quibus vtebatur AEtius.

Aqua lactis.	Apium
Aqua	Adianthum.
Anethum	Butyrum
Adeps	Bryonia
Althea	Bdellium
Ammi	Bethonica.
Aſſarum	Calamus aromaticus
Aſphodellus	
Allium	Carduus
Aſparagus	Coccus tincto-

rius
Camedaphne
Cicer
Cyperus.
Daucus
Damaſonium
Fænugrecum
Furfur.
Gramen.
Hyppericon.
Laurus.
Lithoſpermon
Lappa.
Lac.
Malua
Mel
Meon

Nardus
Oreoſelinum
Peucedanum
Paliurus
Pruni gummi.
Radicula
Rumex.
Spongiarũ lapilli
Scylla
Sium
Saxifraga.
Ferra ex veteribus lateribꝰ.
Vermesterreni
Vitrum
Vinum.

Paulus Æ Egineta lib. 3. Cap. 45.

Cæterũ in renibꝰ, quę calculos cõminuãt, atterãt incidánt que vtendũ medicamẽtis eſt, nõ tamẽ excellẽter calorificis, cuiꝰ farinę vtiq; ſũt, Baſilicorũ

aſparagorum radices, Rubíque, Vitrum concrematum, graminis Radix, Adianthum, Bdellium, Lauri Radicis cortex, altheæ ſemen, cicer nigrũ arietinum, ſpongiarum calculi.

Balnea. Lauacris iugiter vtendũ, & à lauacro cõfeſtim aliquid eorũ quæ commemorata ſunt potent.

Fotus. Aſperginibus inſuper, cataplaſmatiſque & fomentis, inſeſſibúſque relaxantibus, atque iis quæ ſolatio ſunt, placántque: vtendum.

Compoſitæ potiones probantur, Ruthæ agreſtis, & maluæ ſilueſtris, apij Radices cum vino elixatæ, liquorémque inde expreſſum, aqua infractũ cochlearibus binis exhibeto.

Phlebotomia. Dolorem plerúmque pla-

cant, sanguinis admissa detractio, ocissimè ad excretionem propellendo calculum.

Arcent creationem calculi, primum quidem cibaria non improbi succi, & moderata, mox etiam & exercitationes & insolentior leguminũ omne genus. Frumentaceorúmque vsus, Casei item & lactis, quæque inde pręparantur obsoniorum, vini ad hæc atri, & carnium abundantiæ, & vt semel omnia complectar, Omnium quæ crassum generant succum, quæque admodum sunt calidæ potestatis, & acria hydrogarorum, atque conditorum, haud enim hæc modo nondum natos calculos concrescere prohibent, sed iam ortos, etiam comminuere aut excernere possunt. Bibantve- *Victus Ratio.*

rò oxymelli adiecto aliquo ex simplicibus, quæ lotij proritandi vim obtinent, puta, adianthi apij graminis.

Aqua. A balneo ieiuni, ante vinum, egelidam aquam hauriant: & in medio prandij gelidam, nisi quid obstet, superbibant.

Si prauorum humorum copiam olfecerint, sensúque perceperint, sanguinis detractione, seu alui deiectione euacuentur.

Aqua. Verùm ad tutelam ne generantur calculi, omnium primũ bonitatis honorem meruit, Post balneum, ante vinum nutrimentúmque aliud, aquę tepidæ potus.

Sed vesicæ puerorum calculos efficacioribus remediis delectu quidem è prędictis habeto.

Si calculus supramodum increuerit, & ceruici vesicæ impegerit, quassatu tubuli, vel lithotomia perinde atque in volumine de chirurgia dicetur vti consilium est.

Paulus AEgineta li. 1. ca. 100. *in epistola ad Antigonem.*

Cùm hæc apparuerint præsagia, (in capite de prædictione signata) odoratis lotia impellentibus opem ferre conuenit, sine periculo, sunt verò fæniculi apiíque radices, in vino albo odorato macerandæ, vnde ieiunus in matutino quotidie duos cyathos cum aqua smyrnij, dauci, enulæ cãpanæ, quodcunque horum ad manum sit. Iuxta enim singula iuuant, cicerúmque maceratorum; aquam si cum vino potauerit idem consequetur.

Paulus Aegineta li. 3. Ca. de Vrinarum partium abſceſſu & exulceratione.

Nota. Nos verò in vetuſtioribus, hoc vſq; nunquam alio exquiſitiore indiguimus.

℞ Camedryos, camepytheos añ. ℥ xxiiij. azari piperis albi añ. ℥ vij. cinamo mi ʒ. 1. quã fieri poteſt leuigatiſſimi cochlearia duo exhibemus, cum paſſo cretenſi, at ſi febricitant, cum aquæ cyatis ternis. Si mordax vlceratio, amyli heminis duabus, & ſeminis cucumeris quindecim adiectis, voti compotes euaſimus. In veſicam alborem oui cum pompholyge adiecimus.

Simplicia Paulo Aegineta in praxi communia.

Aſparagus	Althea
Adianthum	Apium

Aqua	Laurus
Azarum.	Malua
Bdellium.	Rubus
Cicer	Rutha
Camedris	Piper album
Camepith.	Spongiarum
Cinamomum	Calculi
Daucus	Smyrnium
Enula campana.	Troglotides
	Vitrum
Feniculus	Vinum.
Gramen	

Matheus de gradi in 9. Rases ad Almansorem Ca. De egit. Renum & vesicæ.

Stante dolore, cauendum eſt à medicinis fortiter mouẽtibus, & eſt tantum occurrendum cum mitigantibus dolorem, quæ intentio completur, cum lenitiuis clyſteribus.

Et alibi in eodem ca. Nam in via executionis, primo fa-

ctis euacuationibus, ventre purgato clysteriis appropriatis, & mundificato stomacho, & viis de materiebus communibus, cum vomitu & cassia, ordinata conuenienti dieta. Primum ad comminuendum lapidem debemus intendere cum balneo, deinde facere inunctiones & cerotaria supra femur. Et consequēter imponere de oleo scorpionum infra vesicam continuatis aliquibus diebus. Si non rumpatur lapis, possumus consequenter homine stante in balneo dare sibi de pilulis in textu scriptis, & quæ scribentur à nobis in ca. sequenti, in quo agetur de medicinis compositis lapidem frangentibus. Item est necessaria applicatio diuturna medicaminum & continua

maximè ad frangendum lapidem in vesica, quia Rases in suo textu, ponit quadraginta dies.

Est aduertendum in applicatione tinarum emplastrorũ mollificantium, quod non sit superfluitas in eis, immo exhibeantur cum quantitate, quæ non mollificet superflue virtutem.i.relaxet virtutem, & debilitetur expulsiua. Vnde infirmis non est consentiendũ, vt frequenter intrent balnea, & longo tempore morantur in eis &c. Non est tanta vtilitas in sumendo continuas medicinas quanta est in continuatione regiminis, quia semper ad medicinas sequitur in virtute aliqualis læsio. Sic medicinarum vsus assiduus verendus, & non regiminis

rectificatio.

Raphanum & glychirizam commendat.

Stante materia in renibus, magis iuuant clysteria, quam data desuper, quoniam quæ dantur desuper, conuertunt materias deorsum, etiam versus renes, & maxime stãte dolore in renibus, Clysteres verò diuertunt à renibus & à viis proximis.

Vomitus Clyster Balneũ. Vomitus in principio curationis ordinãdus, Dein clyster sequatur, Posteà balneum &c.

Sed nunquam stante dolore, & actu lapide in renibus debet exhiberi medicamen solutiuum, Verùm clysteria pinguia, Similiter de frangentibus lapidem est stante dolore abstinendum.

Senesciones & cressones super tegulam calidam positos vino albo irrorando, suffumigium capiendo in cathedra, mirabiliter iuuat lapidis exclusionem, idem præstat pellis ericij cum suis spinis suffumigata.

Fistici fructus laudabiles. Nam illis, inest virtus, qua cõminuitur renum lapis. *Fistici.*

Cinis scorpionum mirabilis iuuamenti, & ibi scribitur modus faciendi. *Scorpionũ cinis* *Phlebotomia.*

Corpori plethorico, primo basilica aperienda, post saphena, alias conuerterentur materiæ ad renes.

Raphani aqua mirabilis in hoc affectu & glychyrriza.

Aqua casei in corporibus calidioribus, iuuat sua abstersione.

Clysteres in parua quantitate exhibe.

Iacobus Syluius in sua methodo medendi Cap. Calculi in renibus præcautio.

Lapis in renibus prohibetur gigni, primo fuga eorúm quæ pituitam gigni (calculi materiam) in corpore augent, sunt alimenta crassa, frigida, lenta &c. cibus largior, &c. Sumendi enim sunt cibi euchymi & parcius quam pro appetentia. Secundo pituitam nobis imprudentibus genitam, ne ad renes ruat, ad intestina retrahemus clystere leniente, bis in hebdomada iniecto, vel cassie ℥.1. in ebdomada sumpta, vel tantumdē dyacassie, quod ex cassia &

ſaccharo & decocto glychyrrize & baccarum halicacabi fit, vel terebinthinam ab ſemiuncia ad ℥ ij. pane miſſali in vino merſo inuolutam, vel iure capi ſolutam & liquatam. Tertio materiam pituitoſam ſiqua in rene hæſit, ne in eo lapideſcat, expellemus vreticis, vt decocto cicerum, præſertim cũ glychyrriza & ſaccharo ab ℥ vj. ad octo, accepto pridie medicamento leniente. Quarto calorem renum cauſam effectricem temperamus admoto renibus inter duas telas cerato Galeni vel ſantalino, ſed poſt quartam partẽ horæ ablato, & aliquoties in die dum refrixit, reddito, &c. Vitamus autẽ adſtringentia, ne viis adſtrictis, materiã retineãt, Aëri

externo lumbos aperimus, pelles, plumas calorifica cætera, lumbos tangere prohibemus.

Calculum in renibus expellimus, ipsum frangētibus, vias lubricantibus, aperientibus, dilatantibus, & vrinas mouētibus. Sumpto prius ad vias lubricandas, cassię bolo cū oleo recens extracto ex amygdalis dulcibus non raucidis.

Calculum frangunt, quædā qualitate manifesta, vt pulegiū vreticum, & anastomastica, calamintha briganum, lithospermō, saxifraga vulgaris, decoctum radicis graminis.

Secretum quibusdam remedium, Amygdalæ amaræ, cerasorum nuclei & persicorum mansi, vel triti cum vino albo deglutiti &c.

Alia tota proprietate occulta in renibus calculum frangunt lapis iudaicus ſapore iucũdo prædit⁹. Vitrũ ſepties cõbuſtum, & toties aqua ſaxifragiæ extinctum, Item pul. mandibularum lucij. Secretũ quibuſdam remedium ʒ. I. cum aqua Raphani. Puluis quoque ſcorpionis ad ℈ ß, valẽter frangit calculum. Oſſis humani ex ſepulchro limatura ex vino po ta, dolorem renum mox ſedare quibuſdam probata eſt. De ſanguine hirci nota, Auicula quoque moticella ſeu cauda tremula vulgo, furno ſiccata, in id efficaciſſima videtur, itẽ vulgo que meſſanga gallorum dicitur. Bethonica quoque ſeu ceſtrum &c. *Oſſa humana.*

Clyſteres quoque anodini ſunt ſalubres. Largior autem

quam libra vna iniectio, renes præmendo est dolorifica magis ob id vitanda, sed frequentia copiam suppleas.

Lumbi illinantur oleo scorpionũ. Vesica etiam plena decocto chamameli &c. Vel spongia eodem madefacta & expressa.

Sumantur verò sæpe iura pinguia, aut etiam plures decocti maluæ vel altheæ cum butyri recentis ℥. i. mellis rosati sescuntia.

Sumantur etiã syrupus acetatus cõpositus, oxymeli Bysãtinus acetatus, de radicibus cum duplo aquæ bethonicæ.

Si ventriculus imbecillam vim coctricem, roboretur litu, ex oleo absinthij menthæ, cũ galanga macc Rosis caryophilis, ne pituita largior in eo

propter imbecillitatem genita, in renes cõfluat, aut à calculi remediis trahatur, quæ vſta, lapidem augeat.

Lapis in veſica, vt in renibus curandus, ſed valentioribus remediis, quia durior eſt, & longius ab ore per quod remedia ſumuntur abeſt, &c.

Confert ad præſeruandum ℥ ß. terebinthinę abietis in aurora in pane miſſali inuoluta.

Pilula elephangina ſingulis diebus deuorata.

Petrus Bayrus li. 14. De affectibus Renum & veſicæ.

Præſeruantia à generatione lapidis, obſeruatio debita reginimis ſex rerum naturalium, & debitè vniuerſales purgationes bis in anno, ſcilicet vere & autumno, deinde particulares.

Vniuerſales purgationes, fiũt

cum rebus leuibus, renes tamen & vias vrinæ respicientibus.

Confert etiam ad præseruãdum d[illegible]e ℥ ß terebinthinæ abiectis in nebula vino madefacta.

Comedere vrticas virides in cibis, aut siccas pulueratas, præseruat à generatione lapidis.

Semen genistæ mundificat renes ab omnibus superfluitatibus, & non permit tit materias in eis figi, Dosis est, ʒ ij. vel ʒ iij. cum melle Rosaceo, Rosis, & mastiche.

Decoctio maluę campestris in brodio caponis ʒ, i. mel. Rosati vel butyri recentis, est laudabilis si bibatur li. i. ante pastum calide horis duabus.

Idem Ca. 3. in eodem lib.

A leuiori-

A leuioribus incipe, nempe clystere.

Vngelatus oleo scorpionum fomentáque parietaria & senescione super tegula calefactis. Dein ad prædicta recurre. Quia futurorum præseruatio morborum est similis correctioni iam generatorum.

Non est cessandum à formentis, vnctionibus clysteriis secundum exigentiam, donec exeant calculi.

Si dolor inualescat, & calculi non exeant, nullum est securius remedium, balneo &c. Et si opus sit Balnei iteratione, fiat bis aut ter., & non est ei remedium simile.

Semen genistæ mundificat renes ab omnibus superfluitatibus, & prouocat vrinam fortiter, & frangit lapides renum *Genistæ bis.*

& vesicæ, dosis est ʒ ij. vel iij. cum melle &c.

Cetherac folia.

Cortex Radicis lauri.

Medicinarum quę ad calculos ministrantur. Quædā sunt quæ commistæ faciunt alias penetrare vt calamenthum, piper, cinamomum. Quædam sunt quæ extrahunt superfluitates crassas, sicut fenugrecum, Daucus, Phu, Meu, Azarum, Acorus, Ammi, Leucoïum, semen sezeli, Agnus castus, Squinātum, Cordumeni. Quædam dolorem sedant, vt semen lini & eius muscilago, auellanæ, semē altheę. Quædam cōfortant, vt Been, Aristolochia longa, Lilium siccum, semen agni casti, Rosæ, Balaustiæ, Santali, Squinātum.

Elixatura foliorum lauri, in ſacculo poſita, ſedendo, ſuper eo calidos ſedat dolorem veſicæ.

Idem Bayrus cap.5.

In pueris & infantibus calculo veſicę affectis. Da in principio radicem peoniæ in cibo, & potu, præſeruat enim eos, & curat.

Balneetur quotidie in aqua decenter calida & da illi de medicamento ſequenti.

℞ Olibani & matricarie añ. & confice cum melle. Et da quantitatem auallanę pro doſi mane & ſero.

Serpilli ſemen formentatũ & bibitum confert difficultati vrinæ, & lapidi. Gummíque que amygdal. cum vino.

Lumbrici terreſtres ſiccati

puluerati, cum vino albo. Et quamplurima alia, tam simplicia quam composita describit.

Idem bayrus ca.6. De vlceribus Renum & vesicæ.

Ferrandus est vsus bono successu.

Cauda equina comesta aut bibita sanat vesicæ vlcera, Nenupharis Radix bibita, sanat vesicæ dolorem.

Philonius li.5. Ca.18.

Corporibus pletoricis calculum patientibus, ante perfectam materiæ solutionem, & materiæ antecedentis expulsionem, fortia diuretica non sunt tribuenda. Nam illi humores ad vrinalia membra expulsi, superfluitates augent, lapidis materiæ augmentũ præstẽt, & igneum calorem in renibus vrgere faciunt.

Cibaria acuta, salsa, acetosa, multum dulcia, vitanda. A ci-

bo exercitium fugiant.

Vtantur lacte ouino.

Ferrandus, pro fotu & aspergine renum laudabile, pro potu asininum præferendum.

Aliquando trochiscis albrebrangi & aqua mellis ad mundificationem est vtendum. Et post res consolidantes ministrandæ.

Læduntur à calidis diureticis. Si apostema est in vesica, vrinam prouocare non decet.

Clystere attractiuū in principio & augmento dimittend. sed mollitiuo duntaxat vtendum.

Repercussiuis non multo tēpore vtendum.

Algaria seu serynga vel catheter in principio non apponitur.

Vesica vento referta maxi-

mè bouina, impletur decocto camomilæ, meliloti, red. altheæ, ſelini, & loco doloroſo calido applicanda.

In dolore intollerabili, narcoticis vtend. apoſtemate rupto omnino abſtinend.

Cum anodinis aliquando narcotica miſcenda vbi adeſt vehementia dolorum. Cibi lacte mixti, caſeus, carnes Bouinæ, Caprinæ, lac, carnes auium aquaticarũ, carnes ſalſæ, & ſimiles vitandæ.

Piſces non ſquamoſi, mali.

Panis azimus malus, verum ſit fermentatus, mixtis gith maratro & aniſo.

Aqua aut vinum turbidis, pernicioſa ſunt, item vinum dulce & nigrum.

Poma immatura, caro citri, caules, legumina omnia, cice-

ribus demptis, oua frixa vel indurata. Frigidæ potus omnia nouerca.

Nuclei amygdalarum amararum, persicorum, cerasorum, pineæ, vuæ passæ, Summitates paruarũ vrticarum, radix eringij condita & non cõdita, sunt ex vsu.

Saliua mane comesta vel bibita, bona.

Dionysius Fontanonus. in sua praxi.

Aluo vacuata, si ægrotus corpus robustum habuerit & plenitudine laborans, sanguis è vena poplitis, cruris stupentis, quod est è directo renis patiẽtis mittatur, ne sanguinis multitudo, ob dolorem & tensionem in particulam patientem procumbẽs, dolorem augeat.

Si verò cacochymum fuerit, vitioſo humore purgetur.

Priuſquam lapidem expellentia, & comminuentia exhibeantur, mitigetur dolor, & ventriculus repurgetur.

℞ Lithontripos ℥ iiij. Sumatur ʒ 1. ß. mane horis quatuor ante paſtum, cum iure cicerũ Rub. aut vino albo, aut decocto Rad. graminis. Similis quãtitas de Iuſtiniano ſumpta, idẽ præſtabit. Laborans ſi valde ſit extenuatus, reneſque ſiccos habeat, addatur ℥ iiij. Lithontripos, ſemi papaueris albi & melonũ añ. ʒ. 1. Et renes vnge ſæpe oleo ſcorpionum compoſito.

Bis in hebdomada in lecti ingreſſu vngatur frigidè Regio renum &c.

Iacobus Holerius in lib. De morbo-

rum curatione, Cap. 45.

Medicus excludendo calculo laborans, alternis diebus det horæ dimidiæ ante cibum ℥ ß. cassiæ cũ syrupo violaceo. Dein., vnctionibus fomentis balneis, & remediis relaxantibus vtatur, præcipuè oleo in quo radices altheę coxerint, item iusculis malua. bismaluæ, adiectis ciceribus rubris cum multo butyro & modico sale. Dein remediis calculis excludentibus vtitor, vt oxymelite &c. Oportet autem remedia hæc interuallis repetere, leniendo, laxãdo excludendo, vitanda tamen ea sunt, quæ nimium siccant, & quæ crassarũ partium sunt.

Habitus corporis ratio ineunda est, ob æsum corpus magis tenuantia, gracile verò mi-

nus perferre poteſt. Sic loci, temporis, anni, ætatis, &c. meminiſſe oportet.

Idem Holerius in eodem lib. Cap. 45.

Clyſter lenis, fomentum, vnguentum, bolus, phlebotomia, molliantur viæ caſſiá, & Rhabarbaro ceſſante dolore & vomitu. Deinde terebinthina. Poſteà oleum amygdalarum dulcium cum alphenice, vel dyatracagãtho, hinc cataplaſma moliens: poſtremò quæ comminuunt.

Inueteratus calculus paulatim atterandus, alioqui fruſtra contendimus excludere, vbi iam durior & maior ſubſtantiæ reni impactus & quaſi actis digitis & radicibus inhæſit fruſtra oppugnatur.

Ferrandus, in ſuo Rene dex-

tro à longis annis calculus est impactus, nec mollitus illum excludere, ne illi deterius cõtingeret, vt puta vlcus. &c.

Infinita sunt prope remedia, in veterum libris: sed cum delectu eligenda.

Sunt qui iniecto oleo scorpionum & aliis per penẽ contendunt frangi posse. Vidimus mulierem quæ vnctione & suctu multos liberauit.

Antonius Gaynerius.

Pharmacum solutiuum & diuretica, in principio nociua; verũ solis lenitiuis vtend, &c.

Ibi quamplurima remedia describit &c.

Sanguinis hirci & fermenti aëris añ. misce in forma emplastri loco dolenti applica, vel galbanũ cum oleo scorpionũ.

Idem Gaynerius cap. 8.

Multa simplicia lapidem cõminuentia describit vt pote.

Vrtica, Raphanus, Carduus comestibilis, Capparis, Eringium Lappa, Cicera nigra, Semen genistæ, Amygdala amara, Oleum amygdalarum amararum cum puluere Ireos. Et quamplurima alia in dicto octauo capite contenta.

Idem Cap. 9.

Sanguis hircinus & ibi ponit mod. præparat.
Sanguis Cerui, Sãguis Vulpis,
Sãguis Leporis, Vitrum com-
Scorpionum bustum.
cinis, Oleum ex granis citri, citrangulorum & nucleorũ cerasorum, potui præstantissimum remedium.

Vermes terrestres &c.

Ferrandus data opera, placita nonnullorum cum anti-

quorum, tũ neotericorũ, huic collectioni descripsit, vt beneuolus lector cognoscat. Omnes illorum numeros & sententias, desumpsisse à numeris & decretis, Hippocr. Dioscoridis, Galeni, Auicennæ, Aetij & Pauli Æginetæ. Sed aliis verbis forsitan elegantioribus duntaxat sunt vsi.

DE SIMPLICIBVS deturbantibus lapidem, & vrinã mouentibus testimonio Hippocratis, Dioscoridis, Galeni, Auicennæ, AEtij, & Pauli AEginetæ, nonnullorúmque aliorum Re medica illustratorũ probatorúmque &c.

IAM ad simplicia quibus pręfati sex doctores sunt vsi accedamus, vti valeamus præscribere ægris nostris, iuxta mentem & doctrinam illorum. Nam nonnulli in principio morbi, sunt ministranda, quæ circa augmentum, parum aut nihil prodessent. Et quæ in augmento,

ſi in principio miniſtrarentur, admodum nocerent. Sic in corpore macilento, ſunt longè alia miniſtranda, quam in pingui & obeſo, ſicut prædicta nos monent & docent. Quorum doctrina fulti, vix medici in praxi poterũt ęgros lædere, verùm iuuare. Quibus neglectis, praxis illorum non carebit vitio, ægrorúmque periculo.

Acorus ſeu aſarum.

Dioſcorides li.1.ca.2. Calfaciendi vis & natura Radici eius eſt. Cit vrinam pota, & vrinæ ſtillicidio prodeſt.

Gal. De Renum affectus dignotione & curatione, quod ſi frequentiùs vrinas ducere conuenit, aſarũ & acorus ducent.

Gal. li. 6. De Compoſitione

medicamentorum secund. locos.

Assarum autem, per vrinam deduxit vitiosos humores.

Gal. li. 5. De medic. facultatibus. Assarum & eius generis reliqua, absolutas vteri purgationum retentiones sanant. Nam talia quoque vrinā promouent, sed ab ipsis vreticis vocatis medicamentis; hoc solo differunt, quod non vehementer desiccent.

Idem li. 6. De medic. facult. simplicium, Assarū huius herbæ radices, sunt facultate similes acori, intentiores tamen. Itaque ex iis quæ de illis prodita sunt, hic facienda coniectura.

Idem libro De catharticis. Purgat renes acorus.

Idem lib. 3. De temperamē-

tis cap.1. At acorus cum nobis est admotus, calfacere aptus est non tamen in flammã vertitur.

Idem De simplic. medic. facult. li. 6. Acorus huius radice vtimur quæ gustu acri est &c. Et sane ordinis est tertii in vtroque in calfaciendo & desiccando scilicet, hinc consentaneum est vt vrinam moueat.

Idem De Catharticis, vesicæ cenotica, euacuat & purgat vesicam acori apozeam.

Auicenna de acoro.

Auicenn. li. 2. tract. 2. Acorus calidus est & siccus in principio secundi, vsque ad mediũ abstergit, sine mordicatione, aperitiuus prouocat vrinam, & confert distillationi vrinæ.

Idem in eodem li. Vrinam autem multum ducit. Confor-

tat veſicam & Renes, radicis decoctum.

AEtius de Acoro.

Aetius terra.3. ſer.3. Quę vrinam cient præbibenda dato in principio curationis, vt acori radix vel aſari.

Idem tetrabibli.1. ſer.1. Aſari Radices in vſu ſunt, acori radicibus ſimiles. Verum magis intenſe.

Paulus AEgineta De Acoro li. 7.

Aſarum acoro aſſimilis eſt potentiæ, ſed paulo magis intenſe.

Acetum ſcylliticum.

Hippocrates de ratione victus in morbis acutis.

Acetum mulſum vrinã prorítat.

Dioſcorides li. 6. Ca. 7.

Acetum ſcylliticum datur vtiliter, cõcreſcentibus in ve-

sica calculis. Cauendum tamē intra corpus exulcerationibus, capitis doloribus, & neruorum infirmitati.

Galenus De Renum affectus dignot. & curat.

At si in Rene calculus defixus sub stiterit, simpliciter acetum scylliticum assumere oportet.

Idem li. De oculis. Medicina attenuans, & incidens, nimietate caloris, lapidem frangit, vt acetum scylliticū, quod est frigidū & tenuium partiū.

Idem De cōpositione medic. secūd. locos li. 3. ca. 3. Vbi igitur per profundū ventriculi fuerit extensa humiditas crassa que sit & viscosa, op⁹. est mistura pharmaci attenuatorij, & ita si dicere libeat, petrosini

quale eſt acetum & acetum mulſum.

Idē li.5. De medic. ſimplic. facultat. At quæ minus ſunt calida, meliora quoque ſunt, velut acetum ex ſcylla confectum, & quæ ſunt eius generis.

Idem li.10. Methodi medēdi, At quæ quidem abſolutiſſime tenuium partium ſunt, ſubſtantiam exactè frigidā inueniſſe fortaſſe non eſt, dixi exacte propter acetum quod omnium quod nominis potexate refrigerātium planè tenuiſſimarum partium ſit, admiſtā ſibi aliquam caliditatē habet. Præterea corpora quæ contingit ſiccat, quamuis ad imaginationem ſit humidum.

Idem Gal. libro de medicinis facile parab. Aceti ſcyllini confectio. Oportet etiam

ſcyllam montanã libræ vnius capientem, dura circumcidere, & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi ſextarios octo in vitreũ vas mittere atque obturare, & per trigínta dies in caniculæ caloribus permittere vt maceretur. Dein de ſcyllam extractam exprime, ſed id genus aceti parum moue, ſorbeto. Non ſtercus, nõ vrinam, ſed facile excernit atque educit, aluus lubrica omnino eſt, totiúſque corporis purgatorium eſt medicamentum, etiam ſi oſſibus ſordes inhæreant. Item phthiſicos ab omnibus deploratos, hoc medicamento ſanitati reſtitutos nouimus, &c. Vide reſiduum, quia miranda prædicit.

Idem de ſolutione conti-

nua, & acetum frigidum subtile nocens neruis.

Idem. De bonitate succorũ & vitio. Acetum mulsum ætati quidem omni & naturæ vtilissimum, ad incolumitatem tuto seruandam, quo viæ omnes angustæ expediuntur, vt nusquã crassus glutinosusque humor hęreat. Eam itidem ob rem, quæ salubria medicamẽta vocant, ea sunt omnia, vi attenuandi prædita.

Idem Gal. lib. 5. de compositione medicament. per genera. Miscemus acetum cum digerẽtibus, vt humores crassos particulis, quas curamus infixos, attenuent.

Idem lib. 6. de simplicium medicamentorum facult. Sat igitur fuerit, tenuium partium refrigeratoriũ exiccatoriúm-

que acetum dixisse.

Idem lib. 11. De composit. medicament. secund. locot. At qui acetum ex incidētium ordine existēs vltra hoc quod discutit, præcipuum quidem in se habet quæ reprimit, ac quod influit, expellit, vtpote quod substantia sua parum calidum est, plurimum verò frigidum ac tenuium partium.

Auicenna lib.3.fen.18.cap.19.

Nunc quidem moueremus medicinas comminuentes lapidem & extrahentes ipsum. Et sunt scylla, & acetum eius, & oximel ipsius.

Idem lib. 3. fen. 13. tract. 2. cap. 9. Et ex eis quæ cōferunt illis quorū appetitus est pro-

ſtratus, eſt propter debilitatē, ſicut cōualeſcentium, aut materiam viſcoſam, eſt vt ſorbeăt acetum ſcylliticum paulatim.

Idem lib. 2, tract. 2. Acetum eſt compoſitum ex caliditate & frigiditate, & ambę ſubſtātię ſunt ſubtiles, & frigiditas quidem eſt magis dominans, & illud in quo eſt acredo, eſt calidius. Si verò nō eſt, eſt frigidum & humidum, & decoctio diminuit aliquid de eius frigiditate aliquid eſt fortis deſiccationis, & prohibet effuſiones materierum ad interiora, & ſubtiliat, & incidit, adiuuat digeſtionē & aduerſatur phlegmati, & conferens cholericis, nocens verò melancholicis, & conueniens ſtomacho calido & humido, fortificat appetitum, & adiuuans ad digerend.

rend.

Idem lib.3.fen.1.tract.3. ca. 29. Acetum miſcetur medicinis, vt eas profundet, & virtutes earum penetrare faciat.

AEtius tetra.3.ſer.3. De aceto.

Exſuſcitant autem facultates ad excretionem irritando tertium Scyllę decoctum, primo ac ſecundo diffuſo.

Idem tetra.1.ſer.1. Humectare enim non poteſt acetū per ſe, ſed non ingeneroſe perfrigerat acetum. Igitur ſitim neque ex ſicca intemperie, neque ex calida & ſicca obortā, acetum potatum vnquam ſanare poteſt. Si verò concurrant, aliquando humiditas cū caliditate, eiuſmodi ſanè ſitis, optima medella acetum erit.

Idē Aetius tetra.1.ſer.1. Acetum mixtas ſubſtantias frigi-

dã & calidã, vtrãque tenuium partium habet, prædominatur autem in ipſo frigida ſubſtantia, eſt tamen medicamentum abunde ſiccatorium, vt tertij ordinis ſit completi &c.

Idem tetra. 1. ſer. 2. Acetum frigefacit: nam tenuium partium exiſtit, quapropter neruos amplius, quam alia frigefacientia lædit.

Idem tetra. 1. ſer. 4. Acetum mulſum, componitur ex duabus partibus mellis diſpumati, & vna aceti.

Idem tetra. 3. ſer. 1. Acetum mulſum componitur ex optimo melle, & pellucidiſſimo aceto, ita vt ſint mellis partes duæ, aceti pars vna. Hæc proportio pluribus corporibus cõuenit, &c. coquitur ad mellis cõpagem, & exhibetur cali-

temperatum; potatū exter-
, viscosos & crassos humo-
attenuat. Quapropter vis-
ra omnia ab obturatione li-
erat, hepar, splenem, ventrē,
esenterium & renes &c.
Idem tetra.1.ser.2. vtilissimū
erò ad extenuantem victum,
est acetum mulsum.

Paulus AEgineta li. 7.

Describit compositionem oxymellis, laborantibus calculo idoneum.

Philonius li. 5. Mathæus à gradi in com. Rasis ad Almāsorem, sunt eiusd. sententiæ.

Adianthum, seu pollytrichon, vel Capillus veneris, vt Fuschio placet Dioscorides li. 4. cap. 127.

Adianthon bibitur vrinæ angustiis, & calculos vesicæ frangit.

Gal. li. 6. De simpl. med. fac.

tat veſicam & Renes, radicis decoctum.

AEtius de Acoro.

Aetius terra.3. ſer.3. Quę vrinam cient præbibenda dato in principio curationis, vt acori radix vel aſari.

Idem tetrabibli. 1. ſer. 1. Aſari Radices in vſu ſunt, acori radicibus ſimiles. Verum magis intenſe.

Paulus AEgineta De Acoro li. 7.

Aſarum acoro aſſimilis eſt potentiæ, ſed paulo magis intenſe.

Acetum ſcylliticum.

Hippocrates de ratione victus in morbis acutis.

Acetum mulſum vrinã proritat.

Dioſcorides li. 6. Ca. 7.

Acetum ſcylliticum datur vtiliter, cõcreſcentibus in ve-

sica calculis. Cauendum tamẽ intra corpus exulcerationibus, capitis doloribus, & neruorum infirmitati.

Galenus De Renum affectus dignot. & curat.

At si in Rene calculus defixus substiterit, simpliciter acetum scylliticum assumere oportet.

Idem li. De oculis. Medicina attenuans, & incidens, nimietate caloris, lapidem frangit, vt acetum scylliticũ, quod est frigidũ & tenuium partiũ.

Idem De cõpositione medic. secũd. locos li. 3. ca. 3. Vbi igitur per profundũ ventriculi fuerit extensa humiditas crassa que sit & viscosa, op⁹. est mistura pharmaci attenuatorij, & ita si dicere libeat, petrosini

quale est acetum & acetum mulsum.

Idē li.5. De medic. simplic. facultat. At quæ minus sunt calida, meliora quoque sunt; velut acetum ex scylla confectum, & quæ sunt eius generis.

Idem li.10. Methodi medēdi, At quæ quidem absolutissime tenuium partium sunt, substantiam exactè frigidā inuenisse fortasse non est, dixi exacte propter acetum quod omnium quod nominis potexate refrigerātium planè tenuissimarum partium sit, admistā sibi aliquam caliditatē habet. Præterea corpora quæ contingit siccat, quamuis ad imaginationem sit humidum.

Idem Gal. libro de medicinis facile parab. Aceti scyllini confectio. Oportet etiam

ſcyllam montanã libræ vnius capientem, dura circumcidere, & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi ſextarios octo in vitreũ vas mittere atque obturare, & per triginta dies in caniculæ caloribus permittere vt maceretur. Deinde ſcyllam extractam exprime, ſed id genus aceti parum moue, ſorbeto. Non ſtercus, nõ vrinam, ſed facile excernit atque educit, aluus lubrica omnino eſt, totiúſque corporis purgatorium eſt medicamentum, etiam ſi oſſibus ſordes inhæreant. Item phthiſicos ab omnibus deploratos, hoc medicamento ſanitati reſtitutos nouimus, &c. Vide reſiduum, quia miranda prædicit.

Idem de ſolutione conti-

nua, & acetum frigidum subtile nocens neruis.

Idem. De bonitate succorũ & vitio. Acetum mulsum ætati quidem omni & naturæ vtilissimum, ad incolumitatem tuto seruandam, quo viæ omnes angustæ expediuntur, vt nusquã crassus glutinosusque humor hęreat. Eam itidem ob rem, quæ salubria medicamẽta vocant, ea sunt omnia, vi attenuandi prædita.

Idem Gal. lib. 5. de compositione medicament. per genera. Miscemus acetum cum digerẽtibus, vt humores crassos particulis, quas curamus infixos, attenuent.

Idem lib. 6. de simplicium medicamentorum facult. Sat igitur fuerit, tenuium partium refrigeratoriũ exiccatoriúm-

que acetum dixiſſe.

Idem lib. 11. De compoſit. medicament. ſecund. locot. At qui acetum ex incidẽtium ordine exiſtẽs vltra hoc quod diſcutit, præcipuum quidem in ſe habet quæ reprimit, ac quod influit, expellit, vtpote quod ſubſtantia ſua parum calidum eſt, plurimum verò frigidum ac tenuium partium.

Auicenna lib.3.fen.18.cap.19.

Nunc quidem moueremus medicinas comminuentes lapidem & extrahentes ipſum. Et ſunt ſcylla, & acetum eius, & oximel ipſius.

Idem lib. 3. fen. 13. tract. 2. cap.9. Et ex eis quæ cõferunt illis quorũ appetitus eſt pro-

ſtratus, eſt propter debilitatẽ, ſicut cõualeſcentium, aut materiam viſcoſam, eſt vt ſorbeãt acetum ſcylliticum paulatim.

Idem lib.2, tract.2. Acetum eſt compoſitum ex caliditate & frigiditate, & ambę ſubſtãtię ſunt ſubtiles, & frigiditas quidem eſt magis dominans, & illud in quo eſt acredo, eſt calidius. Si verò nõ eſt, eſt frigidum & humidum, & decoctio diminuit aliquid de eius frigiditate aliquid eſt fortis deſiccationis, & prohibet effuſiones materierum ad interiora, & ſubtiliat, & incidit, adiuuat digeſtionẽ & aduerſatur phlegmati, & conferens cholericis, nocens verò melancholicis, & conueniens ſtomacho calido & humido, fortificat appetitum, & adiuuans ad digerend.

rend.

Idem lib.3.fen.1.tract.3. ca. 29. Acetum miſcetur medicinis,vt eas profundet, & virtutes earum penetrare faciat.

Aetius tetra.3.ſer.3. De aceto.

Exſuſcitant autem facultates ad excretionem irritando tertium Scyllę decoctum,primo ac ſecundo diffuſo.

Idem tetra.1.ſer.1. Humectare enim non poteſt acetũ per ſe,ſed non ingeneroſe perfrigerat acetum. Igitur ſitim neque ex ſicca intemperie, neque ex calida & ſicca obortã, acetum potatum vnquam ſanare poteſt. Si verò concurrant, aliquando humiditas cũ caliditate, eiuſmodi ſanè ſitis, optima medella acetum erit.

Idẽ Aetius tetra.1.ſer.1. Acetum mixtas ſubſtantias frigi-

dã & calidã, vtrãque tenuium partium habet, prædominatur autem in ipſo frigida ſubſtantia, eſt tamen medicamentum abunde ſiccatorium, vt tertij ordinis ſit completi &c.

Idem tetra. 1. ſer. 2. Acetum frigefacit: nam tenuium partium exiſtit, quapropter neruos amplius, quam alia frigefacientia lædit.

Idem tetra. 1. ſer. 4. Acetum mulſum, componitur ex duabus partibus mellis diſpumati, & vna aceti.

Idem tetra. 3. ſer. 1. Acetum mulſum componitur ex optimo melle, & pellucidiſſimo aceto, ita vt ſint mellis partes duæ, aceti pars vna. Hæc proportio pluribus corporibus cõuenit, &c. coquitur ad mellis cõpagem, & exhibetur cali-

dè temperatum; potatũ exterget, viſcoſos & craſſos humores attenuat. Quapropter viſcera omnia ab obturatione liberat, hepar, ſplenem, ventrẽ, meſenterium & renes &c.

Idem tetra. 1. ſer. 2. vtiliſſimũ verò ad extenuantem victum, eſt acetum mulſum.

Paulus AEgineta li. 7.

Deſcribit compoſitionem oxymellis, laborantibus calculo idoneum.

Philonius li. 5. Mathæus à gradi in com. Raſis ad Almãſorem, ſunt eiuſd. ſententiæ.

Adianthum, ſeu pollytrichon, vel Capillus veneris, vt Fuſchio placet Dioſcorides li. 4. cap. 127.

Adianthon bibitur vrinæ anguſtiis, & calculos veſicæ frangit.

Gal. li. 6. De ſimpl. med. fac.

Adiãthũ quidem in caliditate & frigiditate symmetrum est, verum desiccat & extenuat, & digerit, lapidésque frãgit potum.

Idem Gal. li. De Renum affectus dignot. & curat.

Adianthum habet tepidam virtutem: At si lapis defixus in rene substiterit, decoctũ adiãthi assumere oportet.

Auic. li. 2. tract. 2.

Adianthum declinat ad caliditatem, at valdè parũ, prouocat vrinam, frangit lapidem.

AEtius tetrabibli. 1. ser. 1.

Adianthum, siccat, attenuat, & calculos frãgit in potu sumptum, medii temperamenti, in caliditatem & frigiditatem existit.

Idem tetra. 3. ser. 3. Cæterum

lapides ipsos in renibus confringit, & atterit adianthum.

Paulus AEgineta li. 7.

Adianthum exsiccandi, attenuandi modicéque disijciendi potestate præditum est, medium quodammodo locum calore sortitum est, & frigiditate. Vesicæ, renumque, calculos comminuit si potetur.

Idem li. 3. ca. 45. Cæterum in renibus, quę calculos comminuunt, conterunt incidúntque vtendum medicamentis est, non tamen excellenter calorificis, cuius farinæ est adiãthum.

Idem in eodem. Bibant quæ lotij proritandi vim obtinent, vt adianthi decoctum.

Althea, seu Ibiscus vel ebiscus, Bismalua. Dioscorides li. 3. ca. 155.

Althea multiplici remediorũ potestate & vsu factum est nomen, prodéstque contra vrinæ angustias & calculos.

Gal. li. 6. de med simplic. facultat.

Semen altheæ, calculos renum confringit, facultate digerendi, laxandi, & mitigandi.

Idem de Renum affectus dignotione & curatione.

Quæ lapidem conterunt, simpliciter assumere oportet. Et si inefficaces videantur, iis quæ lapidem frangunt, vt semen altheæ, item radices & semen incoquentes iniicimus.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Altheæ nomen, à græco deriuatum est, ex nomine plurium iuuamentorum: Calidũ est cum ęqualitate, & decoctio radicis eius est, quando datur

in potu, cum vino, confert difficultati vrinæ, & lapidi, & proprie semen eius.

AEtius tetra. 1. *ser.* 1.

Althea herba discussoria, laxatoria, inflammationes arcens. Semen calculos renum confringit.

Idem tetra. 3. ser. 3. Eadem scribit, & probando est vsus.

Paulus AEgineta li. 7.

Altheæ inest vis dissipandi, & laxandi: semen calculos cōfringit.

Idem li. 3. cap. 45. Cæterum in Renibus quę calculos comminuant, atterant, incidantque, vtendum est medicamētis non excellenter calorificis, cuius farinæ vtique sunt semina altheæ.

Antonius mizaldus cēt. 3.

aphoris.24. Bismaluæ decoctũ cum melle & butyro recenti haustum, mirifice collicos & nephriticos cruciatus tollit.

Allium seu scorodon.

Hyppocrates De natura muliebri.

Allium in cataplasmate, pro calculo deturbando immiscuit.

Dioscorides li.2. Cap.132.

Allium omne habet acrimoniam, calfacit in cibo, excernit, penitus pellit, aluúmque turbat, stomachum siccat, siticulosum est, inflationes gignit, summam corporis cutem variat, & claritati oculorum officit, vrinã cit, imponitur emplastri modo, etiam pari vtilitate.

Galenus li. de aliment. facultatibus.

Allia corpus excalfaciunt, & qui in ipso sunt, tenuant, lé-

tósque incidunt. Si tamẽ fuerint elixa, acrimoniam deponunt, tenuant tamen adhuc. Cæterum quidam allium mãdunt, non vt obsonium, sed vt salubre medicamẽtum, quod digerendi, & obstructiones aperiendi habet facultatem.

Idem Gal. li. De sanitate tuenda. Senes cibis obstruentibus non vtantur, quod si res cogat, allium esitare expedit, si huic assueuerint.

Idem de simplicium medic. facultatibus. Allia aperientis facultatis sũt, quæ acria simulque terrena sunt.

Idẽ li. 8. De simplic. medic. facultatibus. Allium desiccat & excalfacit quarto excessu, elixatura moderatur.

Idem li. De dissolutione cõtinui. Allia incidunt & subti-

liant crassos humores.

Idem lib. De dinamidiis. Allij ℥.iij, dissolutæ, & cum hydromelite bibitæ, Phlegma educunt.

Auicenna. li. 2.

Allium est excalfactiuum & exiccatiuum in tertio, quãdo sedetur in decoctione prouocat vrinam, & similiter quãdo supponitur & bibitur, & quãdo teritur ex eo quantitas aurei cum aqua mellis, extrahit plegma.

Idem li. 3. fen. 18. tract. 2. ca. 19. Vbi tractat de medicinis comminuentibus lapidem, allium commendat.

Matheus à gradi in . . n. Rasis ad Alma n sorē ca. De curat. lapidis commendat allium.

A Etius tetra. 1. ser. 1.

Alliũ calfacit & siccat quarto ordine, in cibum sumptum flatus dissipat, & sitim extinguit, & crassos viscososque hu-

mores, ſecando, obturatione liberat, habet & quod medicatum & mali ſucci, quod abigit, aqua coctum. Fugiendus eſt eius aſſiduus vſus, præſertim in calidioribus habitudinibus.

Idem tetrab. 3. ſer. 3. ca. 11. Communia remedia veſicæ & renum calculoſorum. Allios vnguiculos ſiue nucleos ſeptem, piperis grana nouem, cõtere ſimul quam tenuiſſimè, & cum vino albo veteri adſtringente pro vna vice, in balneũ bibẽd. præbe, vbi ad calidum eius locum fuerit ingreſſus, à dolore ægrum, hoc quidem liberat, aliquando autẽ & lapidẽ poſt vnicã potionẽ exigit.

Paulus Aegineta li. 7.

Allium excalfacit & areſacit, elixatura moderatur.

Ammi vel ameos, seu been.

Dioscorides li. 3.ca.64.

Ammi calfacit, feruide naturæ est, & siccat, bibitur & cõtra angustias vrinæ & difficultates.

Gal. li. 6. de simpl. med. facult.

Ammi calidum & siccum in tertio. Semen maxime est vtile, gustu subamarũ est & acre, & clarum est quod & digerit, & vrinam promouet.

Auicenna li. 2.

Ammi aperit oppilationes, & in ipso est cum exiccatione lenificatio. Datur ad bibendũ cum vino, & prouocat remouétque vrinæ difficultates, & extrahit lapidem, & vniuersaliter mundat Renes, & vesicam.

AEtius tetrabibli. 1. ser. 1.

Ammi semẽ maxime in vsũ

venit, calfactoriæ, & ſiccitatis facultatis & acre, atque vrinã ciet, & diſcuſſorium eſt.

Idem Aet. tetra 3. ſermone tertio. In principio curationis, quæ cient præbibenda dato, vt ammi decoctum.

Paulus AEgineta li. 7.

Ammi calfaciendi & exciccandi vim habet in tertio gradu, diſcutientis, & vrinam prolicientis naturæ, cuius ſemen optime vſus frugis eſt.

Amygdala.

Dioſcorides li. 1. Ca. 31.

Oleum amygdalarum prodeſt Renum cum vrinę malo aliquo doloribus vrinæ anguſtiis, calculoſis. De amaris loquitur.

Idem Dioſcorides li. 1. ca. 149. Amygdala amara cum paſſo, calculoſis & vrinæ an-

gustiis prosunt.

Idem in eodem, Amygd. gummi arboris adstringit & calfacit, bibitur & contra vesicæ calculos in passo vtiliter. Dulces minus efficaces sunt quã amaræ, extenuant tamẽ, & vrinam cient.

Gal. li. De Cathartic is.

Oleũ amygd. lapides frãgit.

Idẽ li. 6. De simplic. medic. facult. Amara vim extenuandi possident, Renum dolores sanant.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Quæ dulcis est, æqualis est, parum ad humiditatem declinans. Et amara est sicca in secundo.

Gummi amygdalæ amaræ, cõstringit & calfacit & in omnibus speciebus amygdale, est

mundificatio & absterſio, ſed dulcis eſt plurimum debilior, quæ amaræ ſunt, aperiunt oppilationes renum & oleum amarorum mundificat renes & veſicam & frangit lapidē, maximè cum Ireos bibitum.

Idem Auicenna li. 1. tract. 1. Et amygdala quamuis ſit ęqualis, ſubtilis, tamen cum ſit raucida calfacit potentia.

Gal. li. 2. de Aliment. facult.

Amygdalæ nihil habēt prorſus facultatis adſtringentis, ſola enim tenuandi facultas ac detergēdi in eis prępollet &c. Quædā enim ipſarum facultatē habent, ſuccos craſſos ac lētos, incidendi adeo exuperātem vt mādi præ amarore nequeāt: nonnulli neutro genere

appellant amygdala.

Idem Gal. De ſuccorum bonitate & vitio. Conſulo eorũ quæ edenda ſint, vt certũ fiat de ipſorum natura periculum. Pater quidem meus, rerũ harum ſtudioſus, hoc pacto amygdalas quoque probabat.

Idem li. 5. De med. ſimplic. facult. Simile quidem amygdalis accidit &c. Nam & horũ ipſorum, ea quæ amara ſunt, & detergunt & meatus expurgant, quæ verò edendo ſunt detergunt quidem, non tamẽ infarcta liberant.

Idem in eodem libro 6. De medic. ſimplic. facult. Amygdala quæ quidem amara ſunt, palam omnino vim extenuandi poſſidet. Quin & quod per accidens facultatem habeant ab obſtructione liberandi &c.

dolores ab huiusmodi causa natos coli & renum sanant.

Idem li. De oculis, Aperitiua dicuntur, quæ crassam materiam attenuant, quæ virtus, in amaris & nitrosis inuenitur, sicuti sunt amygdala amara.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Amygdala amara, attenuatoriam vim palam præ se ferunt, renes ab obstructionibus liberant & repurgant.

Paulus AEgineta lib. 1. cap. De nucibus.

Amygdalæ incidendi, extenuandíque virtute præditæ sunt, sed efficacius amaræ purgant.

Idem lib. 7. Amygdala amara extenuant, & ab obturatione, tenacium crassorúmque humorũ, qui in alto corporis hærent vindicant, & ibi mo-

dum olei concinnandi docet.

Ferrandus suis, in praxi, in hunc modum consulit vti maximè qui humenti ventriculo sunt præditi & corpore obeso.

℞ Amygdal. amararũ à corticibus repur. & pellibus absterſor. non raucidor. minutim inciſorum an. 1. Pul. ſacchari ℥. vj. Capiat ex cochleari mane ventriculo ieiuno, bibat mod. vini albi.

Inter paſtus vtantur tarta in marcepandio dictis amygdalis & ſaccharo cando facta.

Inter paſtus quando ſtatus cæli eſt calidus & ſiccus ſi ſitiẽt, vtantur ipſis amygd. probe contuſis & ſero lactis ex lacte cocto facto in forma amygdalati non cocti & ſaccaro

buglosato dulcorato.

Singulo mēse in prima quadra oppositionis lunæ. Repurgētur ℥ 1. dyasebesten vel pulpa cassie fixæ, aut ʒ vj. terebinthinæ abietis selectæ. Et post talem lenit. purgat. dantur ℥ ij. olei ex amygdalis amaris, nucleis persicorum & cerasf. siue ignis v. j. extract. miscendo ℥ iij. iusculi decoctionis cicer. Rub.

Et hæc pro precautione & curatione maxime ex vsu sunt.

Nota si adsit vrinæ strangu-ria, addo ℥ ij. Rad. cinnaræ gallicè artichault producētis poma non nigricantia, quia vitiosa.

Anonis seu Ononis, vel acanthus siluestris, gallice bruganes, teste Fuschio in Dioscoridem.

Dioscor. li. 3. cap. 22.

Anonis pellit vrinam, frangítque calculum potus cum vino, maximè radicis cortex.

Gal.li. 6. De med. simplic. fac.

Cortex eius maxime est vtilis, habens quidpiam absterſorium & inciſorium. Non tãtum vrinas prouocat, sed & lapides confringit.

Paulus AEgineta li. 7.

Excalfactoriȩ virtutis est maxime, radix cuius ſuccus cum vino potus, non tantum vrinã proritat, ſed & lapides etiam diſſipat, & cruſtras frangit.

Apium.

Hippocrat. De Natura muliebri.

Apio vſus eſt in compoſitione cataplaſmatis cientis vrinã & calculum.

Diosc li. 3. ca. 68.

Philonius in ſua praxi vi- Apium ſatiuum vrinam cit, crudum, elixumve, in cibo

ſumptũ. Semei efficacius vrinam cit. Apium montanum cient vrinam pota in vino radix & ſemen.

nũ aqua decoc. ſi lymphetur.

A gradi in com. Raſis ad Almãſorẽ Apio montano vtitur.

Idem de petroſelino, ſiue ſaxatile apio, vrinam cit, medetur veſicę renũmque doloribus in potione ſumptum, miſcetur antidotis etiam quæ ad ciendam vrinam conficiuntur.

Gal. lib. 5. de ſimplic. medic. facultat.

Apio & Petroſelino vis eſt ſimilis, quocirca & ſemine eius vtimur ad vrinas.

Idem li. 5. de compoſit. medic. ſecund. locos. Si verò & humorum craſſitudo, attenuari expetas, etiam hoc ipſum faciunt, dico autem apij ſemen.

Idem li. 3. de medicinis facile parandis. Feniculum & apiũ

ſi in iocinore ac liene multitudinem atrorum ſuccorum offenderint, detrahunt, & per lotium deiiciunt abſque moleſtia.

Idem Galenus, de renum affectus dignotione & curatione. Semine apij, ad flatus diſcutiendos, eſt vſus in curatione lapidis.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Apium eſt calidum in ſecundo, prouocat vrinam, & purgat renes & veſicam, & montanum frangit lapidem, & cõfert difficultati vrinę.

AEtius ca. de curatione calculi.

Apium deducit ad renes, ea quæ calculos confringunt.

Idem tetra. 1. ſer. 1. Apium in tantum calidum eſt, vt & vrinas promoueat, & magis ſemen.

Paulus Aegineta li. 7.

Apium tantum calore præditum eſt,vt lotia proritet,ſpiritus extinguit,potiſſimum ſemen.

Idem li.3.cap.45. Apij radices vino elixatæ,liquorémque inde expreſſum,aqua infarctũ, cochlearibus binis exhibeto, pro calculo deturbando.

Idem in eodem Bibant oxymelli adiecto aliquo, ex ſimplicibus, quæ vim lotij proritandi obtinent,puta apij.

Idem li.1.cap.100. Epiſt. ad Antigonum Regem Odoratis lotia impellentibus opem ferre cõuenit,ſine periculo. Sunt verò qui apij radices, in vino albo macerandæ, vino inquã odorato præbent.

Aqua.

Hippoc. in 6. Epid. commento 4.

Aqua non bibenda ni coquatur, & à coctione refrigeretur: & quibus propugnandis calculis obnoxij sunt, vtilis.

Gal. De Renum affectus dignot. & curatione.

Aqua in vniuersa victus ratione, sit purissima & purgata, alia verò, & omnes stagnantes, lapidem generare possunt.

Idem in eodem. Si qui frigida bibere essent assueti, & nullum viscus phlegmone laboret, nec esset imbecille, frigidam sæpe exhibuimus copiose, renibus ita corroboratis, è vestigio lapidem impactũ expulerunt.

Auicenna. li. 3. fen. 18. ca. 5.

In cura caliditatis renum, non conuenit aquæ frigidæ prohibitio.

AEtius tetrabi. 3. ser. 3. ca. 5.

Cæterùm

Cæterùm si calidius ægri sit corpus, frigidam aquam & frequẽter, & aceruatim ægro exhibuimus, & confestim corroboratis renibus, obturatum lapidem ipsis expulerunt, in repletis corporibus & abundantibus superfluitatibus, & in his qui habent viscera debilia, vitare oportet frigidæ potum.

Idem in eodem. Aquam per victum purissimam esse & percolatam oportet.

Idem in eodem, aqua sit calida, fontana, pura, defecata, leuis.

Paulus Aegineta li. 3. Ca. 45.

Vinum ad tutelam ne generantur calculi, omnium primũ bonitatis meruit honorem, post balneum ante vinum nutrimentúmque aliud, sit aquæ

gustiis prosunt.

Idem in eodem, Amygd. gummi arboris adstringit & calfacit, bibitur & contra vesicæ calculos in passo vtiliter. Dulces minus efficaces sunt quã amaræ, extenuant tamẽ, & vrinam cient.

Gal. li. De Catharticis.

Oleũ amygd. lapides frãgit.

Idẽ li. 6. De simplic. medic. facult. Amara vim extenuandi possident, Renum dolores sanant.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Quæ dulcis est, æqualis est, parum ad humiditatem declinans. Et amara est sicca in secundo.

Gummi amygdalæ amaræ, cõstringit & calfacit & in omnibus speciebus amygdale, est

mundificatio & absterfio, sed dulcis est plurimum debilior, quæ amaræ sunt, aperiunt oppilationes renum & oleum amarorum mundificat renes & vesicam & frangit lapidẽ, maximè cum Ireos bibitum.

Idem Auicenna li. 1. tract. 1. Et amygdala quamuis sit ęqualis, subtilis, tamen cum sit raucida calfacit potentia.

Gal. li. 2. de Aliment. facult.

Amygdalæ nihil habẽt prorsus facultatis adstringentis, sola enim tenuandi facultas ac detergẽdi in eis prępollet &c. Quædã enim ipsarum facultatẽ habent, succos crassos ac lẽtos, incidendi adeo exuperãtem vt mãdi præ amarore nequeãt: nonnulli neutro genere

appellant amygdala.

Idem Gal. De succorum bonitate & vitio. Consulo eorũ quæ edenda sint, vt certũ fiat de ipsorum natura periculum. Pater quidem meus, rerũ harum studiosus, hoc pacto amygdalas quoque probabat.

Idem li. 5. De med. simplic. facult. Simile quidem amygdalis accidit &c. Nam & horũ ipsorum, ea quæ amara sunt, & detergunt & meatus expurgant, quæ verò edendo sunt detergunt quidem, non tamẽ infarcta liberant.

Idem in eodem libro 6. De medic. simplic. facult. Amygdala quæ quidem amara sunt, palam omnino vim extenuandi possidet. Quin & quod per accidens facultatem habeant ab obstructione liberandi &.

dolores ab huiusmodi causa natos coli & renum sanant.

Idem li. De oculis, Aperitiua dicuntur, quæ crassam materiam attenuant, quæ virtus in amaris & nitrosis inuenitur, sicuti sunt amygdala amara.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Amygdala amara, attenuatoriam vim palam præ se ferunt, renes ab obstructionibus liberant & repurgant.

Paulus AEgineta lib. 1. cap. De nucibus.

Amygdalæ incidendi, extenuandíque virtute præditæ sunt, sed efficacius amaræ purgant.

Idem lib. 7. Amygdala amara extenuant, & ab obturatione, tenacium crassorúmque humorũ, qui in alto corporis hærent vindicant, & ibi mo-

dum olei concinnandi docet.

Ferrandus suis, in praxi, in hunc modum consulit vti maximè qui humenti ventriculo sunt præditi & corpore obeso.

℞ Amygdal. amararũ à corticibus repur. & pellibus abstersor. non raucidor. minutim incisorum an. i. Pul. sacchari ℥. vj. Capiat ex cochleari mane ventriculo ieiuno, bibat mod. vini albi.

Inter pastus vtantur tarta in marcepandio dictis amygdalis & saccharo cando facta.

Inter pastus quando status cæli est calidus & siccus si sitiet, vtantur ipsis amygd. probe contusis & sero lactis ex lacte cocto facto in forma amygdalati non cocti & saccaro

buglossato dulcorato.

Singulo mẽse in prima quadra oppositionis lunæ. Repurgẽtur ℥ I. dyasebesten vel pulpa cassie fixæ, aut ʒ vj. terebinthinæ abietis selectæ. Et post talem lenit. purgat. dantur ℥ ij. olei ex amygdalis amaris, nucleis persicorum & ceras. siue ignis v.j. extract. miscendo ℥ iij. iusculi decoctionis cicer. Rub.

Et hæc pro precautione & curatione maxime ex vsu sunt.

Nota si adsit vrinæ strangutia, addo ℥ ij. Rad. cinnaræ gallicè artichault producẽtis poma non nigricantia, quia vitiosa.

Anonis seu Ononis, vel acanthus siluestris, gallice bruganes, teste Fuschio in Dioscoridem.

Dioscor. li. 3. cap. 22.

Anonis pellit vrinam, frangítque calculum potus cum vino, maximè radicis cortex.

Gal.li. 6. De med. simplic. fac.

Cortex eius maxime est vtilis, habens quidpiam abstersorium & incisorium. Non tãtum vrinas prouocat, sed & lapides confringit.

Paulus AEgineta li. 7.

Excalfactorię virtutis est maxime, radix cuius succus cum vino potus, non tantum vrinã proritat, sed & lapides etiam dissipat, & crustras frangit.

Apium.

Hippocrat. De Natura muliebri.

Apio vsus est in compositione cataplasmatis cientis vrinã & calculum.

Dioſc. li. 3. ca. 68.

Philonius in sua praxi vi-

Apium satiuum vrinam cit, crudum, elixumve, in cibo

sumptũ. Semei efficacius vrinam cit. Apium montanum cient vrinam pota in vino radix & semen. nũ aqua decoc. si lymphetur.

Idem de petroselino, siue saxatile apio, vrinam cit, medetur vesicę renúmque doloribus in potione sumptum, miscetur antidotis etiam quæ ad ciendam vrinam conficiuntur. A gradi in com. Rasis ad Almãsorẽ Apio montano vtitur.

Gal. lib. 5. de simplic. medic. facultat.

Apio & Petroselino vis est similis, quocirca & semine eius vtimur ad vrinas.

Idem li. 5. de composit. medic. secund. locos. Si verò & humorum crassitudo, attenuari expetas, etiam hoc ipsum faciunt, dico autem apij semen.

Idem li. 3. de medicinis facile parandis. Feniculum & apiũ

ſi in iocinore ac liene multitudinem atrorum ſuccorum offenderint, detrahunt, & per lotium deiiciunt abſque moleſtia.

Idem Galenus, de renum affectus dignotione & curatione. Semine apij, ad flatus diſcutiendos, eſt vſus in curatione lapidis.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Apium eſt calidum in ſecundo, prouocat vrinam, & purgat renes & veſicam, & montanum frangit lapidem, & cõfert difficultati vrinę.

AEtius ca. de curatione calculi.

Apium deducit ad renes, ea quæ calculos confringunt.

Idem tetra. 1. ſer. 1. Apium in tantum calidum eſt, vt & vrinas promoueat, & magis ſemen.

Paulus Aegineta li. 7.

Apium tantum calore præditum eſt, vt lotia proritet, ſpiritus extinguit, potiſſimum ſemen.

Idem li. 3. cap. 45. Apij radices vino elixatæ, liquorémque inde expreſſum, aqua infarctũ, cochlearibus binis exhibeto, pro calculo deturbando.

Idem in eodem Bibant oxymelli adiecto aliquo, ex ſimplicibus, quæ vim lotij proritandi obtinent, puta apij.

Idem li. 1. cap. 100. Epiſt. ad Antigonum Regem Odoratis lotia impellentibus opem ferre cõuenit, ſine periculo. Sunt verò qui apij radices, in vino albo macerandæ, vino inquã odorato præbent.

Aqua.

Hippoc. in 6. Epid. commento 4.

Cæterùm si calidius ægri sit corpus, frigidam aquam & frequēter, & aceruatim ægro exhibuimus, & confestim corroboratis renibus, obturatum lapidem ipsis expulerunt, in repletis corporibus & abundantibus superfluitatibus, & in his qui habent viscera debilia, vitare oportet frigidæ potum.

Idem in eodem. Aquam per victum purissimam esse & percolatam oportet.

Idem in eodem, aqua sit calida, fontana, pura, defecata, leuis.

Paulus AEgineta li. 3. Ca. 45.

Vinum ad tutelam ne generantur calculi, omnium primū bonitatis meruit honorem, post balneum ante vinum nutrimentúmque aliud, sit aquæ

aduentum superfluitatum ad membra, frangit lapidem in renibus.

AEtius tetrabibli. 1. ser. 1.

Arthemisia ad renum lapides moderatè conuenit.

Paulus AEgineta li. 7.

Arthemisia renum lapides confringit.

Asphodellus, seu hastula Regia.

Hippocrates de morbis.

Asphodelli radices bibēdas ieiuno dato morbo Regio laborãtibus nigróque, & nephrisi & c.

Dioscorides lib. 7.

Asphodelli radices ciendis vrinis vtiliter ministrantur.

Gal. libro 2. De facultatibus aliment.

Asphodelli radix, facultatem habet tenuandi & aperiendi.

Idem Gal. li. 6. De medic. ſimplicium facul. Aſphodellus excalfacit & modicè deſiccat ad Renum calculos mediocriter commoda eſt.

Idem in eodem, radix aſphodelli eſt facultatis extergentis & digerentis.

Idem libro Gal. attributo. De ſimplicibus medicaminibus. Albucus qui dicitur aſphodellus, radices illius coctæ aqua bibita, renibus dolentibus prodeſt, vrinam prouocat.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Aſphodelli radix prouocat vrinā, & eſt calidus & ſiccus.

AEtius tetra. 3. ſer. 3. ca. 5.

Aſphodelli radix, multam ducit vrinam.

Idem tetra. 1. ſer. 1. Aſphodelli radix in vſu eſt, veluti Ari, Azari, & dragontij, vim habet

exterſoriam ac diſcuſſoriam, vnde in vino albo vetere co-cta, & vino calido meraco cyathi menſura hauſto, menſes ſuppreſſos celerrimè ciet vrinaſque.

Aſparagus.

Dioſcorides li. 2. ca. 54.

Aſparagus mouet aluum, & vrinam cit, breui, coctura elixus, & in cibo ſumptus, elixaturáque pota, vrinæ anguſtiis ſuccurrit, maximè radicũ decoctum & cum vrinę malo aliquo doloribus medetur.

Idem toſtus elixus ve, & in cibo ſumptus, vrinæ anguſtiis, ſtillicidio ve, radixa ſparagi medetur. Et hęc de petreo ſiue ſilueſtri.

Gal. de Renum affectus dignot. & curat.

Aſparagorum regalium ra-

Philonius in su praxi, vinu decoctionis radicis lympheiur

dices, lapidem frangunt & vti poteris.

Idem de simplicium medic. facultat. At quæ renes purgãt quidem incidentia sunt, verùm larga humiditate non indigent &c. At quæ minus sunt calida, cum hoc quidem incidere valeant meliora quoque sunt, velut radices asparagorũ regiorum.

Idem De attenuante victus ratione ca. 4. Quoniam autem ab initio de cibis oleraceis disserui &c. Proximum sanè fuerit de asparago, quos vocant differere, omnia enim stomachum iuuant, facultatísque sunt mediocris; sic enim nominatur tenerũ germen, quod è summa ipsa planta producitur &c.

Idem De Aliment. faculta-

tibus cap.58.& 59. Græci omnes teneros caules, quo tempore ad seminis productionem augescunt, asparagus per p. appellant. Aliud autem asparagorum est genus, quod in plantis fruticosis prouenit, ab iis præterea, alij diuersi sunt, quorum alius regius, alius palustris, & alius est bryoniæ ab iis diuersus, omnes enim stomachum iuuant, vrinasque cient, & parum nutriunt.

Idē li. 6. De medicamētorū simplicium facultatibus. Asparagus petreus ac myacanthus, abstergendi vim habet, idque citra manifestam caliditatem, aut frigiditatem, hinc est quod Renes & Iecur ab infarctu liberat, & maxime ipsius radices & semen.

Idem li.9. De compositioue medic. secund. locos pro nicerati ciens vrinas.

℞ Cicerum siccorum sextarium vnum, Rorismarini ℳ.1. Aquę sextaria sex, Feniculi ℳ.1. Asparagorũ radic. ℳ.1. præparato ac dato coctum ac excolatum liquorem, febrientibus simpliciter & assiduè bibẽdum, non febrientibus cum vino diluto.

Aliud ex eodem & in eodẽ.

℞ Cicerum sextarium vnũ, Rorismarini, asparagorum palustrium Radic. añ. ℳ.1. Aquæ sextaria sex, præparato, & exhibeto vt dictum est.

Idem li. De catharticis, Suauissimè mouet vrinas asparagus.

Idem Gal. li. De simpl. med. Galeno ascriptus Asparagus

& radix & semen eius, vrinam prouocat, potest duritiem relaxare, vires habet aliquatenus calfactorias, & diureticas.

Auicenna li.2.ca.611.

Asparagus natura æqualis apud Galenum: Ego autem dico non elongatur à caliditate, & quanto plus incipit indurari, roboratur caliditas. Virtus est abstersiua, aperit oppilationes omnium viscerum, propriè hepatis & renum: & in ipso est resolutio, propriè in petroso, & decoctio radicis eius prouocat vrinam, & confert difficultati vrinæ, & semen eius idem operatur.

Idem li.3. fen.18. tract. 2. ca. 19. Et oportet vt in cibis eorũ nephriticorum, ponantur asparagi &c. Item vsus asparagorum commendatur pluri-

bus in locis, maxime in dicto ca.19.

Aetius tetrabi.3.ser.3.

Asparagus exsuscitat facultates ad excretionem irritando.

Idem terat.1.ser.1. Asparagus petreus, seu myacanthus, exterforiam vim habet, nec tamen validè excalfacit, nec frigefacit, idcirco renes & iecur obstructionibus liberat, maximè radices herb. & semen, & sanè etiam dentium doloribus medetur siccando, citra calfactionem.

Paulus Aegineta li.3.ca.45.

Cæterùm in renibus, quæ calculos comminuunt, atterant, incidéntque, vtendum medicamentis est, non tamen excellenter calorificis, cuius farinæ vtique sunt, basilicorũ asparagorum radices.

Idem li.7. Asparagus petreus sceu myacanthus abstergendi vim possidet, media inter caliditatem & frigiditatem temperie, inde renum & hepatis meatus ab infarctu & obturatione vindicat, presertim radices ipsius ac semen, quinetiam cruciatibus dentium medetur.

Asplenium seu scolopendria, vel ceteah & hemionitus.

Dioscorides li.3.Ca.142.

Scolopendriæ folia possunt vesicæ stillicidio subuenire, & calculos vesicæ frangere.

Gal.li. 6. de med.simpl. facult.

Ceteach est tenuium partiũ, non tamen est calida hac vtique ratione, & lapides frangit, lienésque liquet.

Idẽ li.9. De cõpositione medicamẽtorum secundũ locos, Potio ad splenicos antipatri.

℞ Carnis myrobolani ℥. iij. hemionitis herbæ, quam quidem aſplenon, quidam ſcolopendram dicunt ℥.vj.&c. Et calculis prodeſt.

Idem Gal. in eodem loco eadem ſcribit, ex Aſclepiade.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Aſplenon calida eſt in primo, ſicca in ſecundo, ſubtilis, reſolutiua, & in ipſa non eſt plurima caliditas. Frangit lapidem in Renibus & veſica.

Paulus Ægineta li. 7.

Aſplenon, attenuantis quidem facultatis eſt, non tamen calidum. Quo vtique nomine calculos atterit & renes comminuit.

De litera, B.

Bdellium.

Dioſcorides li. 1. ca. 75.

Bdellium cũ inciditur, odo-

ratum,& humano vngui simile. Calfacit mollítque, potum calculos frangit,& vrinam pellit.

Gal.li.7.De composit.medic.per genera Ca. 3.

Bdellium duritiem in schyrrum degenerantem curat.

Idem li.6.De composit. medic.secundum locos.Bdellium odorũ & hoc, tollénsque mox vitia hepatis affectionésque colo, & graues renum dolores.

Idem in eodem ca.7. Bdellium admistum est à compositore Pharmaci sufficienter emolliens & concoquens veluti didicimus, ampliúsque moderatè discutiens.

Idem li. 6. De simplic. medic. facult. Proinde quamuis innumera sint excalfacientia

ſimul atque exiccātia medicamenta, ſola tamen eà quæ conuenientem ac ſimmetrum calorem poſſident, vnáque reſpondentem ſortita ſunt ſiccitatem, mollire, quæ ſchyrrum inſtar indurata ſunt, poſſunt, quale eſt bdellium.

Idem in eodem. Bdellium quod ſcyticum appellatur, emollientis eſt admodum & efficacis virtutis, Arabicum dilucidius eſt, & calculos renum in potu ſumptum frangere apparet, tum vrinas ciere, & crudorum flatuum diſcurſus perſanare.

Idem li. De renum curatione, Quæ ſi inefficaces videantur, quæ lapidem frangunt, vti poteris bdellio ex Arabia aduecto.

Auic. li. 2. tract. 2.

Bdelliũ confert lapidi Renũ.

AEtius tetra. I. *ser.* I.

Bdellium calculos Renum atterere videtur, vrináſque ciere in potu acceptum.

Idem tetra 3. ſer. 3. ca. 5. Cæterum lapides ipſos in renibus cõterũt, & atterũt bdelliũ, &c.

Paulus AEgineta li. 7.

Bdellium Arabicum vrinas proritat, lapides diminuit.

Idem li. 3. ca. 45. Cæterùm quæ in renibus calculos atterunt, incidúntque, vtendum medicamentis eſt, non tamen excellẽter calorificis; cuius farinæ Bdellium eſt.

Bethonica, ſeu ceſtrum, vel vt alij volunt Saxifragum.

Dioſcorides li. 4. Cap. 1.

Bethonica vrinam cit, aluum ducit, renum etiam cum malo vrinę aliquo veſicęque dolori- *Syluius in ſua praxi, ſumatur ſæpe ſyrupus, aceta*

simcompositus, cum duplo aqua bethonicæ. bus ℨ. ij. pondere cum vino vbi febris non sit, vel mulsa si sit. Seruanda bethonicæ folia in fictili sunt.

Idem li. 4. ca. 17. Saxifragra bibitur in vino decocta vtiliter, stillicidio vrinæ, & calculos vesicę frangit.

Gal. li. 7. De simpl. med. facultat.

Betonica consistentes in renibus calculos rumpit. Idẽ in eodem li. 5. ca. 13. At quę minus sunt calida, cum incidere valeãt, sunt meliora, velut betonica.

Idem li. De Theriaca ad Pisonẽ, Betonica renibus multotiens profuit.

Idem li. 5. De sanitate tuenda, ca. 5. Coniicitur vino senũ qui calculo laborant, aliquid betonicę.

Idem li. De Renum curatio-

ne, ca. 8. Betonica eſt de iis quę lapidem frangunt.

Idem in eodem. At ſi lapis defixus in rene ſubſtiterit, quæ lapidem frangunt ſimplicier aſſumere oportet, ſicut eſt damaſonium &c. Quæ ſi inefficaces videantur, iis quæ lapidem frangunt vti poteris, ſicut eſt betonica.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Medicina autem frangitiua ſeu comminutiua in partes, cuius proprietas eſt, vt cũ humorem inuenit lapideum, minores partes eius, & conterat eas, ſicut ſaxifragia.

Paulus li. 7.

Betonica perſubtilibus ramulis herba eſt, frondes pulegio ſimiles ſortita. ſed graciliores, & tantum non ſine ſapore guſtantibus, qua & iam

renum medicaminibus vtimur. Est apud Romanos, cognominatáque à Dioscoride cestrũ, ab aliis verò psydrotophon, eo quod gelidissimis gaudeat locis.

AEtius tetrabibli. 1. ser. 1.

Bethonica vim habet sectoriam, velut gustus indicat, amara enim & acris herba existit, velut etiam particularis actio ostendit: nam & Renum calculos confringit.

Idem tetra. 3. ser. 3. Cæterum lapides ipsos in Renibus confringunt & atterunt, decoctũ bethonicæ.

Bryonia psilotrum, Ampelos leuce, Bryonia alba.

Dioscorides li. 3. ca. 172.

Comeduntur in prima germinatione elixi bryoniæ eius asparagi, aluũ & vrinam cientes, radix pota vrinam ducit.

Galenus li.de simplc.medic.facultat.

Ampeli leuces quã & bryoniam & psilotrum vocant, prima enim germina ab omnibus pro more edi solent, vtpote edulium stomacho propter adstrictionem acceptum, sed & subamarum, & modicè acrem adstrictionem possident, quare & vrinam modicè cient.

Idem li.3. De medic. local. Ca. de auris dolore: Cæterùm aurium meatus ab obturatione liberant etiam quæ in renibus atterunt, ex quorum numero est Bryonia, namque & absque molestia meatus expurgat, disiicítque & dissecat obturata.

Idẽ dẽ Renũ curatione. quòd si frequẽtiùs vrinas mouere cupis, & natura in vrinis deponẽdis pigra sit, ipsã excitabunt

Bryoniæ cauliculi.

Idem li. De catharticis. Euacuat & purgat vesicam brionia.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Brioniæ lachryma, quæ est sicut gumma, bibitur cũ vino, & frangit lapidem.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Brionia germina habet, quę recẽs producta familiarem cibum exhibent verno tanquam edulium, stomacho commodum propter vim adstringẽdi, & vrinam cient.

Idem tetrab. 3. sermo. 3. vrinam autem multam ducit radicis brioniæ decoctum.

Idem in eodem. Deducunt ad Renes, ea quæ calculos cõfringunt, vt radix brioniæ.

Paulus AEgineta li. 7.

Brioniæ Ramuli, veluti sto-

macho accommodati, mãducantur, & lotium proliciunt, radix verò vim extergendi habet,&ſubtilium eſt partium,ac temperatè calida.

Butyrum.

Dioſcor.lib.3.cap.64.

Butyrum miſcetur vtiliter, veſicæ & colli vulneribus addi ſolet,replet,idẽ purgat, & carnem creat.

Gal. li. 10.*de ſimplic.med.fac.*

Butyrus aut butyrum,vt cũque nominare voles, facultatis eſt concoquentis, paulum etiam habens digerendi potentiæ.

Auic.lib.3.fen.18.tract.1.cap.5.

Decoquuntur folia maluæ campeſtris,& ponuntur in decoctione eius butyrũ & mel, de quo ſumatur res plurima, lubricat lapidem, & prouocat

vrinam, leniter & vias, & extrahit eum cum facilitate.

Aëtius tetra.1.ser.2.

Butyrum vim concoctoriā habet, modicaque discussoria participans, has vires tamen in mediis, inter mollitiem & duritiem corporibus exercet. Nam vbi fuerint inflammata, concoquit & facile discutit.

Idem tetra.3.ser.3. Cæterum leniendæ & laxandæ inflammationes, idipsum poterit facere butyrum.

Paulus Ægineta lib. 7.

Butyrum est facultis maturatiuæ, & mediocriter distrahētis est, in tenellis corporibus.

De littera C.

Calamenthum seu Nepeta.

Diosc.li. 3.ca.39.

Calamenthi decoctum, vrinā pellit.

Gal. li. de Oculis.

Medicina attenuans & incidens, nimietate caloris, lapidē frangit, vt radix Calamenthi.

Idē li. 4 de sanitate tuenda. Omniū quæ mihi cognita sūt, optimum medicamentum est Dyacalamynthes. Nā & crassa lentáque attenuat & per habitū educit, vrinámque mouet.

Idem in codē. Dyacalamynthes in biliosis temperamentis, cauere oportet eius assiduum vsum.

Auicenna. li. 2. tract. 2.

Calamenthū seu Calamintha triplex est, primum folia ocimi habet, secundum pulegio simile, tertium mentastro. Calamintha est substantiæ similis, & montanum est fortius fluuiali, eius decoctio prouocat vrinam, & confert dolori

pungitiuo ventris, & cholericæ passioni.

Chamæmilla seu Anthemis.

Dioscorides li.3. ca. 137.

Camemilla nascitur asperis macrísque locis, & secus itinera, colligiturper ver, habēt vim excalfaciendi,&extenuādi,flores, radices & herba, bibentibúsque decocto earum, calculi educuntur, quinetiam eorum generum cunctorum, decocto vtiliter vesicæ vitio fouentur: Calculosis tamē vtilius & efficacius quod florem purpureū habet, vndique cæteris maius, idque propriè heranthemon vocant.

Gal.li.6. De simpl. medi c.facult.

Chamæmilla calfacit & desiccat,in primo ordine, est & tenuium partium, ac proinde, digerendi,laxandi,& rarefaciendi

endi vim obtinet.

Idem in eodem li.3.ca.19.eſt & chamamælum tenuitate quidem pr. roſæ perſimile, calore vero ad olei vires magis accedens & c.

Auicenna li.2.tract.12.

Chamæmilla ex ea eſt cuius flos eſt citinus, altera purpureus, alia verò albus, calida & ſicca in primo, eſt aperitiua, ſubtiliatiuę ſpiſſitudinis, mollificatiua, reſolutiua cum pauca attractione. Et eſt hæc proprietas inter alias medicinas, prouocat vrinam, & egredi facit lapidem, & propriè quæ ex ea eſt purpurei floris, & cum chamæmilla quidem vaporatur veſica propter dolores frigidos, eſt vtilis.

AEtius tetra.1.ſer.1.

Camedris ſeu trixago, ſiue quercus

terræ. Dioscor. li.3. ca. 104.

Camedris vrinæ anguſtiis bibitur vtiliter, decocta viridis, cum ſuo ſemine prægnãs.

Gal. li. 9. De ſimpl. medic. facult.

Camedris vincentem habet qualitatem amarã, eſt & quodammodo acris, vrinas prouocat, craſſitudinem humorũ incidit.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Camedris prouocat vrinã.

AEtius tetrab. 1. ſer. 1.

Camedris tertij ordinis calfacientium ac ſiccantium, vrinas & menſes mouet, & craſſos humores ſecat, & viſcerum obturationes purgat.

Paulus AEgineta li. 7.

Triſſago lotium trahit, viſcerum obſtructiones purgat.

Idem li. 3. Eadem ſcribit ſicut de camepithi.

Idem in eodē ca. de vrinariū partium abſceſſu. Nos in vetuſtiorib⁹ hoc ſumus vſi, & nullo exquiſitiore vnquā indiguim⁹.

℞ Camedryos & camepitheos añ. ʒ. xxiiij. Azari piperis albi añ. ʒ. vij. cinamomi ʒ. ſ. fiat pul. da duo cochlearia cū paſſo, aut ternis cyathis aquæ. Si mordax exulceratio fuerit, addes amyli ʒ. ij. & ſem. cucumeris xv. & voti compotes euaſimus.

Carduus, Scolymos, Cynara, gallice artichauld.

Dioſcorides li. 3. ca. 15.

Scolymi radix pota, copioſam grauéque olentem vrinā elicit.

Gal. lib. De med ſimpl. fac.

Scolymi radix, graueolentē vrinā pellit ſi quis in vino coctam bibat.

Idem Gal. in lib. De Renum affectus dignot. & curat. eadē scribit.

Idem in eodem.

Medicamenta quæ Renes purgant offerre conuenit, sicut quæ obstructiones aperiunt, queę vrinas crassissimas, viscosas, multas, fætidas, à venis, renibus, vrinæ meatibus, atque vesica, educunt, vt cardui radices decoctæ.

Idem in eodē tertio repetit.

Idem in libro de cura icteri, Suauissimè mouent vrinam, molles cardui.

Idem li. 8. De simplic. medic. fac. eadem narrat.

Auicenna. li. 2.

Carduus prouocatione sua, vrinam fætidam pellit, sua proprietate quam habet in se, & est temperata ad caliditatem

declinans.

Aetius tetra. 1. ser. 1.

Scolymi radix multam vrinam ducit, si cum vino quis decoctum bibat.

Paulus Aegineta li. 7.

Carduūs excalfacit & siccat in secundo ordine. Radix in vino elixa potáque, graueolētem vrinam copiose eiicit.

Idem in eodem, Cardui nigri radix in corpore sumpta, venenosa & lethalis creditur.

Capparis.

Dioscor. li. 2. ca. 161.

Capparis excrementa alui & vrinam cruenta trahit.

[illegible]. De oculis.

Capparis medicina attenuās & incidens, nimietate caloris, lapidem frangit maximè radix capparis.

Idem De Renum affectus

dignotione & curatione· Quę si inefficaces videantur, iis que lapidem frangunt vti poteris, qualis est capparis.

Idem Cappares ex aceto & oleo citra calorem extenuant.

Idem Gal. lib. 7. De medic. simplicium facultat. Capparis radicis, cortex vincentem habet qualitatem, quo liquet diuersis pugnantibúsque constet facultatibus, quippe abstergere, pergurare & incidere potest, amaritudinem excalfacere, incidere, digerere, acrimonia, porro contrahere, densare, confringere acerbitate. Itaque lienes induratos si quid aliud hoc medicamentum iuuare valet cum aceto vel oxymelite decocto, cum apertè crassos lentósque humores, hoc pacto sumptum euacuet, nec eos tantum per vrinas, sed

per ventrem, ſæpe etiam ſanguinolenros defert, vnde & lienes adiuti ſunt & coxarum dolores &c.

Idem li.14.methodi medendi, incidit tamen ex tali victu diutius exhibito, etiam in renibus calculi generatio: protinus cappari ex oxymelite, in principio cibationis, donec conſtiterit grauitas dabitur.

Idem li. De diſſolutione cōtinui. Et quando ſtomachus eſt mollis, debilis, in quo eſt phlegma adhęrens, conueniúntque, amouent phlegma, & mundificant ipſum, & corrugunt ſubſtantiam eius & confortant. vt capparis præparatus cum aceto ſolū, & in principio paſtus comeſtus.

Idem lib. De med. local. ca. De dolore auris. Cæterum

meatus ab obturatione liberant, etiam quæ in renibus lapides atterunt, è quorum numero, cortex radicis, capparis est.

AEtius tetra.1.ser.1.

Capparis radicis cortex, prędominantem habet amaram qualitatē, secundo loco acrē, & deinceps acerbam. Ex quo palam fit, ex diuersis & pugnantibus viribus, ipsum compositum esse, extergere & expurgare ac incidere potest, ob amaritudinem: calfacere & discutere ac attenuare, per acrimoniam: contra verò, ac constringere ac cogere, per acerbitatem. Propterea lienes induratos, si quod medicamētum aliud, curat, &c. prouocat tum apertè, tum viscosos ac crassos humores fructus cap-

paris cum aceto & oleo ſumptus, non per vrinas ſolùm, ſed per ventrem. Medic. eſt ad excitandũ appetentiã proſtratã extergendúmque, ad ſubducendam ventris pituitam, & expurgandum obturationes lienis ac Iecoris, vtendúmque tamen eſt eo cum commodo liquore aceti mulſi, aut aceti oleo permixti, præ omnibus aliis cibis.

Paulus Aegineta li. 1.
Vſus capparis cõmendatur in principio cenæ ex oxymelite vel oxeleo.

Ferrandus correptus inſigni iecoris duritie, & totius corporis pruritu, vna cum febre intermittente, & ingenti inquietudine, eſt vſus dictis capparibus iuxta doctrinam Aetij feliciſſimè, quia iecur ad men- *Nota.*

ſem reſeratum eſt, cum copioſo vrinæ fluore, vna cum alui fluxu benigno.

Gal. li. De compoſit. medic. localiũ Ca. de dolore auris.

Cæterùm meatus ab obturatione liberant, etiam quæ in renibus lapides atterũt, è quorum numero eſt, cortex radicis capparis.

Cicer.

Hippocr. li. 1. de internis affect.

Huic cum ſe habuerit, & calculo in renibus ſit diuexatus &c. Totum corpus purgato. Poſtero die duobus congiis ſucci ciceris albi ſubpurgato, quẽ ſale iniecto, bibẽd. dabis.

Idem lib. de dieta. Cicer album per aluum ſecedit, & per vrinam eiicitur, & alit quidem carnoſum in ipſo, poſt vrinam verò eiicitur dulce, per aluum autem ſecedit ſalſuginoſum.

Dioscorides li.2.ca.94.

Cicer vrinam cit, sed inflationes facit, & alterum Cicer arietinũ datur ad ciendas vrinas, renes tamẽ & exulceratã vesicã lædunt. Fuschius, nigra vocat arietina, quia caput arietis figura referunt, efficacius cæteris prouocãt, cuius decoctum calculos frãgit, sunt enim calidi & modice sicci.

Gal. De cura lapidis.

Decoctio ciceris est bona, & in decoctione misceatur acetum, quod destruit eius caliditatem, & roboret eius incisionẽ, & ponatur in omnib⁹.

Idem li. 1. De alimentorum facultatibus. Inest ciceribus facultas abstergendi, adeo vt quidem ex ipsis constãtes calculos, in Renibus manifestè comminuant.

Idem li. 4. De ſimplic. medic. facultat. Cicera quanto fuerint albidiora, tanto & minus ſunt calida, quæ verò ſunt fulua, ſubflaua & calidiora.

Philonius li. 5. ca 25. Antonius gaynerius Siluius in ſua praxi. Ioannes Mattheus à gradi in com. ad Almanſorem. Petrus bayrus in ſua praxi.

Idem li. de Cura lapidis. Et acceptio aquę ciceris eſt bona & benedicta, & ſi in decoctione miſceatur acetum, eſt melior, & ponatur in aquam cibariorum aqua ciceris nigri.

Idem De bonitate aquæ. Quidam potus ac cibos quoſdam aduerſus remedia aquarum vitia inueniunt: ac alij quidem cicerum decoctum præbibunt, vel etiam cicera ipſa commanducant.

Idem De dinamidiis li. 1. vrina liuida quæ vix egeritur tumeſcunt verenda, & inde calculoſi fiunt, hæc vitia ſic emẽdantur, &c. Vel cicer album

cum vino madefactum bibe.

Auicenna li.2.tract.2.

Cicer aliud est album, alterum rubrum & aliud nigrum, & harum specierum, aliud siluestre aliud domesticum, siluestre est magis acutū & amarum, & vehementioris calefactionis. Decoctio nigri, frangit lapidem in Renibus & vesica cum oleo amygdalino & raphano & apio, & est malum vlceribus vesicæ.

AEtius tetra.1.ser.1.

Cicer legumen est vrinam ciens. Decoctum ipsius calculos in Renibus atterit, maximé nigri.

Idem tetra.3.ser.3. Cicerum lapides ipsos in renibus confringunt, & atterunt iuscula.

Paulus AEgineta li.3.ca.45.

Cæterùm in renibus quæ

calculos comminuant atterãt incidêntque vtendum medicamentis, cuiũs farinæ ſunt cicera nigra.

Idem li.1.ca.100. ín epiſtola ad Antigonem Regem. Lotia impellentibus opem ferre cõuenit, qualia ſunt cicerum maceratarum, aquam. Si cum vino potauerit idem conſequetur.

Idem li.1. Cicera cocta abſtergunt, lapides comminunt.

Cyperus, iuncus anguloſus odoratus.

Dioſcor. li. 1. cap. 4.

Cyperi radix, calfacit, aperit, vrinam cit, bibitur contra calculos.

Gal. li. 7. De ſimpl. med. facultat.

Cyperi radices maximè vſui ſunt, excalfacientes pariter exiccantes, abſque mordacitate. Quin & incidendi vim il-

li inesse testificandum, qua & calculos vexatis congruunt, & vrinam & menses prouocant.

Idem, De composit. medica. secundum locos. Cyperus mistas facultates habet.

Idem li. 3. De medicinis facilè parabilibus. Cyperi assiatici triti cochlearium vnum ex vino meraco, aut ex melle exhibeto, periculum de ipso factũ &c. Est ad vrinæ difficultates, & stillicidio.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Cyperum extrahit lapidem, & frangit ipsum, & confert distillationi vrinæ, & debilitati vesicæ valdè, & frigori eius vehementer, & similiter operatur in renibus.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Cyperus iuncus quadratus,

radices illius in vsum veniunt calfacientes ac siccantes, citra mordacitatem: habent & vim quandam sectoriam, qua & calculosis prosunt, & vrinas & menses cient.

Paulus Aegineta li. 7.

Iuncus angulosus calidus pariter & siccus, temperamento absque erosione, inest prę tereà cypero siccãdi quædam facultas qua lapillos atterit, & lotia prolicit.

Cyminum silvestre.

Dioscorides li. 3. ca 63.

Cymini silvestris semen potum, stillicidia, calculos, & sanguinis grumos concretos, cũ vrina reddentibus succurrit: Superbibend. tamen his est, elixum apij semen.

Gal. lib. 7. de simplic. medic. facult.

Cymino sem. vtimur, est fa-

cultatis excalfacientis, tũ vrinam mouentis, & flatum excutientis.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Cyminum maximè siluestre frangit lapidem, & confert distillationi vrinæ, & mictui sanguinis.

Paulus Ægineta li. 7.

Cyminum excalfacit secundum tertium ordinem, quadamtenus à temperamentis excessum, lotium prouocat, & flatum discutit. Ætius tetra. 1. ser. 1. eadem narrat.

Cotyledon seu acetabulum veneris.

Dioscorides li. 4. ca. 84.

Cotyledona frangunt calculos, etiam & vrinam cient folia cum radice sumpta.

Gal. li. 7. De simplic. medic. facult.

Cotyledon est facultatis mistæ, nempe humidæ & subfri-

gidæ,& cuiuſdam obſcurè adſtringentis, & cum ea leuiter amaræ. Putantur folia cum radice manducata, calculos cõfringere,& vrinam mouere.

Aetius tetra. 1. *ser.* 1.

Cotyledon miſtam vim habet humidam & frigidam, & quandam obſcurè ſubaſtringentem & modicè amaram, vnde frigefacit, & repellit, & extergit, & excutit, creduntur folia cum radice comeſta, lapides atterere,& vrinam ciere.

Paulus Aegineta li. 7.

Cotyledon eſt miſtæ facultatis, refrigerantis, repercutiẽtis, abſtergentis, & diſtrahẽtis, folia cum radice comeſta, lapides terere, & vrinam ciere, creduntur.

Cucumis ſatiuus.

Hyppocrates li. 2. *De dieta.*

Cumeris ſemen per vrinas abiit quam per ſeceſſum, explet autem & craſſefacit, caro ſecedit per aluum.

Idem in eodem li. Cucumeres crudi frigidi ſunt, & ægre concoctiles: maturi autem & pepones minguntur, & per aluum ſecedunt.

Idem li. De internis affectionibus. Cucumis, pepo, & vrinam cit aluo ſecedit, ac leuis, alter verò non pepo, frigiditatem exhibet, & ſitim ſedat, alimentum verò à neutro horum contingit, niſi tenuè quoddã, ſed neque malum, neque memorabile, ipſum autem per ſe ipſum attenuat, magis quam reficit, nam per vrinam, & per ſeceſſum plus iuſto expurgatur, vrinam cientia in ventre, & cito calefiunt, & calefacta

marcescunt ac liquescunt, & ob citum secessum faciunt.

Dioscorides li.2. cap.124.

Cucumis satiuus bonam aluum facit, stomacho accommodatus est, refrigeratur, non corrũpitur in stomacho, licet ægrè concoquatur, vesicæ vtilis, habet semen ciendæ vrinæ mediocrem vim. Contra vesicæ exulcerationes, cum lacte, passove, idem vtiliter bibitur.

Gal.lib.6. de aliment. facult.

Cucumeres quidem vrinam cient, & ipso quodammodo pepones, sed minus quam illi, quod ipsorum substantia est humida, ideoque non facilè vt illi in ventriculo corrumpuntur. Ergo cucumeres, qui belle concoquunt, cum eo ipso fisi, affatim sese impleuerint,

iis tãdem longo temporis tractu accidat, vt ſuccus frigidus, ac mediocriter craſſus, in venis coaceruatur, qui in coctione, quæ fit in venis, haud facilè mutationem in probũ ſanguinem recipiat, eam igitur cauſam, omnibus praui eduliis cenſeo abſtinendum, etiã ſi ea quibuſdam coctu ſunt facilia. Nobis enim nõ aduertentibus, prauus ſuccus qui ex ipſis, poſt longum tempus colligitur, qui poſtea exiguam ad putrefactionem occaſionem nactus, febres malignas accẽdit.

Idem de bonitate ſuccorum & vitio, ca. 8. inter fructus cẽſemus cucumeres quoque & pepones & melopepones, quorum nullus ſuccus bonus inſit, eo quod aluum ſtatim ſu-

beant, corrumpuntur ibi, humorémque ex corruptella hac, faciant, qui non longe, à mortiferis venenis absit.

Idem in eodem li. ca. 13. Sẽper enim ab iis abstinendum, qui mali succi sunt, nisi si quãdo tamen necesse est ęstatis tẽpore, laborantibus, corporis totius squalorem, calorémque curare &c. Quo tẽpore planè commodè sumi prius poma possunt, quin & cucumeris, & peponis, & melopeponis, paululum assumi potest.

Idem li. 8. de simpl. medic. facult. Cucumis esculentus, peponi quidem hoc est maturus, tenuioris substãtiæ est, qui immaturus, crassioris. Sed incidendi & abstergẽdi facultas eis inest, quare & vrinã mouẽt, & corpus splendidũ reddunt,

ac magis quoque si quis semine arefacto, cõtuso, atque cribrato, vice pulueris, absterſorij vtatur.

Auicenna li.2. tract.2.

Semẽ est melius & subtilius, sedat caliditatem & choleram, sed eius chinus est prauus pręparatus ad putrefactionem, & excitans putrefactionẽ, & febres malas, in ipso sunt, prouocatio & lenificatio, & confert doloribus testiculorum, & est conueniens vesicæ.

Aetius tetra.1.ser.1.

Sicya seu cucumeres satiui, vrinam cient, velut, etiam pepones: sed minusquam illi &c. Neque ita corrumpuntur in ventre, velut pepones. Quidã concoquunt familiaritate naturę ad ipsos, & vbi in hoc cõfisi secure eos ingesserũt, Igno-

rãt, quod tẽporis progressu, biliosũ & moderatè crassũ succũ ex ipsorum esu, in venis coaceruarunt, qui sanè succus putrescere inceperit, febres malignas inducit. Quapropter ab omnibus mali succi eduliis abstinere consultum esset, etiã si aliqui facilè ipsa cõcoquant.

Paulus Aegineta li.1.

Cucumis minore frigiditate pepone prædita est, sed maiore ad promouendum lotiũ potestate, difficillis coctu, & si coaceruatur, vitiosum tamen succum corpori præbet, vno verbo omnes frúctus quos profert autumnus, frigorificæ & humentis naturæ imbecillis alimenti, prauíque succi sunt.

Idem li.7. Cucumis qui edẽdo est, refrigerat & humectat

in

in ſecundo, eis enim abſtergẽdi, & incidendi facultas ineſt, quocirca vrinas cit, & corpori venuſtatem, & nitorem conciliat.

Ferrandus data opera facultates cucumerum prolixius quam materia propoſita deſideret ſcripſit, quia quamplurimi homines, ęſtate & autumno vtuntur, ignorantes malitiã illorum, ob id ſibi imperent & quantum poterunt, abſtineãt.

Cubebe, Carpeſium, Cardamomum, Dioſcorides li.1. ca.5.

Calfacit cum vino potum, renum cum malo aliquo doloribus quos nephritin, Græci dicunt. Calculos prætereà diſiicit cum lauri radicis cortice potum drachmæ pondere.

Galenus lib. 7. De ſimpl. medic. facultatibus.

Carpesium simile est vocato, phu, hoc est valerianæ, viscerum obstruct. deterget, vrinam mouet, renésque calculis grauatos expurgat.

Idem li. 3. De composit. medicamentorum secundum locos, quintus sanè cum cinamomi inopia esset, carpesium pro ipso iniicit duplo pondere, velut aliqui eius loco cassiã.

Idem li. 2. in eodem Præstat autem & carpesium pro asaro coniicere.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Carpesius verus, est similis rubeæ, veruntamen est subtilior, in ipsa est cum caliditate, virtus infrigidatiua, est verè calida & sicca, deueniens ad secundum &c. Mundificat vrinę vias, & extrahit lapidem renum & vesicæ.

AEtius tetra.1.ser. 1.

Carpesium simile est ei quod phu appellatur, & gustu & viribus, verum amplius tenuium partium existit, quapropter & magis quam illud absterget. Viscerum obturationes & vrinas mouet, & renes expurgat calculosos.

Paulus AEgineta li.7.

Carpesium tenuitate partiũ, odoratũ est, eámque ob caussam viscerũ obturationes aperit, lotia promouet, renes purgatione à lapillis vindicat.

Damasonium, alisma, fistula pastoris, plantago aquatica, officinis herba siluana, vt Fuschio placet.

Gal. li.8. De simpl. medic. facult.

Damasonium nos certè experti sumus, quod constitutos in renib⁹ calculos, aqua, in qua decocta fuerit, pota cõuenit:

ex quo liquet quod absterſoriã quandam facultatem obtinet.

Idem li. De renum affectus. Nam calida vrinam prouocãtia indurant lapidem, quæ verò habent tepidam virtutem, cuiuſmodi eſt Damaſonium. Ter in eodem libello repetit.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Calida eſt & ſicca, forſitan in principio ſecundi expertus eſt Gal. quod ſuccus eius, frangit lapidem in renibus.

AEtius tetrabi. 1. ſer. 1.

Damaſonij radicem experti ſumus coctam in aqua, & aqua pota, calculos in renibus conſiſtentes & coactos confringere.

Paulus AEgineta li. 7.

Damaſonium abſtergentis eſt potentiæ, ac proinde calculos confringit, ventris tor-

mina ſanat, & lotia trahit.

Daucus.

Dioſcor. lib. 3. cap. 7.

Daucorum omnium ſemen, menſes, fætus, & vrinas trahit.

Gal. li. 10. De compoſitione medic. ſecundum locos.

Semen dauci in duabus pro calculis excludendis compoſitionibus addit. Idem lib. 9. ca. 4.

Idem Gal. lib. 6. De medic. ſimpl. facult. Semen dauci vrinã, & excalfaciẽdi vehemẽter facultatem habet, adeo vt inter prima efficax ſit vrinæ mouendæ medicamen.

Idem De arte curatiua ad Glauconem li. 1. ca. 14. Vrinam ciendi vim habet daucus.

Auic. li. 2. tract. 2.

Daucus prouocat vrinam.

AEtius tetrabibli. 3. ſer. 3.

Multis enim ad lapidis eiectionem per vrinam hæc sola suffecerunt, vt decoctum dauci.

Paulus Aegineta li. ca. 66.

Sunt qui pastinacam siluestrem daucũ nuncupant, quod multo vehementiore vi lotium promouet.

Eryngium, seu centum capita.

Fuschius in Dioscoridem ca. De eryngio li. 3. ca. 33.

Hodierni pharmacopolæ saccharo pro instimulanda venere radices eryngij parant.

Ferrandus decocto radicis illius pro irritanda vrina est vsus, & felicissimè.

Diosc. in ca. de Eryngio.

Eryngium vrinam trahit.

Gal. li. 6. de compositione med. secundum locos. ca. 4.

Ad ſtomachi affectus, ex oleribus cruna conueniunt Eringij radices & ſparagi.

Idem li. 8. Ca. 8. Confectiones hepaticæ, ab Æſclepiade compoſitæ circa finem. Deinde verò mel & eryngium velut vrinam cientia his addita ſunt, quæ exterſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Aetius tetra. 3. ca. 149.

Renes purgantia inciſoria vi prædita, Eryngij decoctum radicis auxiliatur potum, poſt remiſſum inflammationum vigorē, diſſoluit enim tumores qui fieri parant, & lapides generari prohibent.

Idem ca. 150. Veſicam purgantia, vrinas à veſica ducit eryngij radix. hęc non ſinit lapidis generationem in veſica fieri, & craſſities ac fæculentas

ſubſidentias inſupérque ſcabioſas & affectiones vlceroſas ſanare ſolet.

Idem tetra.3.ca.6. Dieta ne lapides renaſcantur per plures autem dies, radicis eryngij decoctum bibant.

Idem in eodem, eadem ſcribit ca. 2. De oppilatione hepatis.

Idem tetra.1.ſer.1. Eryngium caliditate aut parum quid à temperatis, aut omnino nihil abſcedit, ſiccitatis autem tenuium partium non modicè particeps eſt, radix eius feruefacta, & ipſa aqua in potu ſumpta, colicos ſanat. Cum aqua mulſa feruefacta, calculoſos, vrinæ ſtillicidium, eiuſque emittendæ difficultatem, nephriticos curat. Bibendum eſt autem hoc decoctum, per dies

ſexdecim ieiuniis. Item addormituris, affirmauit quiſpiã ſe aſſiduo eiusvſu, calculos per lotium eiicere deſiiſſe, quum antea frequentiſſimè, eo vitio diuexaretur.

Ferrandus, & cholericis paſſulas corinthij, & ſi non ſint, damaſcenas exacinatas, in decocto addit. Item & ſplenicis cetrach ſe paruam ſcolopendrã, vt vtrique & ſpleni & calculo ſatisfaciat.

Idem Ferrandus ſuis conſuliit, cum in calculis excludendis, tum in iecoris obſtructionibus liberandis, & hydropicis, decocto radicis vti, quia ſine manifeſto calore operatur.

Dominus Fergonius, vir ſua doctrina illuſtratus, & a-ſecretis illuſtriſſimi & generoſiſſimi

domini Montis penserij &c.

Calculo affectus, inter omnia auxilia, longo & assiduo potu decocto radicis eryngij, & vnius mensis assiduè est vsus, cũ in eduliis elixandis tum in potu, & loco simplicis aquæ vtebatur, & à tali solóque remedio, est à calculis omnino liberatus & perfectè integréque sanatus.

Idẽ Ferrandus cuidam hydropico, cõsuluit non alio potu vti, & liberatus est intra mẽsem.

Idem, honesta matrona de la Cheurie, certo asserit quam plurimos hydropicos, & cachexicos, hoc solo remedio sanasse.

Idem Ferrandus à serpigine & icteritia diuexatus, est vsus cum felici successu.

Idem Ferrandus, Tempore veris consulit sparagorum eryngij vti pro bellario, additis oleo & aceto, sunt que boni & suauis gustus, stomacho admodum vtilis & gratus.

Fœniculus seu Marathrum.

Dioscorides li.3. cap.75.

Comę Fœniculi decoctum, vrinam ciere potest, renum cũ vrinæ malo aliquo, doloribus & vesicæ vitiis vtiliter bibitur.

Idem ca.76. Fœniculus silnestris, seu hippomarathrum, radix contra vrinæ stillicidia vtiliter bibitur. Pota radix & semen, vesicæ calculos frangunt.

Gal.li.7. De simplic. medic. facult.

Fœniculum tam valẽter excalfacit, vt ex tertio excalfacientium cẽseri promoreatur.

Desiccat verò non æquè, sed quispiam ipsum in hoc primi esse ordinis posuerit. Vrinas cit. Porrò est & alterum agreste, quod præ magnitudine hippomarathrum nuncupant, potéstque & calculos frangere.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Siluestre Fœniculum, propriè frangit lapidem, & in terreno, & in fluuiali, est iuuamẽtum ad renes & ad vesicam. Et confert propriè quod est siluestre, distillationi vrinæ.

Paulus Aegineta li. 7.

Fœniculum tam potenter excalfacit, vt in tertiâ excalfacientium classe collocetur. In siccando verò, primum ordinem promoretur. cit vrinas.

Idem lib. 1. cap. 100. in epistola ad Antigonum Regem.

Cum hæc apparuerint præsagia, odoratis lotia impellentibus, opem ferre conuenit Sine periculo sunt, feniculi apiíque radices in vino albo macerandæ.

Fel.

Dioscorides lib. 3. Cap. 73.

Pro Calculo nihil. Verum, Marcellus Virgilius & Fuschius in enarratione dicti capitis dicunt, in felle taurino potissimũ & bubulo, quod Lapillus quidem reperitur, quem Galenus & Dioscorides præterierunt, magni tamen iuuamenti, vt apud nonnullos legerunt authores, nam in puluerem redactus, & vino exhibitus, vesicæ calculos frangit.

Genista, Spartum.

Dioscorides li. 4. Ca. 148.

Genistæ bibuntur flores se-

ménque in mulſa aqua pōdere obolorum quinque, purgãtia per ſuperna veratri modo ſine periculo. Solum ſemē idē per inferna purgat.

Galenus, Aetius, Paulus Æginetа, cōcedunt ad vſum prędictum.

Petrus Bayrus in ſua praxi lib. 14. cap. 2.

De his quæ præſeruant, à lapide renum & veſicæ, eſt geniſta: quia ſemē geniſtæ mundificat renes ab omnibus ſuperfluitatibus, & non permittit materias in eis figi, neque in lapidem cōuerti. doſis eſt ℥ ij. vel iij. cum aqua mellis roſacei, vel melle roſato. Idem in eodem li. cap. 3. eadem ſcribit.

Ferrandus in ſua praxi, & calculi curatione, vtitur tum flore tum ſemine. Flore ſic.

℞ Florũ alborũ altheę ℳ I. florũ genistę ℳ ß sẽ. anisi ʒ. I. iuscu li cicerũ rub. qrt. ij. butyri salis inexperti & mel. ros. añ. ʒ. ß. misce, fiat decoctio ad medietatis consumptionem. colla. Capiat (purgatione præcedente) horis tribus ante pastum, repetendo spatio trium dierum bis in mense, in prima & tertia lunæ quadris seu opposit. Sẽ. sic.

℞ Seminis genistæ hispanice non cariose ℥. I. sem bardanæ ʒ. ß. amygd. amarorum à corticibus repurgat. & pellibus absterforum minutímque incisorum ℥. I. ß. pul. sacchari in aqua bethonicæ cocti qrt. I. ß. fiat pul. capiat singulis aliis matut. ex cochleari ʒ. ij. & bibat desuper mod. vini albi ex cochleari duntaxat.

Generosus dominus Trouillaud (OEconomus illustrissimi domini de Chasteauroux) nephriticus, sæpeque à calculo cum summo cruciatu diuexatus, talibus remediis est omnino liberatus infra duos mẽses, & quibus consuluit felicissimè successit.

Gramen, Agrostis, gallicè dent de chien.

Dioscorides li.4.ca.38.

Gramen prodest vrinæ angustiis, & lapidosa vesicæ excrementa frangit.

Gal. li. 6. de simplic. med. fac.

Gramen, constat radicem esse, tum frigidã, tum siccam, porrò mordacitas & tenuitas, quæ radici inest, exigua est quidem. Sed interdum tamen lapides frangere assolet, si quis eam decoctam ebibat.

Idem libro De Carthaticis.
Graminis decoctio purgat renes.

Auicenna.li.2.tract.2.

Graminis decoctio extrahit lapidem.

AEtius tetrabibli. 1.ser. 1.

Gramen seu agrostis, radix moderatè est frigida & sicca, mordacitas, & partium tenuiū in radice modica inest, vt aliquando calculos conterere cognita sit, decoctum eius bibentes.

Paulus AEgineta lib.7.

Graminis decoctum calculos atterit. Verùm de gramine quod in monte parnasso nascitur, scribit.

Gummi pruni vel Cerasiorum.

Diosc.li.1.ca.145.

Frangendis vesicæ calculis, bibitur cum vino.

Gal. lib.7. de medic.simplic.facult.

Gummi arboris pruni, sunt qui dicunt cum vino potum lapides confringere.

Auicenna lib.2. ca. de prunis.

Et gummi eorum frangit lapidem vesicæ.

AEtius tetra. 1.ser. 1.

Gummi omnis pruni cum vino potum lapides frangere quidem produnt.

AEgineta li.7.

Gummi pruni incidendi, & extenuandi potentia constat, quod cum vino potum nonnulli calculos cõfringere perhibent.

Hirci sanguis.

Gal.lib.de Carthaticis.

Renum & vesicæ cænotica, lapides frãgit sanguis hircorũ. Idem libro de renum dignotione & c. Proinde si te ob la-

tentem aliquam & propriam causam &c. oportebit propter vrgentem vehementiæ necessitatem, ad ea quæ veteres, obseruatione tradiderunt, & quæ à tota substantia operãtur descendere, ea dico, quæ experimento, & exercitatione irrationali sunt reperta, quod genus sunt sanguis hircinus.

AEtius tetra.1.ser.1.

Hircinum sanguinem quoque siccatum, & aliis ad hanc rem commodis ammixtum calculosis exhibẽt. Itaque decebit rure degenti, & aliis carenti auxiliis etiãhunc in vsum vertere: nam experientia periculis vacat.

Idem tetra.3.ser.3.ca.12. Sãguis hircinus, tum ad nephriticos, tum ad calculosos, præsens remedium. Nam & præ-

existentes soluit, atque ita per lotiũ excerni facit, vt amplius alij non gignantur, prætereà dolores sedat, &c. Vide ibi quomodo præparatur & pharmacum hoc, theu cheir. j. manus Dei, huius inquit, & nos philagrius, in breui tempore non aspernandum periculum fecimus. Ego inquit hoc pharmacum, cum troglotyde passerculo permixtum, cuidam nihil lotij penitus eiicięti, post magnos dolores exhibui. Et permagnum lapidem attritum ab eo expulsi.

Hypericum, mille perforata.

Hyppocr. li.3. Epid. ca.61.

Hyperico natura & vis, est vrinam ciere.

Gal. li.8. de simpl. med. facult.

Hypericum calfacit & desiccat, essentia tenui, adeò vt

&vrinas prouocet. Sed ad hęc totus ſumendus eſt fructus, nõ tantum ſemen.

Idem Gal. hypericum vires habet acriter ſtringentes. Potatum vrinam prouocat.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Hypericum calidum in ſecundo, & ſiccum in fine eius prouocat vrinam.

AEtius tetra. 1. ſer. 1.

Hypericum calfacit & ſiccat, ſubſtantium partium habens, vt & vrinas prouocet, ad hæc, non ſolum ſemen, ſed etiam folium conducit.

Idem tetra. 3. ſer. 3. Multis enim ad lapidis deiectionem per vrinam hæc ſola ſuffecerunt, hyperici decoctum in potu datum.

Halicacabus, Solanum veſicarium alkekengi vulgo, gallicè ba-

guenaudes, hæc Fuſchius.

Dioſcor. li. 4. ca. 66.

Halicacabon poteſt fructus eius ciendæ vrinæ aptus miniſtrari.

Gal. lib. 8. de ſimplic. medic. facult.

Trychnon ſeu ſolanum, halicacabum dictum, in foliorũ facultate hortenſi, ſolano ſimile eſt, fructum habens ciendæ vrinæ aptum, proinde pluribus facultatibus compoſitis, quæ ad iecur & veſicam & renes accommodantur.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Alkekengi. j. ſolano halicacabo, natura frigida eſt & ſicca ad ſecundum perueniens. Confert vlceribus viarũ vrinę.

Idem in eodem, Solanum hortẽſe, frigidum eſt in primo, ſiccum in ſecundo, & ſtupefactiuum & frigidum in ter-

tio,& sunt quinque species,semẽ stupefactiuũ,prouocatiuũ, vrinæ mundificatiuum renum & vesicæ, & est species solatri præter albrebrangi, & præter ortulanum, & præter stupefactiuum prædictum, cum comeduntur ex eo aureos quatuor,interficiunt.

AEtius tetra. 1.*ser.* 1.

Solanum hortense frigidum est in primo, quod verò halicacabi appellatur,in foliorum facultate, simile est hortensi, verũ fructus eius vrinam ciet.

Eadẽ Paulus Ægineta scribit.

Laurus.

*Dioscorides li.*1.*ca* 97.

Decocto lauri vesicæ vitia vtiliter insidentibus fouentur. Frangit calculos lauri radicis cortex, trium obolorum pondere, potus.

Gal. lib. 6. De medic. simpli. facultatibus.

Lauri radicis cortex, calculos confringit, & Iecori prodest.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Decoctio foliorum lauri, confert ægritudinibus vesicæ, adeo quod sedendo in ea, dolores mitigat. Et quando de cortice radicis eius bibitur, frãgit lapidem, & grana eius etiã frangunt lapidem.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Daphne cortex radicis, lapides atterit, bibitur in vino odorato, pondere obolorum trium.

Idẽ tetra. 3. ser. 3. Cæterùm lapides ipsos in renibus confringũt & atterunt, radicis lauri cortex.

Paulus AEgineta li. 3. Ca. 45.

Cæterùm

Cæterùm in renibus quæ calculos comminuant, atterant, incidántque vtendum medicamentis est, nôn tamen calorificis, cuius farinę sunt radicis lauri cortex.

Idem li.7. Cortex radicis lapillos comminuit, si potetur in vino fragranti, triobolari pondere.

Hippocr.li.3.de morbis vulgaribus.

Clonigus in abderis erat quidam nephriticus, huic quidem dabatur lac caprinum, & aquæ quinta pars, ita vt ex ambobus essent heminæ tres. Bibit autem lac donec vrinæ restitutæ sunt.

Idem li. De ratione Victus in morbis acutis. Verùm si ad hoc non aperiatur, lacte asinæ cocto purgabis. Gal. in commento dicti textus, medic- *Cholerā purgātibus non*

vitãdum quod medici hodierni non obseruãt.

menta bilem purgantia timet, quod & acria & calida prorsus existent, ob id ad lac asinæ diuertit, vtpote quod nullam, vt non aliud vllum, habeat, acrimoniam, sed pre omnibus vnum humiditate exuperet, ob id solum ventrem subeat. Præcoquit autem ipsum ob flatus, sed sanè solo sero vti poteris.

Gal. li. 6. De sanitate tuenda cap. 11.

Lac calculo affectis prohibendum, asinino dẽpto, quod cæteris est tenuius.

Idem de succorum bonitate & vitio, ac plurimus quidem apud nos est caprini lactis vsus sicuti bubuli apud alias nationes, quin & frequenter ouillo vtimur, crassum hoc est, asinarum lacte ex aduerso hoc nomine pingue bubulum, in me-

dio omnium Caprinum &c.

Idem li.3.ca.9. De alimentorum facultatibus, pinguissimũ itaque vt diximus lac bubulum, ouillum verò & caprillum, habent quidem & ipsius pinguedinis quidpiam, sed multo minus, asininum, huius ſucci habet minimũ, quocirca in ventriculo cuiuſquam rarò coagulatur, si ſtatim vt è manus excidit, calidum epotum fuerit, quod ſi ſal & mel adiiciantur, fieri non poteſt, vt ipſum in ventriculo contreſcat, ac coaguletur, lac igitur quod ſeri habet plurimum, etiam ſi ſemper eo vtare, nihil penitus affert periculi. Quod verò huiuſmodi habet humiditatem exiguam, caſeoſam autem multam, omnibus qui ipſo vtuntur multũ, eſt periculoſum. Nã eos

quidẽ renes offẽdet, qui calculis gignendis sunt appositi. Iecur item obstruet, his qui hoc affectu facile præhẽdi possunt.

Idem li. 10. methodi medendi. Ego verò, ac quod lactis genus vsui desit, ex vaccis crassum, ex asinis tenue.

Idem lib. 7. methodi medẽdi. Lac asininum reliquis omnibus est vtilius ad propositũ affectum, quippe quum tenuissimum sit & minimè coaguletur, & quoquo versus, ocyssimè in corpus digeritur.

Idem li. 10. methodi medẽdi. Lac asininum est dandum, sed diligenter obseruato, ne in ventriculo cogatur, quod nobis inueniendum est paulatim, ad eius vsum accedentibus.

Idem li. De ratione victus in morbis acutis li. 4. cap. 4. Ne-

que admirationi sit lactis copia, cum antiquis omnibus sit assuetum. Quod autem lac asinæ propter humiditatem exhibeãt, supra est dictum, atque amplius non coaguletur epotum, veluti crassa existentia.

Idem in eodem. Verùm dolor si non cessauerit lac asinæ bibendum dabis, vt purgetur. Gal. commen. 4. dictæ sententiæ. Si feceris quod dictum est, & dolor non soluatur, contristantis causæ, maiorẽ esse acrimoniam existimandum, atque ob id corpus purgare oportet, lacte asinę præcipit, quod purgantia inter omnia medicamenta mitius tranquilliúsque existit, id quoque & lacte omni humidius est, & ventrem magis subducit. *Lac asinæ mitius purgat, cæteris aliis medic.*

Auic. lib. 1. fen. 3. doct. 4.

Lac nutrit & humectat, veruntamen quod ex eo meliùs est, est caprinum & asininum, & ex proprietatibus asinini est quod non fit caseus & descendit cito, & præcipuè si fuerit cũ eo sal & mel.

AEtius tetra.1.*ser*.1.*ca*.261.

Lac modicum seri habens, & multum de caseo, non satis tuti vsus est, si quis in eius vsu perseueret. Nam lædit renes, qui alias ad calculorum generationem aptitudinem habẽt, & iocinoris obturationes facit his qui pati eas alias solent.

Idem & in eodem lib.ca.92. vtilitates autem lactis etiam veteris, medici recensuerunt, vẽtris moderatam subductionem, succi bonitatẽ & alimoniã, & quod concoctum probè, carnem meliorem reddit,

& mordaces succos expurgat, vnde in vrinæ difficultate, & acri egestione alui, non solum bibere conducit, sed etiam infernè per clysterem infundere. Ad acres enim & mordaces fluxiones commodissimũ est, non solum abluens ipsas de partibus infestatis, atque hoc per absterssoriam humiditatem, quam in serosa sui parte complectitur, sed etiam crassitie ac pinguedine sua, corporibus oblitum ac inductum, nõ sinit in fluxum acrem, nudis ipsis allabi. Ad renum ac vesicæ eruptiones conuenientissimum est in potu &c.

Idem in eodem ca. 92. Omnis qui lac bibere volet, à reliquis cibis & potib⁹, abstineat, donec concoctum sit ac secesserit. Si enim antè eius coctio-

nem, alium cibum quis sumat, necessum est corrumpi ipsum lac, simúlque corrumpi & cibum qui ingestus est. Præstat autem manere recens multũ, & tunc plures labores detrahere, quiete ac sensim ambulare, & interim cessare, citra somni admissionem &c.

Idem ca. 94. Lac quod plurimum seri habet, periculo maximè vacat.

Idem tetra. 3. ser. 3. ca. 18. De suppuratis renibus. Lac itaque cum melle, post puris eruptionem eis præbendum, & primũ quidem asininum, aut equinũ ad vlcera repurganda enim conducit.

Paulus Ægineta li. 7.

Lac omnium temperatissimum est humanum, mox caprillum, deinde asininum pa-

riter & ouinum, poſtremò bubulum.

Idē li.1.ca.86.87.& 89. Eadē ſcribit, quæ & Ætius notauit prædictis ſcriptis.

Lithoſpermon gallicè larmes de Iob. Alij larmes de noſtre dame, Moniales legunt ſemina, & pro patribus noſtris, ſeu patenoſtre, ſecum portant, filo compoſita.

Dioſcor.li. 3. ca.150.

Lithoſpermon poteſt ſemē, in vino albo potū, veſicæ calculos frangere, & vrinam ciere.

Fuſchius in enarratione dicti ca. teſtaturis lapillis ſeu ſeminibus ʒ. pondere potis vino albo calculos frangi, compellíque conſtare, & ſtranguriam diſcutere, nec in alia herbarum fides eſt.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Lithoſpermon eſt frigidum in ſecundo, humidum in primo. Frangit lapidem renum & veſicæ, & eſt bonum ſolutioni ventris.

Paulus Aegineta li. 7.

Lithoſpermō ſeu milium ſolis (quod negat Fuſchius) Semen eſt lapideum, quod cum vino albi coloris potum renū & veſicæ lapides diſſipat, & lotium prolicit.

Vide in litera p. Phalaris ſeu milium ſolis.

Lotus arbor gallicè alisier.

Lotus herba, melilotus eſt.

Hyppocrates lib. De natura mulierum.

Loto in cataplaſmate eſt vſus, & non de arbore vt ſequentia docent.

Dioſcor. lib. 4. cap. 104.

Lotus siluestris, seu trifolium siluestre, galicè melilot, testimonio Fuschij in dicti capitis enarratione, bibitur etiam per se concisa, aut cum maluæ semine in vino passóve, contra vesicæ dolores vtiliter. Igitur Hyppocrates illo siluestri loto, seu melitoto est vsus.

Gal. li. 5. methodi medendi.

Ad tabias in colle sunt herbæ, quidem agrostis & lotus &c.

Idem lib. 3. De simplic. medicament. facul. Lotus domestica. quam quidem trifilium hoc est trifolium nominant, vt mediocriter vim abstergendi possidet, sic etiam exiccandi, in caliditatis frigiditatísque cõiugatione media quodammodo est & temperata.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Lotus trifolium moderatè extergendi vim habet, itémque ſiccandi, verum in coniugatione caliditatis & frigiditatis, temperatus eſt.

Idem in eodem, trifolium aſphation è bituminis odore appellant, eſtque calidæ & ſiccæ facultatis in tertio ordine veluti bitumen, & propterea, potum laterum dolores ex obturatione obortas ſedat, ac vrinam ciet.

Malua.

Dioſcorides li.2.ca.107.

Malua hortenſis quam ſilueſtris edendo eſt, ipſa verò inteſtinis & veſicæ vtilis. Semen prætereà eius, admiſto ſemine ſilueſtris loti, in vino potũ, dolores veſicæ lenit.

Gal. De compoſit. medic. ſecundum locos.

Ad vesicæ affectus & vlcerationes, Pastillum quo vsus est describit, in quo seminis maluæ siluestris ℥ iij. addit.

Idem li. De aliment. facultatibus cap. 42. Malua calorem habet quemdam moderatum tepidum. Cæterùm hoc olus facilè subducitur, non modo propter humiditatem, verumetiam propter lentorem, & potissimum quando quis cum oleo & garo, copiosè ipsam sumpserit. Nutrit autem ipsa mediocriter, nam si horũ triũ olerum succum compararis, betæ quidem est tenuium partium, tergendíque facultate est præditus, Maluæ autẽ crassus est ac lentus. Lactucæ inter vtrúmque est medius, verum obstructum hepar, beta magis quàm malua aperit.

Idẽ li. 8. methodi medendi, plurimũ vtile in se cõtinẽs maluam brassicã betam & lactucã.

Idem libro de Melancholia, ex Galeno, Ruffo & Possidonio. Post autem omnes alui subductiones, maluæ semen valde lenigatum, ex aquæ cyathis tribus, dandum est ʒ. duarum pondere, summopere ad rem facit, quamobrem eo frequenter vtendum est.

Auicenna lib. 2. tract. 2. Cap. de cubeze. i. malua siluestris, & malachia. i. malua domestica.

Malua domestica est mala stomacho, & in ipsa est apertio, oppilationũ hepatis, flos eius confert vlceribus renum & vesicę bibitum, & linitum cum oleo, & rami domesticæ conferunt, intestinis & vesicæ leniendo naturam, & doloribus

earum quando bibetur aqua eorum, & ex ea fit syrupus.

Aetius & Ægineta in ca. altheę, sunt de maluę viribus cõcordes. *Mel.*

Gal. lib. 3. ca. 39. De aliment. facul.

Mel plenè coctum vrinam mouet, minus eo quod cum aqua est elixum, ciet &c. Senibus autem ac in vniuersum frigidi temperamenti corporibus, mel esse accommodum: ætate autem florentibus & calidis, in bilem verti.

Idem De simplicium med. facult. mel vrinas cit, mel canno, seu in harundinibus, concretione sua sali simile, exulceratæ vesicæ & renibus prodest.

Idem li. 3. ca. 17. De compositione medic. secund. locos. Olerũ stomacho dicatorũ mixtura mellis humiditates per

vrinas educunt.

Idem in eodem lib. cap. 9. Deinde verò mel & eringium velut vrinã cientia addita sunt, quo extenso vísceris affectionis, per vrinas deductio fiat.

Auicenna lib.2.tract.2.

Mellis virtus est abstersiua, aperitiua, orificium venarum resolutiua humiditatum, & attrahit humiditates ex profundo corporis, & prohibet putrefactionem & corruptionẽ carnis, & mel cuius spuma nõ est eiecta inflat & soluit ventrem, & si auferatur spuma ipsius, minoratur illud, & decoctum cum aqua prouocat vrinam plurimum.

AEtius tetra. 1. *ser.* 1.

Mel diximus quod exterget, hæc ita extersoria vis, si ipsi adiuuatur, magis ad vrinam.

ciẽdam commodum reddes, itémque ad alimenti diſtributionem ac nutritionem accõmodatiùs, adimi autem poteſt aqua plurima admixta & coċto melle, donec ſpumare deſierit, ita vt aſſiduè ſpuma offeratur Senibus & frigidis temperaturis mel commodum eſt, verùm in ætate vigente conſtitutis ac calidis, in bilem trãſit ante coċtionem.

Phalaris ſeu milium ſolis.
*Dioſcorides li.3.ca.*151.

Phalaris ſemen habet milii magnitudine, candidum & oblongum, poteſt tuſæ herbæ ſuccus mox in vino aquáve potus, dolores veſicæ lenire. Quinetiam ſemen pondere cochlearis, cum aqua potum, ad eadem facit.

Fuſchius in enarratione di-

cti capitis de phalaride dicit, miliũ solis esse, galicè gremil.

Gal.lib.8. De simpl. medic. facult.

Phalaridis herbæ tum succus, tum folia, tum semen vtiliter potari creduntur, ad vesicæ dolores, seu in sese habeant tenuè quiddam & calidum &c. vide in litera L. Lithospermòn.

Paliurus, agrifolium.

Dioscorides lib. 1. Cap. 12.

Paliurus, vesicæ calculos frangit, potúmque eorum decoctum vrinam trahit. Vide Marcelli vergilij & Fuschij enarrationes in paliurum.

Ruellius li. 1. De natura stirpium ca.107. Aubepinum hoc est albam spinã galli nominant &c. Fructus vulgus senellas vocat, duro intus officulo, quo deturbandis calculis, & cien-

dæ vrinæ vtuntur.

Gal.li.8.De simpl. med.facultat.

Fructus paliuri tantam obtinent vim incidendi, vt calculos vesicæ comminuat, & pectoris pulmonísque excretionibus auxilietur.

AEtius tetrabibli.1.ser.1.

Paliuri fructus incisoriè facultatis est, vt vesicę calculos, & cõfringat & expurget, & reiectionibus ex pectore & pulmone auxilietur.

Raphanus.

Antonius mixaldus cen.8.apho.96.

Raphani in salis cumulos & salinas proiecti vel consepulti, in aquam salsuginẽ massam totam, deliquescere ac resolui cogunt, ex quo multi aduersus calculum, & tophos arenaceos in corpore concretos, aquam ex corticibus, vel ex

toto corpore raphanorum, expreſſam cum vino albo & puluere terebinthinæ, ex aduſtione, vel reſiccatione ad ſolem, ſalubriter & ſucceſſu admodum felici exhibent. Res probata & nullo auro æquiparanda.

Ferrãdus probauit in patrono de Mazieres, qui ſecundo potu, in balnei exitu, Lapillos vna cum ſanguine excluſit, & ſanatus eſt. Aromatarius Mathurinus de meyre, meo iuſſu & ſcriptis, miniſtrauit.

Raphanus.

Hippocr. li. I. *De deita.*

Raphanus ſeu radicula humectat, pituitam diffundens ſua acrimonia. Folia minus proſunt, præterquam ad articularem morbum, radix vitioſa eſt, innatans ac ęgrè conco-

ctilis.

Rumex.

Dioscorides lib. 2.ca.105.

Radices lapathi in vino decoctæ, calculos in vesicis frangunt.

AEtius tetra.1.ser.1.

Lapathum modicè discussoriam vim, & sane caliditatis particeps est, radix eius renum calculos cõfringit, & scabiem ac corporis asperitates ex aceto cocta, & affricta.

Ferrandus pro scabie est in multis expertus.

Ruta.

Dioscorides li.3.ca.49.

Ruta datur contra vrinæ incontinentiam, bibẽd. agrestis semen, finietúrque post septimum diem malum.

Gal.lib.2. de aliment. facult.

Traditum à plerísque medi-

cis eſt, hominem à pharmacis lethalibus, nihil magnopere læſum iri, ſi nuces & auellanas, cum Rutha ſumpſerit.

Idē li. 8. De ſimplic. medic. facultatibus. Moly, hoc quidā vocant peganon agrion, hoc eſt rutam ſilueſtrem, radices habet nigras, vis eius tenuium partium eſt, & calida tertio ordine, vnde craſſos & viſcoſos humores diſſecat ac digerit, & vrinam mouet.

Idem alibi in eodem libro eadem declarat.

AEtius tetrab. I. *ſer.* I.

Peganon ſeu ruta ſilueſtris, quarti ordinis eſt excalfacientium ac ſiccantium, ſatiua tertij ordinis, éſtque non ſolum acris, ſed & amara, vnde & vim ſecandi & diſcutiendi craſſos & viſcoſos humores habet, &

per vrinas euacuat. Siluestris rutæ vis ignea & vlceratoria maximè vesicæ, auxiliatur & difficultati vrinæ cocta ex oleo, indéque vesica fota neque est aliud medicamẽtum quod huic hac parte prætuleris.

Smyrnium, apium macedonicum.

Dioscorides li. 3. ca. 73.

Smyrnij radix pota, angustiis vrinæ medetur, renibus & vesicæ prodest, smyrnij semen.

Gal. li. 2. de aliment. facul.

Smyrniũ vrinas mouet valentius, quam apium, equapiũ & syon. Romæ maxima smyrnij copia venditur, & Romæ vulgò omnes homines olus id, non smyrnium, sed olus atrum nominant.

Idem de attenuante victus

ratione, Smyrnium viride, priusquam exiccetur manditur, exiccatum verò non amplius manditur, nec est cibus, sed medicamentum.

Idē li.5. de simpli.med.facul. Nempe cum plurimam mouere vrinā annitimur, non admodum dictis vtendum, sed quæ acriora sunt: eius generis est semen smyrnij.

Idem in eodem li.9. Smyrnium non multum à petroselini viribus abest. Semen cuius affatim vrinas prouocat, sic Smyrnium.

Auicenna li.2. tract.2. cap.56.

De apio. j. Smyrnio, sunt quatuor species. Smyrnium montanum prouocat vrinas, purgat renes & vesicam, frangit lapidem. Romanum bonū

est

est vesicæ &renibus. Aetius & Ægineta eadem scribunt.

Sisymbrium.

Dioscorides li.2.ca. 117.

Vires calfaciendi habet. Facit sisymbrij semen ad vesicæ stillicidia, & calculos in vino potum.

Scorpius.

Gal.li. De theriaca ad Pisonem.

Scorpius si assatus cum pane comedatur, calculos in vesica rumpit.

Ioannes Mathæus à gradi in nonum ad Almansorem Ca. De ægritudinum Renum & vesicæ.

Cinis de scorpionibus hoc modo fit. Scorpiones in ollam nouam positos, habētem opilatum super laterculum, in furno mittantur, in quo non sit nimius calor, neque vehemēs, & sint spatio sex horarum, &

fiat pul. quem vsui seruabis pro calculis excludendis.

Antonius Mizaldus in cent. 2. aphoris. 41.

Oleum de scorpionibus, calculos educit, glande illitum.

Ioannes Matthæus à gradi &c.

Oleum scorpionum sic fit. ℞ Aristologiæ, Gentianæ cyperi, cortic. Radicis capparis a. ñ. ʒ. i. Hęc omnia in vna libra olei amygdalorum amarorum posita ad solem per ebdomadam vnam dimittentur, & colentur, & pro vna libra pone scorpiones decem. Et totum in vase, cuius os opilatum fuerit, missum ad solem spatio sexdecim dierum, deinde colatum reponatur, & est mirabile, à balneo in virgam iaculetur.

Sion, seu lauer, vel Berula, gallicè berle, hæc Fuschius in Dioscoridem li.2.cap.120.

Dioscorides li.2.ca.116.

Sion sunt qui aquaticum anagallidem, qui aromaticum.j. odoratum iuncum, qui daren, & qui lauer appellent. Folia cruda pariter cocta, in cibo sumpta, frangunt & excernunt vesicæ calculos, & vrinas ducunt.

Gal.li.8. de facult. med.simpl.

Sion quantum gustu, quoquo modo odoratum est, tantum etiam excalfacientis facultatis particeps est. Sed & digerit & vrinam mouet, & calculos renum frangit.

Idem Gal.li.9. de composit. medic. secundum locos. Sion quod lauer latini dicunt coctum propina, etiam edendũ

exhibe, summè facit ad nephriticos.

AEtius tetra.1.ser.1.

Sion in quantum aromaticum saporem habet, in tantum siccantis & calfacientis facultatis particeps est, sed & digerit, & vrinā mouet, & calculos renum frangit.

Paulus AEgineta li. 7.

Sion excalfacientis est potentiæ, vrinas mouet, distrahit, calculos in renibus cōfringit.

Tribulus aquaticus. Fuschius chastaignes d'eau, vocat.

Dioscorides li.4.cap.16.

Tribulus potus, renum calculos conterit.

Troglotydes, seu alanda, vel Corydos, Dioscorides nihil. sed Fuschius in enarratione ca.44. li.3.

Sententia Lusitani, asserit troglotydem vesicæ calculos

vesicæ laborātibus vnicè prodesse.

Gal. de renum affectus dignot. & curat.

Ea dico, quæ experimento & exercitatione irrationali sũt reperta, quod genus sunt troglotydes.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Corydallus græcis appellatur; & latinis gallerita, pro colicis, ius commendat.

Paulus AEgineta li. 7.

Troglotydes passer est, omnium auium, dempto regulo, minima, degens frequenter in sepibus. Is tum assus, tum crudus, sale conditus, atque comestus, calculos renum confringit. Cinis ipsius deustipotus eadem designat.

Idem Paulus lib. 3. cap. 45.
Troglotydes autem præcipui

honoris inter remedia calculi censetur. Est autem passerculus auicularum omnium minimus, solo basilico appellato minor existit &c. colore &c. vide ibi descriptionem.

Ferrandus : non est cauda tremula, seu moticella. Verùm est gadilla, gallicè cendrille. Quia descriptio à Paulo Ægineta signata competit omnibus numeris gadille. Item & vires competunt, vti dominus ab Altoclarus, alias Couillaud, vir certè suis temporibus studiosus, tum cum illo expertus, & cinerem decocto florum alborũ altheę miscebamus. Vnde magna lapillorum quantitas excludebant, qui tali potu vtebantur.

Techoliton lapis, seu Syriacus vel Iudaicus.

AEtius tetra.1.ser.1.

Iudaicus lapis cōfringit calculos in renibus natos, dilutus in cotte, & ex aqua calida potus. Verùm in vesicę lapidibus, nihil eximij præstat. Nechepson tradit hæc verba, techoliton lapidem cum aqua terito, ad sordium strigmentitiorum tenuium crassitiem, & derasis circa pubem pillis, illinito, & confringet ac liquefaciet calculos in vesica, vnde & cantilena orta est.

Salue pelagus arabiæ,
Claudum medelam proferēs;
Insigniter techoliton.

Gal. li. 18. de compositione med. secundum locos.

Compositi ad calculos, quæ Bassa vxor Marij curata est, ita vt rursus non gignantur.

℞ Cassie ℥.ij apii. ℥.iij.thuris ℥.iij.lapidis syriaci feminę pro femina, vel masculo pro masculo ℥.i.se. pastinacæ anisi an. ℥.ij.styracis iridis illyrice ℥.iij. se. papaueris albi & spicæ nardi.an.℥.ij.amygdal. amararum mundatarum assari vtriusque ℥.iij.seminis smyrnij cyperi an. ℥.ij. mellis attici quod satis est, dato quotidie.

Idem in eodem. Antidotus ex lapidibus, vt metridates facit nephriticis, & ad vesicæ affectus, atterit calculos, & tophos dissoluit, recipit lapides syriaci semunciam.

Idem De renum affectus dignotione & curatione cap. 8. Potenter verò diuidunt lapidem lapis Iudaicus. Et si calculus in renibus fixus est masculo. Si in vesica hæreat, & ob

magnitudinem haud poſſit, femineo lapide vtaris. Nam maſculus lapidem qui in renibus eſt, femineus, qui in veſica frangunt.

Idem li. Secretorum. Quod autem dicunt omnes homines de lapide Iudaico, iam expertus ſum & non inueni, in lap. de veſicę operationem, verum in lapide renum eſt fortis, & valdê mirabilis operationis. Et ipſe quidem eſt lapis valdè albi coloris, in quo ſunt fila nigra, qui lapis inuenitur in Paleſtina. Modus dandi ipſum in potu eſt, vt fricetur ſuper cottem viridem, donec ex eo reſoluatur aliquid, deinde aggregetur limatura illa & abluatur, & detur in potu cum aqua calida.

Auic. li. 2. tract. 2. ca. 402.

Lapis Iudaicus debilitat stomachum, & non competit ei, & deiicit appetitum. Confert lapidi renũ, & extrahit ipsum, & potio eius sit decem anulasat cum aqua calida &c.

Aetius tetrabi. 1. ser. 1.

Est & alius lapis fortis facultatis, in Syria palestinæ nascens, colore, albus, figura cõcinnus lineas habens, velut à toruo exculptas, appellatur iudaicus & techolitos &c.

Paulus Aegineta li. 7.

Iaspis & iudaicus, iaspis subuiridis est, quum potentiorem habet facultatẽ, Iudaicus appellatur, renum calculos dissipat, qua de re recentiores eum tricholiton nuncupant.

Vermes terreni, seu intestina terræ.

Dioscorides li. 2. Cap. 59.

Vermes terreni, vrinam trahunt triti & cum passo poti.

Gal.li.11.De simplic. medic. facult.

Intestina terræ mulso pota, medicamen mouendæ vrinæ idoneum.

Auicenna li.2.ca.202.

Vermis terrenus teritur multum, & datur ad bibendum cũ vino, & prouocat vrinam, & confert lapidi illud etiam.

AEtius.

Terræ intestina pota, numero quinque aut septem cum passo, vrinam cient &c. Septem autem trita, & vino mulso ad plures dies pota, calculos in vesica confringunt, & paulatim emingere faciunt.

Vitrum.

Gal.lib.9.de simplic. medic. facult.

Ophites lapis, vstus, exter-

gendi, confringendíque vim possidet ceu etiam vitrum admodum enim ipsum ex vino albo, ac tenui ep otum, lapides vesicæ conterit atque confringit.

Idem lib. 5. de simplic. medic. facultat. ca. 13. At quæ minus sunt calida, cum hoc quod inciderevaleant, meliora quoque sunt, veluti vitrum vstum.

Idem de renum affectus dignotione & curatione cap. 8. potenter diuidit lapidem vitrum combustum.

Auicenna li. 2. tract. 2.

Vitrum inter lapides, est sicut stultus inter homines. Calidum est in primo, siccum in secundo. Quod ex eo tritum est, & adustum confert valdè lapidi vesicæ; & renum cũ bibitur cum vino.

AEtius tetra. 1. ser. 1.

Vitrum tenuissimè tritum, ex vino albo tenui potum, vesicæ calculos potenter cõfringit.

Paulus AEgineta li. 7.

Hyalos seu vitrum in pollinem friatum, cum vino tenui candidóque sumptum, calculos vesicę frangere perhibetur.

Antonius Mizaldus cent. 6. aphor. 97.

Pul. vitri Abenzoare in hũc modum fit. Frustum vitri cristallini densum & perspicuum, terebinthina resina illinitur, & prunis imponitur donec incandescat, aqua extinctum, iterum illinitur, excoquitur & restinguitur, vbi id septies iteratum erit, in puluerem subtilissimum atteritur. Ex eo pon-

dus auri, ex vino albo, calculos efficaciter comminuit.

Vrtica.

Galeno li. ascriptus de cura lapidis.

Vtatur cibario facto, ex oleo vrticæ, cũ carne hœdi, quod sumat in principio suæ comestionis.

Ferè omnes practici in hanc sententiam descendunt.

Vitium lachryma.

Antonius Mizaldus cent. 8.

Vitium lachryma, quæ velut gummi in caudicibus earũ concrescit, ex vino albo pota, renum calculos mirè dissoluit.

Composita lapidem frangentia, ex Mesues Monumentis.

Dyasulfur.
Pululæ agregatiuæ maiores.
Oleum de piperibus.
Oleum de scorpionibus.
Iustinum Nicolai.

Philanthropos.
Lithontripon Nicolai.
Nephricatarticon Nicolai.
Aqua mellis.
Syrupus de radicibus.
Vesicæ Vlcerationi conferunt.
Oxymel ſimplex.
Trochiſci Albrebrangi.
Vesicæ lapidem frangunt.
Dyalacca maior.
Dyalacca minor.
Oleum de nucleis ceraſorum.
Oleum de granis citranguli.
Oleum de ſcorpionibus.
Oleum philoſophorum.
Filanthropos Nicolai.
Metridatum.
Compoſitio de ſcorpionibus, cognita ad renes & veſicam.
Medicamen factum cum ſanguine quod dicitur Menus Dei, ſagzenea.

Medicamen thesaurisatum dictum, factum ex oleo balsami & est mirabile.

Athanasia.

Theriaca quę non est antiqua.

Antonius Mizaldus cent. 1. *aphoris.* 31.

Si componantur trocisci, ex puluere selecti olibani, cum hircino sanguine, & siccati soluantur in vino albo, quod à ieiuno bibatur, mirabilem affectum habebunt, aduersus renum & vesicæ calculos. Ex Andrea Cordubensi, ad summum pontificem Gregorium. Et ex Alberto, re & nomine magno.

FINIS.